S. 6. Horum discipuli erant Josua filius Parachjae et Natha Haarbeli: Josua filius Parachjae dixit; constitue tibi Praeceptorem, et acquire commilitonem. Et de omni homine ~~sentire~~ vero aequum judicium fer.

S. 7. Natta Haarbeli hoc dedit praeceptum: Longe abiis a ~~domo~~ ~~mal~~ improbo, et non ~~affer~~ adhaereas impio; nec dubites, quin Deus vindictam de eo sumet. (manent ipsi ultio justa)

S. 8. Hos autem sequuti sunt, Juda filius Thaba et Simon filius Schata: a Juda filio Thaba hoc dictum est: Ne ~~studeas judicium pervertere~~ sis ipsique causae patronus. Sed cum steterint coram te litiganter; utrumque pro improbo habebis, cum vero dimissi fuerint, ut innocentes illos aestimabis, maxime si super illos sententia a te lata sit.

S. 9. Simoni a filio Schata hoc debetur: accuratus sis in examinandis testibus, et in loquendo cautus, ne forte a te mentiri discant.

S. 10. Schemaja et Abtalion his proximi erant. Schemaja v. Dicebat: ama functionem tuam; regnandi ~~potestatem~~ facultatem odi, et ne quidem innotescere potentibus cupias.

S. 11. Abtalion hoc adscribitur: Estote cauti in sermonibus vestris sapienter ne forte digni habeamini carceribus vel ~~occasionem de tis haeresibus~~ numeremini inter haereticos. Dum discipuli vestri, inhaerent verbis vestris, seque occidunt Nomenque Dei profanatum reperiatur.

S. 12. Succedebant hisce Hillel et Schamai: Hillel dicere solebat Sint discipuli tui sicut Aharonis; ama pacem, illamque sectare; cunctosque homines ama, ut possis illos perducere ad cognitionem legis, stude. Dictum praeterea ab hoc: Ampliaturus nomen suum, perdit illud; et qui non auget doctrinam legis, perdetur et ipse: et qui non discit, mortis reus erit. Et propter coronam serviens, perdetur.

S. 13. Dixit hic praeterea: Si pro me ipse legem non observavero quis pro me? Cum autem hoc fecerim, quantus sum ego? Et ~~quando~~ si nunc id faciam, ecquando?

S. 14. Schamai hoc effatum tribuitur: fac tibi legem familiarem operando: parum loquere, multa age: Et unumquemque hominem sereno vultu excipe, et aspice

Conjugium Typus unionis Xti cum Eccles.

Radulph. Cudworth Angl. The union of Christ & the Church
in a Shadow. 1642 London in 12.

Putat Theologos gdo notionibus extra numeru sacrarum pe-
nuria d[e]bere ad mysticas rerum tolli. p[er] Levy Cph 5 22-33

Non solum simplicibus utendu, sed & his respectu rei typi cum
archetypo exemplo Historici Ts Prophetæ suas mysticas conjugio-
Ts. Ecclesiæ. Hinc solet uno figura variis rebus significare
& Verbum apostol[i] parabolis, hymenæi & Symbolis varios scribere
typos, & ofte[n] simillimis, sed unaquæq; naturalibus diver-
sis rebus & objectis ingessa. Cabbalistæ dicunt q[uo]d יצירה
hæc tria verba unu typu enucleata significet, unde בריאה
significat, unde significat & Shadowing emanare in creaturis, ab
ipso significat[ur] Sephiroth (אצילות) mundu archi-
typu[m] tam ideæ ingessit, & fundit præsentes
1 unde gignatur & typus archetypi unionis Xti & Eccles. in n
Ezechiæ Prophetæ Ezk. 4 v 22-23 inge objecto, & quæ in unio fe-
minea significant Xm & Ecclesiæ Dilectio Viri erga uxore & Xm er-
ga Eccles. v 25 28-31 inde gignatur v. 31 & mysticum v 32
(Cabbalistæ quidq; præmonstrat hac sententia שכלולה שיש למשיח עם הכנסת
בזווג in infinitum (אין סוף nomi) & radix superior (Sephiroth
שורשים) inde gignitur &c. שרש ab unione Tiphereth & Malcuth
inter & Sephiroth q[uo]d שורש emittetur originaliter in archetypum
seminale Spiritu & Sponsa Luce (נוקבא Sapientiæ in Schaar Orth
& etymon ts Sephiroth) Archetypi & Imago Novæ. Secundum
Cabbalistas dde Venerab. Tiphereth & Malcuth q[uo]d unitæ sive amore
& thi sit unus amor & reciprocationem, unde Sabbatum in Exodi
de Tiphereth & pater Malcuth introducad invicem loquentes
מלכות הוא שבת לישראל כנסת ישראל (Eccles.)
idem Tiphereth אתם הוא סיני
Et in Sanctis. Cabbalistæ ap. Mimonidem Rectus
Dominus ts to the adjacent (Sephiroth) q[uo]d sibi devium (vide
Sephiroth) & in medio ejus collocatis & magnus Adam q[uo] Tiphereth
Tiphereth שבת bonus & pater & spiritualiter ejus inter-
tiones & pars sancta & pars ascendant ad Sephiram Malcuth & illa
se ibi adunat & Sponsa & sic exhibet se coram eo sub
& excitat eum ad inflandu in so deorsu sive & post adhu
per arcanum fœtus Zoher gdo multiplicatu mentis & bo-
in mundu &c. Quapte Malcuth exhibet flagrantissimu ardo-
Sponsi & Regis sancti & sui ejus amantissimi ubi Scholastæ Hebr
Malcuth — exhibet autem & Tiphereth nisi

Hutchens de Justif. gratis.

Conversio

Rad. Cap. Thesaur. Reg. & Mysti. de Canon. Reg. l. Cc. & tibi ergo,

conversio finita vel transitiva, prout & actus ejus hominem gratum & ju-
à solo Deo. justificat ejus virtus humanum vel intransitive, quod notat
tendentiam in hoc i. terminus à quo motus fit, & ad quem justificatio
N. fit ille modo existendi. sc. Dum remittit, vivere nunc specialiter hoc mea ad-
cum de lib. art. quoting a. hoc modo, quoding ad art. de justificatione. Dr Ainsley, &

Voluntas ista gratificandi ejus lapsis restituendi medium, vocati Gratia & Actus Dei
manifesta ejus Calvinistam Deum Arminii, ex Diversitate & oppositione seminis
reliquum & seminis reprobatis. Gen. 3. 15. 16. finitum. cum quo damnatis principio ad ge
restituendum, ita nisi à gratia ejus virtus gratiae. sed in eo. ibi salutat. ad voluntatem
Dei gratificandi redemptionis beneficium, impendebat à gratione ejus humanum vitae
justificandi, nunquam Deus velle gratificare, si hoc credat, qui dicunt, Deus velle hanc
hanc peccatum, si hoc ante velit. Cum non facultas credendi, sit effectus gratificationis be
neficii redemptionis. & potius ponitur tanquam gratia, ad eam, à qua voluntas gratificandi in Deo dependent. Ita & hoc voluntas gratificandi aliqua mensuram
gratiae quaerentis, quoad abdicationem sceleris facultatis fidei & absolutionis sed
decretum dandi illam mensuram gratiae, & proximè & infallibiliter producit fidem
& salutem, & absolutionem. Hutchens. Extract. brev. Suppl. Cc. 8. 2.

quaerit. an homo se habeat mere passivè in conversione. Respon-
dunt hoc auctores F. C. in qua novitia ad regenitis. ex Augustino & Luthe-
ro ad ipsam voluntatem pertinere ad ipsam de medio ad actum gratiae
nisi faciunt in acceptione ipsius & ita est de acceptu visionis
in acceptione. & non se habet ut lumen &c. hoc, sed habet se
in acceptione. & non se habet ut lumen in instanti, unde lucet & habet novum vi-
sum gratiae, ut fit in instanti, quoad tempus ista mutatio. & de novum
visum collatio & acceptio, quoad tempus ista mutatio. & de novum
tanta, quam non Dei inspirat medium, ita & possibile in homine. sine
auxilio, intellectu ac assensu laboris nec & in se & ad actum, & simul &
Ad intellectum, qui ad voluntatem spectant sacra Historia, & simul &
possibile negat. 2. Paulus in momento fidei gratiae. & fidei salutis timor Dei
in ipso ac gratia, nec potest divina salutaris gratia. & fidei salutis & gratiae
Dr Henry Calley. privilegia & Mast. Cy.

a judicium in convertendo? Oppone Judaeis lapso et re-
o judicio, ergo vel morale, vel spirituale. Non abesse ab
no potest autem hic plene et gravis, tunc non spiritus regene-
ratus potest spiritualis debita ratione accipere, antea a con-
e inimica spiritui, et est ei obstitia verbum etc. Illud a. ave-
rale judicium majus difficultate in convertendo offendit. Ita.
1. potest Deus convertere hominem antequam illud deponat? R(a)
ga possit, debitum, et quia facere et negare. Exemplum non simile.
Stephanus increpat (B) Judaeos a peccato et verisimile, ea lex
non habet in nostra libertate subesse et in hoc deprecando
(x) magistratu Ecclesiae, mutuo et ex quibus, ea lex et tantum
a deponendum, sed multiplex est in illo praecepto plures
rubricae. Hic non dico regnetur si hoc a quibus ingressus ter-
alter non ingressus quia illud hoc modo deponatur (a)
Declaranda hic Exemplum. Act. XVII. descendit facta concionis
Pauli apud Athenienses ibi illi qui multiplex perseverabant de hoc
v. 18. 19 sed illi qui multiplex judicium non servabant. Hoc
refert v. 32. audiamus de aliis de hoc, ita non gravis deponitur
ad sufficiente ostendi potest non esse in concionem Pauli alia qua
versa alia non, qua forte plures advenerant ingressi concionem et alter
ille cum judicio hic non, nonnulli (v. 32.) ex his Paulo assentie-
bantur, qui se ingressum judicii admittebant quamvis non spiritu-
ita pro gradu debet deponi. (B) regnet ut sit diligens scrutator
et examinator, reposito a pio prudentia, hic refert potest Paulus
de Eucharistia, ingressus Act. IX. v. 31 32. ad si forte judicium non
vale potuisset esse positum post deinde gradatim, sic Matthaeus Samaritan.
Jesus IV. primum dubitant, vel mirata est, deinde duo agnus v. 11. respicio
prudentia judicii, agnus est et ipsi dant agnus v. 16. Historia mutua
ejus ingressum, est est prophetes venerata v. 19. deinde diligentia ex-
cum quaeri de Messia cognitae cognitae v. 25. ultimo quam fides accepta
illum esse Christum v. 29. (x) Si debita fide admittunt augmenta gratiae
gratia. sicut Samaritis ad veritatem formidine v. 39. postea evangelium
ad fidelium illud admittunt, et obligant credentes v. 41. 42. (Bonum)
N. Si hoc totaliter et post ingressum verum Dei, si finaliter a multis
non homo a restituendi ut tamen si et gradu excutiatur.

conversio Pauli, ô ex grâ necessitante seu irresistibili, Actor. 9. Dec. 11. Th. xx. ubi tu. addit Paulus cum gratiam & misericordiam consecutus (: quod NB. forte facere potuisset :) baptizatus est, & ex duo Apostolo Christi factus est.

De modo actionis Divinæ in hac conversione vid. Sophistæ contra Augustinum de universali gratia. p. 200. & Mirael. Disp. 9. Dec. 11. potentia in hac convertendo: Ezech. xlvi. penult. exspectantes Deus, novas vobis accipiat, & ante collatas operationes gratiæ Dei non potest exspectare Deus. h.e. absolute & gratis etc. R. ô de primo illo primitus gratiæ, sed de gratiis gradibus operationibus subsequentibus, quibus in tristitia, morte, peccato, Diabolo etc. & post mortem vobis illud æternum, & per vos Ingratos & Impœnitentes. Et Deus. an illam a Sp. S. acceptam hoc utroque potuit, adeoque ut Sp. S. cooperari? vid. Disp. Strijcii de Conversione, & sententiam suam in illa gravissima & in quæstionem Literam. & Meyer a Westebergensibus, quæ in tam Synagogis & in quæstionem Literam. & Meyer a Westebergensibus, quæ tuti, & pro sua Clementia & Lectionis vobis exponit, obtulit Disputatione Calvinio respondere, ejus D. Strijcius, ne illa hic Theses quibus habuit, & verbis Clem. & Lect. & juste in nostra facultate. NB. observandum a. Calvinistis juniori Magnificum Rectorem in the Allegation Calvinii in gravi & pertinaci eidem pertinentia favore. Strijcius

De diversis gratiæ speciebus. sive gradibus. præveniente, operante & præveniente Hallen. de gratia quæst. p. 16 segq. & Mastr. Disp. de quæst. Hallen. l.c. p. 19. hæc pronuncia affert. 1 Non habere se hic gratiæ speciem ullam habitu inhærentis & permanentis, sed mera actiones gratuitas & nudum habitus transeuntes. 2 Hæc gratiæ species & nuda causa (quæ favor Dei hic favoris Dei actus & Sp. S. NB. dicitur) & a se invicem modo & gradu differunt. Ubi diligenter observandum explicandi gratiæ, quodo hi gratiæ ad justificandi actiones. Dei re distinguuntur, ab actu secundo favoris Dei, ut illa inde, pro actione justificandi videtur. & necessaria existat multiplicatio istiusmodi. Adde Ider l.c. effectus (favoris & gratiæ) gratiæ istationis divinæ ratione ejus, & deducit in hac sive notitia, sive assensu, sive affectu, & habitat. Et mox p. 22. Esse illas gratiæ species a se invicem distinctas, quatenus gradum ut benevoli favoris, ad operandum adhuc effectu in quibusdam effectus. (NB. gratiæ & favoris Dei, sive effectu exhibet provinc) aliqui species hyrios ex Rom. 12. 13.

p. 23. Mensura gratiae, quae Deus convertendis confert ut possint
ille credere, possint desiderare informationem &c. nec Deus intentione
[illegible] eadem est cum illa Sp. Sc. gratia, per quam homo vult credere vel
[illegible] credit. Ubi Nota, cum statuere aliam gratiam specie conferri po-
tentiam credendi, vel ad velle credere, et aliam actionem ipsam ad credere
sed objici potest. Annon gratia quae confertur potentiam (vis et facultas
ipsa) eadem est specie saltem cum ea quae confertur actus? Rp. Ex di-
ctis patet [illegible] Hulsen. vulgo dicitur gratia specie, esse ipsam hanc
conversionem; vel saltem ejus partes, vel actus eam ingredientes, ut
transitive in primis accipitur, i.e. gratiam quae homo movetur ad con-
sensum sive ad sentire, ad ad velle bonum &c. esse ipsam actionem
consentiendi et volendi. Sic gratiam et operationem divinam, quae homo movetur
ad credendi actum sive ad credere esse re ipsa cum actione credendi,
quia hic effectus a gratia illic existente abesse potest.

Hoc posito quaeritur: cum operatio illa divina, quae gratia et motus dicitur, a solo
Deo in conversione proveniat, ut causa efficiente et principio activo, an
omnino idem dicendum de actione, eam ut effectus consequente. Vel annon
sufficiat gratiam et motum (quae operatio quidem et actio [illegible]) divinam
in conversione ad ad consentire et credere soli Deo, ut causa effic. adscribe-
re, actum v. consentiendi et credendi dici posse dependere et emanare
partim a gratia, seu gratioso motu divino, partim ab ipsa facultate
[illegible] intellectus et voluntatis, ut motu et gratia jam praeventa et instructa.

(ex MSS. Stigzel

Concilium – a

Vide peculiarem MSS. nostra de Concilio. Calov. Critic. Sacr. p. 852 et seqq. edidit m. D. D. Stigzelius Disputationes omnes de Concilio in gen. et in spec. de Apostolico Act. 15. Hulsemann. de Ecclesiae representatione.

De conscientia

De Etymologia vid. e Vossij Etymolog. & auctores Lingu.

An ex interno testimonio conscient. delenatur peccata, vid. Disp. de Quaest. Lum. §. 68. et alibi. T. de Sera. S. 1

de conscientia erronea. depositione ejus, & ad id contra conscientiam C.

quomodo testetur conscientia Deum esse, vid. Bozii Disp. Th. 3.

Conferendi sunt de conscientia auctores qui in Rom. 11. 12. 15 scripserunt

Videndus est Vossius de Theologia gentili, item de idololatria

B. Meisn. lib. peculiari de Legibus

Grotius est consulendus de jure pacis & belli, quantum de jure naturae scripsit, & alii qui idem argumentum pertractarunt.

Calvini Εὐσεβεῖς naturalis

Theologi qui de notitia Dei naturali & conscientiae testimonio scripserunt

forte sub hoc titulo pertinent ex D. Meisn. de usu princip. lib. 1. c. 8. lib. 11. c. 10. & 18. lib. III. c. 6. 8. in primis c. 9. 10. 11. 12

forte & occasio erit de mysterio Trinit. ex natura, vid. Meis. ib. p. 661.

Multa ad hoc titulum pertinentia colligi possunt ex Heilsenmann de auctoribus gentium Disp. 11. p. 78. inchoata

forte de conscientia scribit Tertullianus in libro de testimonio animae

Titulus non ipsum indicat. sed librum nondum vidi.

[illegible] lib. 1. c. 5. nobiliora auctorum loca adducit. ad q. Sch[illegible]
[illegible]tin. Conscientiam a Deo immortalit. accepimus. q. divelli a nobis
e potest supprimi, quotiens volumus ipsi, nec ejus vis tolli potest.
[illegible] ejus maximus usus, q. nullo alio fruno continere possunt.
[illegible] loco, ostenditur ejus vis in animam, libertas, & individuam coherentiam
[illegible] animam, quidem n. hoc retinet illam, & quidem vult esse hoc tamdiu in
[illegible] tot, quare ut bonum sit, studeamus. Neronis Exemplum de quo
[illegible] 17. Annal. illustrissimum est de mala conscientia, & doctissimam Disputatio o Se-
neca Ep. 98. Sentit eam Epicurus vid. Senec. l. cit. & Sallust. ad Cas. eam
ut validissimam rationem urget, ipse hoc publicorum nos omnes peritissimus.
Catilinae Exemplum, necessaria haec doctrina in minorib. in republ.
continentur n. valde intra officii & aequitatis limites, characteres praefractae frontis
in Catilina, vid. Sallust. Scelera secretiora magis animum mordent, & ineffabi-
li torquent cruciatu.
Conscientiam esse curandam atque obsequendam. Lips. Monit. Pol. l. 1. c. 6.

Dispositio Epistolæ Communicatoriæ.

2ria Juvenij erecti animi, probig ingenij, Amicum consulit, quid factu sit optimum, Medicinæne an Jurij prudentiæ, an v. Theologiæ Studij sese dedere debeat?

Exord. 1° Ostendet versari nos in deliberatione de re gravissima, ac capite totius nostræ fortunæ. 2° Commendet amicij singularem Prudentiam et erga nos benevolentiam multis perspectam indicijs. 3° rogabit ut nobij hac in parte suo consilio adesse velit.

Propositio. Exponet negotium deliberationij et dubij, scilicet quod cum statuerimus in literij perfistere, cuinam ex tribus dictis facultatibus animus sit applicandus noster.

Confirmatio. Hic distincte et seorsim argumenta declarabimus, quod ad quamq facultatem trahi nos sentiamus. 1° ad Medicinam nos invitat facilitas ejus discendæ, et temporij eo requirendi minor prolixitas: nec non utilitas ejus; præcipuè cura Valetudinij, contra absterret librorum et aliorum necessariorum penuria. 2° Pro Jurisprudentia militant ampli honorum gradus, opum exuberantia, Reipublicæ peritia. Ex adverso terribiles videntur varij casus fortunæ, alg vices. 3° Theologiam nobij commendant, vitæ tranquillitas, conscientiæ pax, favor divinus uberior, salus animæ. Obstat v. difficultas studij, mora et prolixitas, et mundi probra.

Conclusio. Jubebit amicum in tanta rationum et consiliorum varietate suum nobis aperire consilium et nostram promittet gratitudinem.

Clarissime Domine,
Fautor et Amice honorande!

Si quidem nuper animum induxi meum, artibus liberalibus operam dare; quod Deus bene vertat: Sed antequam ad eas me conferam, fidelicpy est amico, quem in quacunq occasione consulere possim. Ego adhuc ob immaturitatem judicii, ad quod Studium me applicem, ignoro. Medicina quidem inter omnes Disciplinas facilime disci posse videtur, et hinc ad sui studium me allicit, praecipue cum curam valetudinis nobis proponat, et sui cultoribus victum et amictum abunde suppeditet. Juris prudentia autem amplissimos nobis pollicetur honores, et dignitates confert sui studiosis. Theologiae

Dubia circa alia N. T. Calvinian.

In Harmonia proemio dubitat an Lucas 1:1 respexerit Matthaei et Marci Evangelium, imo id negat p. 18. at in opere p. 521 Clementis sententiam d'observare probat. et ibidem v. 2. ipsum ostendit ex Grotio ~~de~~ 1 gtra Pontif. de traditionibus.

Act. 20:32 negat de filio Dei

in Harmonia p. 31 putat Joh. 1: ~~18–20~~ 16–18 esse verba Baptistae at in notis ad Grot. p. 6 pp. esse verba Evangelistae & Joh. 1:17

Mar. 1:12 probat glossam Grotii de tempore ~~ō multo post~~ at id gtra quod de tempore praecise in Harmonia p. 31.

Dubia circa Harmoniam D. Calovij

pag. 26. cap. 9. §. 2. ponit reditum in Italiam ante Sagam in Aegyptum, ipse sibi in illo loco et ad Lib. 2. 22. contradicens, nec dubium quin melior sit sententia aliorum (ut Tolden) illa Lib. 2. 39 subjungentium post Matth. 2. 13. 23. et legem Dei in de mandato accipientes eundem in Aegyptum, ita Belgr. ad hol. et in Chronologia sua

Ecclesia

quia est dicendi intra Ecclesiam vel Extra vid. loca in error. Syncret. Calov. loc. 2. de Religione, Disp. Wung. de Ecclesia item Misc. Disp. de Ecclesia. & loc. 17 de Ecclesia vid. infra Ecclesia Pontificia in Pontif.

NB. dr Ecclesia in art. 7. Aug. Confess. 1. una ratione finis, efficientis & formae, 2. Sancta, tum Sanctitate externa quae est in causa efficiente Deo, & in hac vita perfecta & completa, tum etiam in medijs est quoque interna in ipsis subiectis, quae a sanctitate deflectere possunt, ideoque haec sanctitas est ita perfecta in hac vita. 3. semper & perpetuo mansura, fundatur hoc in promissione Christi Matt. XVI. portae inferorum &c. sed NB. est respicit haec promissio vel auditores vel Doctores singulatim sumptos, sed cum Ecclesiae membra collective considerata, vid. Wung. disputat. de Ecclesia §. 57. E. congregatio sanctorum, est vox ecclesiae collective & proinde recte dr congregatio, per Sanctos est intelligimus electos quibus competit finalis sanctitas, sed quos sanctificationis gratia actuque adest est v. finaliter tantum sed non partialiter & inchoative, (proinde removendus est articulus de praedestinatione ab articulo de Ecclesia. sic accepta voce Sanctorum i) nec vis sunt Sancti, sed non multi sunt multi in ecclesia, subintelligitur vero eos prius ad sanctitatem per actus regenerationis, renovationis, & praedestinationis hos vocationis esse praeparatos. D. Wung. testimonium Ecclesiae de auctoritate S. Scr.) Illustre est argumentum Assi est primarium cum multi sentiunt fidem & humanam & divinam auctoritatis ejus nullo verbo audito de Ecclesiae testimonio (vid. Calov. System. Tom. 1. p. 583.) Non exigendum a. ex eo peti potest quod tot Sancti, tot pii, potenter sapienter praedenter verbo Dei assentiti sint. ino morte confirmarunt quae doctrinam die omnium sanctorum commode & cum fructu tractandum, hac tenus a. propter Pontificiorum parvis factum, cum Deo & tempore forte licentiam hanc proponi licebit. (M. Brunner.)

Quaeritur Ecclesia) Augustinus. Si quod tota per orbem frequentat Ecclesia, de eo, quia ita faciendum sit, disputare, insolentissimae insaniae est.

Ecclesiae Sodcanae Emendatio.

Potest Ecclesia nra pduci ad pfectionem possibilem in statu militanti, idq facilius qt unquam alia in orbe Xrano.

1. Quia doctrina p Dei gratiam purissima et voluntati Dei maxime conformis.
2. Quia hierarchia prorsus aequa et justa; atq Aegipcio sine dominio cum necessaria auctoritate, Episcopi in justo dignitate et potestate, Consistoria pariter, Praepositi frequenter, Presbyteri et Diaconi obedientes, Curatores Ecclesiae (Bergmann et Kyrkiefortstunderer) in debito muneris officio, et plerumq sinitis.
3. Academiae, Gymnasii, Collegii, Scholae, aedificio satis idoneo,
4. Sub Magistratu Xrano et ὁμοδόξῳ qui benigne se astinxit fideli nrae et privilegiorum Ecclesiasticorum conservatori.
5. Synodi visitationes tam Episcopales qt Praepositorum frequentes; denique Consistorium Regni s. conventus totius Regni cleri, multum facit ad conservat et emendat.
6. Vocationis ministrorum jura satis bene temperata; item jus constituendi Episcopos Superintendentes etc. norma omnino Xrana et Apostolica.
7. Reditus Episcoporum et Cleri bene proportionatus ne ad contentum propter paupertatem neq ad luxum et avaritiam aliaq mala propter abundantiam, occasio.
8. Ordinarium Ecclesiastica sana Ednosum et exacta, modo observetur.
9. Gens omnis Septentrionalis ob ita vitiis dedita nec ad nam tam pertinens ut alia corrupto q hoc seculo facta ex actu et pravis peregrinationibus etc. in Anno dedit.
10. Animi nostratium ob sunt leves nec proni in libertinismum et Atheismum nec stupidi vinaris et credulis ut ad superstitionem facile trahi ob possint.
11. Disciplina Ecclesiastica aliqua sui parte reliqua adhuc est, et facile integra restitui potest p curam et severitatem ministerii pq auxiliatricem manu Magistratus civilis

12.

Quid emendandum [illegible]

1. Vitia quae in [illegible] luxus, ambitio, [illegible] etc. non [illegible]
2. Disciplina Ecclesiastica [illegible] nostra [illegible]
3. Confessio et mala circa vocationem ministrorum [illegible] nobiles [illegible]
4. Abusus concionatorum aulicorum, ex illorum copia, ignorantia, [illegible] etc.
5. Ambitio Ecclesiasticorum, Episcopi inter se et cum aliis, Pastores inter se et alios.
6. Avaritia Sacerdotum nimia, inde mala multa.
7. Ps. ante omnia securitas omnium ordinum [illegible] in quovis sexu et gradu, adeo ut nexu sensim habeant [illegible] internum et verum.
8. Negligentia ordinantium Ecclesiasticorum, item [illegible] Subbatistarum etc.
9. Ignorantia et stupiditas plebis et aliorum circa religionis fundamenta.
10. Libertinismus Aulicorum et juvenum nobilium in fide et vita.
11. Defectus librorum ad pietatem [illegible] et vitae emendationem et quae habentur scripta a plebe, aut emantur quae cara, a divitibus aut legantur quae [illegible]
12. Modus concionandi magis [illegible] quam [illegible] et modum orationis, et parum secum habet virium et efficaciae ad [illegible] animos.
13. Catechizatio non est uniformis, nec pari zelo ubique urgetur.
14. In scholis, Gymnasiis etc. in primis Universitatibus ad veram pietatem non [illegible] juventus, nec quae Sacra tractantur sunt, sancto studio procedunt.
15. Non habetur bona versio S. Scripturae, nec hymni Ecclesiae sine defectibus.
16. Vidua ministrorum ut sint honesti et honesto modo sustentati [illegible]
17. Confusio et alia mala ex eo quod Sacerdotes caterventur ad funera [illegible]
18. Thrifft [illegible] et loco illarum [illegible] vel honestior acquirendi modus, item [illegible] in Superiori Germania reformatis etc. loco illius tempore [illegible] ut [illegible] facultatibus det.
19. Rigiorum ordinum [illegible], ne sic permittantur mendicis circum [illegible] nisi quae [illegible] intelligant. Ut quae illis dat in nomine Christi, [illegible] dat, et ut testimonium [illegible] habeant a pastoribus et ille de [illegible] tractatione et de honestate ab illorum vicinis informetur.
20. tam negligenter tractentur a grotos ad illos vocati.
21. [illegible] item [illegible] in Ecclesiis [illegible] et enumerantur quae [illegible] ex Papismo, quae si volebant excitare ad donum [illegible] Matth. 5. et excitat si [illegible] Olj. [illegible] Corinth. [illegible] et [illegible] cum [illegible] beneficio [illegible] nunc aliter, nec sic [illegible] externis.
22. Studium Theolog. non parum deficit Ilpf. Lond.
23. tot formulae juramentorum et [illegible]

Ut ad omnia pietatis officia [illegible] et [illegible] et [illegible] corpus et [illegible] quae [illegible] salutis viam intelligant.

Editiones Bibliorum

Cura Magistratus circa has: ff illi q imperant [illegible] orbe ad id obligati ex prorogativa q̄ servare tenentur & vol[illegible] Ecclesiae, ut biblia [illegible] eadem edantur, nec a quolibet [illegible] nisi q optimos Charactheres & accuratissimos habent [illegible] ff n. biblia magna, Ecclesiae Thesaurus. (D. Stigeul)

Hebraeorum Ariae Montani, Gen. II. 15. ponit ad vocem וַיַּנִּחֵהוּ radicem נוּחַ cum tunc secundum Grammat. & [illegible] vocem significationem radix [illegible] יבח. [illegible] הִנִּיחַת. ad Gen. III. 12. ponit ad בָּלְתִּי radicem בָּלַת. sed ת ō ē radicale, vid. Bedrotsf. in בָּל

Arias Montanus qui interlinearem, ut loquuntur translationem adornavit, et ordinem et quantum potuit numerum vocum servare necesse habuit: at certe q edebant seorsim versiones suas, barbariem illam, ~~[illegible]~~, quaerere ō debuerunt. Clericus dissert. de interpret. S. Scr. §. 5.

... quin simul suspicio subeat codices sacros (sub templo secundo) illis temporibus à librariis ea, qua par erat, cura non semper descriptos. Clericus dissert. de ling. Ebraea. §. 8.

.. quod saepe in Samaritico codice observavimus, q nec vitiis suis caret ibm.

.. Masorethicum codicem solum, quippe omnium accuratissimum in translatione nostra expressimus. ibm. fin.

Versio D. Terseri habet errata typographica vid. ad finem, in meo lib.

Josephi Athiae Hebraea Biblia. Jes. 1. מַשְׁחִיתִים in medio pro ח est in illo (vis. fallar visus) ה

Plurimae sunt versiones, potissimum hodiernas linguas quae conjunctionem (: Vaa :) ita servarunt, quasi vim singularem orationi adderet: quale nihil umquam Ebraice scientes somniarunt. Clericus dissert. de interpret. S. Scr. §. 7.

[illegible] Mandale edit Holm. ab Henrich Kuyser 1664 und
[illegible] Ψ. 28. v. 2. desunt hoc verbum, nun ing. [illegible] till tigh.

Henrich Kuysers den ulders Biblia Suetica in 4to. multa habet
errata plurima verba, saepe integros versus omittit. observavit illa
cum Claudius Archenius Log. & Metaph. Profess. Upsal. ut mihi dixit.

Biblia Suetica Ignatii Ao. 1665 in folio: plurima [illegible]
Jacobi Marci Lugduni in 8vo. [illegible] D. Stigzel.
illa [illegible] tempore Gustavi Adolphi ejusque eodem prodierunt [illegible]
optimae notae. Brochenii Typographi Stegnens. in 4to. multa
in locis deprecata ff. (D. Stigzel)

Errores (leviores lapsus) Theologorum
secundum opinionem nostram forte ob sententiam bonam
vel etiam ex sententia aliorum forte aliquando falso imputatur

Hackspanius in Matt. 9. 18. οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος explicat
per paranymphos cum Hellenismus indicet intelligi amicos Sponsi
seu qui sunt in Gelavi Sponsi vid. Buxtorf. Thes. Gram. Syrut. C. 3.
p. 327. sed Beza et Glass. explicant per ἀνεψιοὺς νυμφῶνος
vid. Scapula, quod aliud est quod ἀνεψιοὺς νυμφῶνος pronunciatur vid. Calep.
Cur Apostoli in N. T. sectari versionem LXX interpr. vid. ad Gen. 27. 31.
Gestr. cum Calvo. Critic. Sacr. p. 732. Angelum foederis Mala
3. 1. cum Judaeis videtur explicare de Elia. qui illorum sententiam alibi
et in illo loco quoque refutat
Ob. ad Ps. 53 ubi Angelus faciem ita videt dici ac panis faciem sed longe
humiliores Judaei et propter passim castigantur a D. D. Calvino

Gen. 1. 1. ob gemiddelde pro plenitudine personarum vid. 1. Sam. 2. 25.

Glossa Germanica. Gen. 22. 14. superponendo ad negotium [illegible] [illegible]
Mensam ad Ps. 8 et 8. (Hackop. interp. errabundi. §. 16.

Gerhardi vid. Musaeus de Elect. §. 67-68. ipse in Loc. de Minist. Ecclesiae
§. 26. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hanc intelligere [illegible]
in Exegesi ubi de libro bellorum Dni Num. 21. 14. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
interpretes dicit illum post scriptos Numeros produsse [illegible] habetur
in futuro [illegible] dicetur, sed e ibi notissima Exemplaria

Calovii vid. notata ad Lexicon Hackop. de scientia Dni et de actione [illegible]
divinis inter pag. 8 et 9. Tom. IV. p. 17 (ni fallor) dicit Summitatem
tum recipere [illegible] vid. [illegible] Pfeiffer Dig. Philolog. de [illegible]
[illegible] post Calov. edidit [illegible] Wittebergae [illegible] vel hic, vel [illegible] [illegible]
Gerhard. errant. vid. an angeli offerant [illegible] Dni. vid. [illegible]
[illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] recepto Kipping in [illegible] [illegible]
Calov. ad Exod. 20. [illegible] dicit Ezech. 18. 4 de poena aeterna, at Ferorbo [illegible]
Fasc. 2 p. 162 et 183 dicit et de aeterna, et imprimis de temporali ibi ag.

D. Sebast. Smidt Disp. de fide Evae ad Gen. 4. 1. §. 8 et 27. [illegible] Genevenses
et Diodatum quod illi Gallice un homme et hic Italice un huomo [illegible]
reddiderint [illegible] [illegible] Virum; sed sic ostendit se ignorare quod Gallice
habeant aliud vocabulum. Disp. de Sabbato Deuteronomio [illegible] Lib. 6. 1. §. [illegible]
[illegible] recte legit Anglicus quia after the first ille ponit [illegible] first, habentur illi
abbreviaturam [illegible] [illegible] the quod ille putavit exprimi per [illegible] simpliciter
[illegible] [illegible] de arbore vitae (sc. quod Diaboli astutia ita dicta fuerit) non
[illegible] [illegible].

D. Ericus Emperor. Concion. fundator. in Concil. Jacob. de Lubeck. D. IV.
Allenast fiendedelen uff menniglierne uro thon gode jorden p. Luc. 8.
e qdem in parabol. quantum genus terrae, sed e sermo e nec vero quantum
gaudio hunc.

Brutonius in libello Germanico Schöllener Schatzkammer
p. 548 edit. Dantiscanae: Wider poenitentiam. Von der Büsse
Wen wir aus unsers Fleisches Sprachheit sünden, so dürffen
wir die Büsse nicht weiter suchen, sie ist schon
in uns: wir wollen oder wollen nicht, so ist die
Sünd uns leid, den unser Hertzen sind so von gott ge-
schaffen, das sie anstossen an dem was wider gottes
gebeth sey: Ubi distinguunt inter gradus operationis Spiritus
et cum in optimum sunt mensum tamen leniores possunt
loquendi modum.
Meisner in Mus. de Mort. §. 67. 68.

A. Gribb. in Disp. [illegible] D. Stigzelii de [illegible] Dei [illegible]
[illegible]

Brochmus. de inaug. D. Tom. 1. p. 298. Q. 1. Responsio
3 quatenus Bellam. ex Gen. 5. 3. ubi dicit distinctionem
Bellamini ô quadrare. Nonne si quaeratur Gen. 1. 27.
ita accipi debere illam vocem respectu dicto inter Adam
et Eldam, ac ô in hoc Gen. 5. 1. qui genuerit Adam si-
milem sibi Sethum ô tam mone ac monachis, sed et mo-
ne adjudicatorum vel potius per lapsum originalem
defectum: (Bedmer)

Contradictiones Wittebergae quando Helmstad et Regiomontani dicunt
Theologiam esse mixtam ex speculatione et practica, quando dicunt
isti, et quando hi dicunt esse propositionem homiliticam debere esse prae-
ticam, itaque isti quando dicunt: Theologiam in se volunt esse pure
practicam, at ô Theolog. homiliticam. ad tamen hoc ad praed

Brentii in distinct. peccat. vid. Brochm. de gen. in Sp. S. p. 506. Tom. 1.

Lactantio attribuitur novum vid. indicem post ogem ejus. & inter alia quod dicit: lib. 6. c. 13. quotiens rogaris, tentari te a Deo crede, an sis dignus exaudiri: legitur nonnulli, quotiens oras, primi a sensu omnino, ad n. a pede paribus rogamus; sine dormientia exhibemus benevolentiae nostrae, ex quo digni quoque nos simus ut vicissim a Deo addiamur. Ps. 41. & alibi. & proinde falso hic novum illi imputatur

Galatinus lib. 4. c. 19. falso allegat Talmud vid. Brentius in lex vox מרכה

Scotthorus error in versione Scotica retenti.

p 166. I dispolsen Jesus Christus sine brud, then 7. Christel. Lyrikum
uthi sin stad förordnat, then döpton uthi sit nam ut
förlösen syndrom förlöset
quasi ē ipse sudesset? quasi solten förlösen ē moddrelös

ib. de S. coena q. Christus solten vne esdrientibus duretz

p 127 gd sublata ē coena utrum ꝑ Christum ē n. temporalis

Rigæ 4. 11. Decemb.
ann. 1661.

Excerpta ex Aurifodina
Seu Excerpendi Solertia Dni. Drexelij Pars. 1.

Excerpere. def. est è Scriptore quicunq; cum judicio in certas classes id annotare, ac deligere, quod judicatur usui futurum. Cap. 1.

Necessitas Excerptionis. Labor impubis tot rerum imagines in aeternum memoriæ recondit reconditas diutissimè sine excerptis conservare, vix ullus labor imputaverit. Et cum Lipsio Epist. in 24. C. 12. affirmemus, lectionem ipsam non sufficere, ne repetitam quidem, imo nec in felicissima memoria, sed opus est excerptis quibusdam, et notam rerum verborumq; singularium. Cap. II.

Fructus Excerptorum studiosa & multiplex, mittamus eum in digitos & numerum. 1. Est. quicunq; themate proposito, nominare posse authores, qui de eo Scripserint. 2. plurima hausisse ad dicendum è cathedra. 3. posse pluribus, præsertim interrogantibus & instrui volentibus prodesse, nam eorum tempus, & cetera attributiones rei nisi adnotatur, jam pridem excussit memoria, et forsè in multum temporis partis vivere sine novi lucri accessione, sic ut quovis casu inspiciatur, notas & excerpta præsto sint. 4. Augeat ad ostentationem ac Scriptionis genus. Subsidium. Excerpta n. ejus generis seminis sunt, ex quibus facile adolescant aut ingenia horum vegetiora, aut memoria adminiculatior, aut oratio solertior, aut sermo incorruptior, aut delicatior stylus notis Gell. lib. 20 Noct. Att. cultus. Cap. IX.

Rationibus confirmatur Excerpendum ex. Ratio. 1. Lectionis intentio seriosior & adnotandi cura multum adjuvatur. 2. quæ exscribis intelligentiam profundius subit, mentis altius ingenium. 3. Excerpta & notæ medicamentum oblivionis utilissimum. 4. Voluminia plurima comodè bono judicio vertunt ab hac una excerpendi solertia. 5. Hebræi sapienter ad formicularem & apicularem colligendi magistrum nos allegant. 6. Excerpta nobis instar bibliothecæ sunt. Cap. X.

Objectiones contra Excerpendi solertiam.

1. Ego me inter lectionem cæsim volo, & inter Scriptores qui non Excerpta. R. Si è magnam voluminis, tu cogeris Epistolam vel Orationem totam conscribere.

2. Minùs memoriæ student, qui Excerpta curant. non tanquam ipsi

Lim

jam tenentq; qd Chartis comiserunt. Qo quasi verò primarii memoriæ subsidium memoriam objiciunt, atq; adeo Excerpta & notata memoriam & ad deridium resolvunt, sed ad laborem adigunt.

III. Plurimi sunt, nec adeo indocti, q hanc Excerpendi artem & usum reprehendunt. Ry. Ly Ulysses monitum e, per viam publicam & tritam & multis dandam veniam ob ignorantiam: nil illis ignoscendum e qd laborem & diligentiam abhorrent ab excerptionis & annotationis officio.

IV. Sed prestat Lyciatim ævo, cum Scicero, cultu maximi stomachi, audiendo & scribendo tradebantq; discipulis. Qo multos ex. vide iyr eorum Scripta pervenerunt ad nos.

V. Qud si ejusmodi excerpta tineis, muribus, blattis in epulum cedant qd Ly ager illum negligunt vel casu aliq; eripiat Ry. qd si cochlim non! Si hoc non & tum liberis, sed & vestibus precumyr domibus tinearum, non ideo vestem & officiar, pecuniam & colligar, domum & exstruar, & nescio qd Archimedes dixit, ei q librum in quem oculum figeret secretum promebat. Cui vir sapiens operam & doctrinam commendare & Chartis, qd verum id facere potest nil eis retinere aut potest.

VI. Videt tempus & adeo utiliter expendi colligendi Excerptis Ry illud venisse & tempus & solum fodere, sed odium perdere, librorum ostiosi volvere multa legere, nihil excerpere.

VII. Sint hi ævo Scriptis pure nium indicem copiosi. qd sunt lectores Ry inter Indices plenos, id minime invenit, qd maxime grat. Negotium augere & vim salutis, velle fieri eruditum ejusmodi Clericis & nomenclatorum

Coronid. Franc. Sachs de usu lib. legend. mihi p. 76. Maximi virtus gmendant & adhibent sedulus Excerpendi cum. præcipi sibi qui sit & adjuvanti & gratiarum Scripto gfecerit. qd gratiam lectionis memoris dignum indicem offert, gravata, qd brevior Egregiæ unum copia gaudet.

Scheffer lib. 2. Civil. Cap. XI. §. 1.

Excerpendi, ubi non pertinet tum ad delectationem, qd legendo ac videndo percipitur voluptatem calamo ad manu existente, vel domum, cum ad librum liberum reversus, ubi intendy in ejus finem.

§. 2. Duobus ergo legimus assertis viis, utilia à nocivis rationem & vulgarity dijudicandi & quo pacto excerpenda & ob. 1. Exemplar, qd vide II. §. 2. ut memoris circumferat, N3. dictum Scilli, qd de mala quærenda in quo pacto habeamus auctorem & honorem in alios brevi. 2. interno acutæ, qd nisi exercet, §. 3. adeant qd excerpendi, optimi qd tum in usu tum in rebus, qd nota primum sciendi dulcedo, qd maxime qd & utilis etiam vulgaris, & oblivio eor timenda. Non a. Cerio, Mario, Cæsarius more

Quomodo sit Excerpendum.

Lect. II.

Leges paucula ad Excerpendum scripta. Excerpe.

1 Mature. Si fieri potest ab annis vegetioribus. 2. Cum judicio, hic omnia Excerpta cardo vertit, q titulo p[ro]prio, qua classi, quove recipiat. 3. Assidue nec tm lecta, sed & audita, globos etiam vita, & Selecta & notatu digna 5. Excerpta horulis subsecivis relege sic n. memoria firmatur. 6 Edisce quam ø tm Excerpe & relege. Hinc ioda in familiari usu colloquia, Epistolæ, disputationes & ex tri misceri possunt.

7. Finem studiorum suorum quo adtendat.

Cap. III.

Tres Excerptorum classes faciendæ, huic cui q̃ Index adsignandus.

1 Lemmata in hanc classem referendum, qcq̃ historiæ ø e & adnotatu tantùm authoris, liber, caput, paragraphus vel pagina, & huc spectant cum illa q̃ disceptationi hominum subserviunt.

2 Adversaria in hanc classem exotandum qcq̃ historiæ ø e, sed tm paullo fusiùs essentiæ. Exempla vid. infra Cap. C. 7.

3. Historica, in hanc colligendum, qcq̃ historiæ ø vel Exemplum vid. infr. C. 8. 9.

C. 4.

Lemmata quâ ratione facienda.

Exemplum feci in meis lemmatibus vid. verbis Pleig, & alibi

C. 6

Altera classis Excerptorum Adversaria, huic spectant ea q̃ historiæ ø sunt, & tm sed paullo fusiùs traduntur qm in lemmatibus, ubi subst. retinuisse, Epistasin Selectiora, insigniores descriptiones, & q̃ his adspira. Exempli: propter. arbores vino rigatæ. Dionysius prior Siculus Tyrannus platanos in urbem Rhegium transtulit, domus his mirandum. Partim q̃ propter honorem increvit, ubi mero irriguo illæ arbores nutriuntur, conquirtum id maximè quòd radicibus decumbunt, etiam arbores vina potant, Plin. lib. 12 Hist. natur. cap. 12 med.

C. 7.

Adversariorum Index juxta Alphabeti seriem conscribitur, nec ejus literæ prævio numero pagellæ habeantur, nam. L. Q. X. Z. & similes, quatùs e etiam sedulò literæ St. prim hoc modo faciendo Index, E.g. in Camden F. Facer Ely adspicer, Finer pisc. & naphtham indicat Florum Gaufio salsa Dea Sacrificium Rhodiorum. Sed sæpe occurrit eadem res in lemmatibus & adversariis adnotanda. Nihil placuit hoc e ad lemmata n. spectat, cum rei auctho ser breviter adstrictæ, idem adversariis referendum, cum diductior accidit explanatio, idem ad historica pertinet, cum res geste seriem narrantur.

Cap. 8. Juris Classici tertia nomen decling historica, q̃ dpo ingr ad historiam sacram, profanam &c. Specilat excerpendum & hinc id fusius & verbum è verbo placeat exscribere, sive historiam brevissimè virtus consultior videatur.

Cap. 10. De diversis excerpendi modis, Philosophus, Mathematicus, Medicus, Jurisconsultus, Theologus uti possit

§. 1. Odiam, ab arte Medica Scriptores Medici scripti reliquerunt Chronologi Alphabetici, Tit. XLVI. Methody medicinalium Systemata. 1. Pathologia morborum nomenclaturas, ideam, status, rationem, differentias, causas, accidentia patefacta declarat. 2. Semiotica continet morborum signa, & quæ vel dilucida sunt signa, q̃ morbos eventus docent, & prognostica vocari solent, vel pathognomonica, comparatio virium cum morbi vi. 3. Therapeutica q̃ ab indicationibus petenda, & Cobbegata in Dietam, Chirurgiam, & Pharmaciam dividitur.

§. 2. Adversaria & historica Jurisconsulto. Sicut Medico & cujuscunq; scientiæ ac disciplinæ studioso: prodesse maximè vero lemmata

§. 3. Philosoph. q̃venienter sui scripti lemmata q̃piciat, è aliis & plurimis authoribus nosse, sed etiam in dissertationibus habere q̃ è suo peculio promat. Hic etiam facit Theologus

Scaff. Lib. de offic. C. XI. §. 2. 5. 6. 7.

Medicus in excerpendo à Cl. Schaffero sententiæ hic. 1. excerpi oportere dicta, quæ veteres certos libros de re, in qua versabantur, habuisse, indubium est, cum varia genter ac assidue, adeoq; multum, 2. ex paucioribus sed ex optimis quibusq; tantum dem legant. 3. Faciendum hoc est cum judicio & circumspectione. Et ut excerpta non dicta, scripta legamus, aliarq; ignaviæ & memoriæ subsidia fiant.

Hic dicta & Excerpta plura illustrant.

Cap. XII. §. 1. quod veteres certos libros de re, in qua versabantur, habuisse, indubium est, cum varia sint eorum nomina, adnotationes, commentarii, à committendo quæ nobis ea, quæ antea lecta sunt in memoriam revocant. Sic commentarii orationis, Stimuli, Stimbo libri eloquentiæ, libros memoriales appellat, sive ornamenta scripti dicti, item subsidia, memoriales, breviaria & privatorum codicilli q̃ tinebant, nominabantur, tum memorialia scripta, memoriales libri, memoriæ, conjecturæ, adnotationes, sed à q̃cendo, adversaria, sed hæc ultima mihi commodam

§. 2. Examinata ubi brevi communia & scripta non eos q̃ à Tullio [illegible] libros [illegible] ut difficillimos, rejecta nec commodi loci in unaquaq; collocando & in repetendo generalia brevi communia bona q̃ dictu utilia in collocando & in repetendo

§. 3. Imprimis Diversely conscribe libris observanda. 3. sicut & index argutly diversa caduca. 2. q̃ unum hic alibi vester notandum. 3. sicut & index argutly

§. 4. Rejecta non collectaneos, tractus in lectoribus, cum Index ratione argumenti, q̃ 1. ut ordinatior fuit & liceat. 2. novus semper, q̃ index & plurimi legantur

§. 5. Nec probum videtur conjicere in omnem libri, vel calcem. q̃ 1. q̃ mensa & in plurimis libris vix hoc notatu, & sic necessaria nova index. 2. pauca [illegible] notatu sit. nihil juvant, & q̃ diuturnum [illegible] ubi, quæ in libro id notatu sit.

§. 6. Possent quidem certi libri chirographi legi ac memoriæ mandari & illic referri notabilia sed q̃ 1. hæc ordinarie in juventute & 2. sunt peculiares in quibus & scripturæ sunt peculiares non sunt q̃ singulariter ordinem tenentes. Deo scripturæ sunt rudes.

§. 7. Sed hæc indices utilissimi & q̃ pl. sed 1. desiderantur in majoribus libris, 2. nullis adhuc perfecti. 3. alia verba alias res requirunt, 3. [illegible] plurimum in auctore sunt fallit. q̃ ab in judice reperiuntur.

§. 8. Collectanea Thesauri formulæ judiciorum q̃ grandis q̃ prima lingua fractuosa rudimenta. cæteri q̃ dicam. Verte folium §. 9

Excerptorum diversus usus, Pars. III.

Auctores quinam legendi. Cap. VIII.

1 Legendus optimus quisq. 2 Legendus, q maxime faciat ad cujusvis ingenium, 3 Legendus in quaq doctrina Princeps, Recentioribus Veteres plerumq praeponendi.

In Poetica P. Virgilius Mano agmen ducit, P. Ovidius Naso poetarum felicissimus, P. Papinius d. Statius q Sylvas lib. 5. Thebaidos lib. 12. Achilleidos lib. 2. Scripsit Claudius Claudianus, poeta Nobilissimus Quintus Horatius Flaccus, M. Annaeus Lucanus L. Annaeus Seneca, Juvenalis Martialis, Catullus Tibullus propertius Ex recentioribus Francisci Remundi orationes & Carmina varij generis, Jacobi Balermanni, Heroica, Elegia, Epigrammata, Eleganam oratio & lectu digna,

In Historica. C. Sallustius T. Livius Corn. Tacitus Q. Curtius C. Caesar inter recentiores, Philippus Cominaeus Franciscus Guicciardinus, Johannes Mariana, Andreas Brunner e graecis. Thucydides, Polybius, Xenophon, Nicetas, & Nicephorus Gregor. Plutarchus

In Oratoria M. Tullius Cicero, Lucius Annaeus Seneca Recentiores Antonius Muretus, Joannes Perpinianus, Franciscus Bencius Franciscus Remundus Cap. IX.

Auctores quomodo legendi

1. Lectionem vagam vita, 2. auctores a Capite ad Calcem Evolve, 3 o Cursim, o perfunctorie, sed meditate ac constanter lege

Duo Memoriae praesidia Ordo & Imaginatio Ordo animae memoriae Cap. X.

Ecclesiastae ac Concionatori sacro monita. Cap. XII.

I. Ante omnia unum aliquid & certum sibi sumat Ecclesiastes, quod persuadere velit Dictione

II. Exordia sint brevia & e dicendis ducta. Thema concionis quam clarissime ac distinctissime proponatur.

III. Tarde loquatur Concionator, nec unquam vocem praecipitet,

IV. Affectatio, & omnis tam interior, quam exterior cavenda est pompa.

V. Sup. se auditoribus loco item & tempori Ecclesiastes accommodet,

VI Plurimum.

VI. Plurimum juvat inter dicendum bis terve animum colligere & omnibus sensibus præsentem esse

VII. Evangelij explicatio adhiberi potius eruditione profana literaturæ

VIII. Omnis concio concionatori bis sedulo scribenda

IX. Inventum thema mirifice adjuvat bona rei, vel argumentorum ad rem spectantium divisio, scriptionique secundum præmittenda.

X. Horam ecclesiastes ponendo, non excedat sine gravi causa.

XI. Si quod alijs persuadere velit concionator, id prius ipse sibi persuadeat, quod dicit hoc sentiat

XII. Vitia concionator acriter reprehendat, vitiosorum nemini nem nominem nominatim perstringat

XIII. Ecclesiastes superbiam singulariter & in alijs & in seipso primum odent.

XIV. Concionator neminem in concionando imitetur

XV. Quod dicis, Fac.

§. 9. Nec videntur admitti posse locos communes in quos referenda [illegible] ad sententiam [illegible] ineptissimum in tanta [illegible] ob causam in præcedenti §. allatam & notatu dignum quod [illegible] agendum est, multitudine seligunt.

§. 10. [illegible] Veteres annotabant cuncta, & tum demum, cum de argto agendum est, [illegible] vocabant ea [illegible] notata [illegible], ut ex varijs eorum scriptis & locis colligi licet. [illegible] Latini dixere Litteram L. i: locos laudabiles [illegible] addebant [illegible] ad notationem locorum signum, [illegible] quod significabat [illegible] vel [illegible], hinc dicta etiam excerpta [illegible], [illegible], [illegible], florida, florilegia, [illegible] omnia, laudabilia, quotidiana, aurea [illegible], item [illegible] i: electa, item hæc commentarii dicta verba a. digesta, Lexica dicta, item [illegible] i: compositio florum. Sed hæc non cur a nobis imitetur nulla [illegible] §. 11.

§. 11. Suum aperit consilium Cl. Vir, duos scilicet fieri libros suadet unam, verum adiuvat tam variæ eruditionis, in utrumque notabilia publicam quam privatam pertinentium, alterum [illegible] 1. alphabeticum referri alphabetici ordine jubet. & utriusque [illegible] 3. [illegible] ordinem esse simplicissimum. 2. Nemo [illegible] ad [illegible] titulum [illegible] liber fiat. 5. Itaque caput [illegible] gat id vocabulum [illegible] facile reperit. [illegible] Tituli elementa. e.g. ami. [illegible] ut [illegible] in [illegible] scribant prima [illegible] 6. pagellæ [illegible] sive pauci, sive [illegible] titulis amicitia, subscribendum quod notandum venit. 7. Si alia notatu scribenda venit, relinquendum multo ordine alphabetario dispone [illegible] similia docentium locorum possis addere. [illegible] exiguum quod ad priorem notationem, aliorum auctorum [illegible] invenient. 2. quod semel notasse unam rem sufficit. [illegible] est 1. quod omnia 2.m. [illegible] locum invenient. 2. quod semel notasse unam rem sufficit. [illegible] 5. omnibus facultatibus communia. 4. quod [illegible] [illegible] 3. quod facile reperiri potest. 5. omnibus facultatibus communia [illegible] & formulis varie.

F 8. [illegible] locis [illegible] sed liber, capitulo [illegible] indicanda.

§. 12 Ex verbis velit notari 1. [illegible] cuiusque rei. 2. cuiusque auctori, ex plurimis & formulis varie in insolentioraque ordine [illegible], cæteris omnis ex frequenti lectione haurire. Conscripsi [illegible]

29 Maij 1666.

Excerpta è Iani Huarti Doctoris Medici Hispani Opere sui scrutinio ingeniorum.

Cap. 1. p. 36

Ingenium ab ingenerando ronca accepit. Nat. Diar. ei in hoc potissimum generabatur, unam cum brutis, aliquibus ac plantis communem, alterum, q̄ à substantijs spiritalibus, ut Deo atq̄ angelis participant. et q̄ modorum prior dat ē reale et substantiale. ut quo movet, intellectu cingua vim naturalem ac virtutem habet discernendi notitiam aut cognitionem, nec aliud q̄ verbum quod mentis ē ingenerare hinc gigan- p. 40.
tem se certum figurum intrepidum ac veram. q̄ naturam subtilis, cujus adhuc- p. 41.
da vent, ad vivum repraesentat. Docilitatis genera duo sunt. 1. cujus habili- p. 44.
tas ad ultra extendit q̄ ut intelligat ac memoria gestendat vt. q̄ Magis Do-
alijs docet. hinc etiam Aristotelis sententia, nil ē in intellectu, qu prius fu-
erit in sensu. 2. ē q̄ à Deo immediate sine lectione sacra. 1. Reg. 3. 9. Luc. 21. 15.
Hic respondet duo ingenia genera. 1. Bonam ingenium, ē illud q̄ bene dis- p. 86.
currendi obtinet. 2. Optimum ingenium dicitur, quod ora q̄ se intelligit. et
hinc habet Aristoteles. tertium adhuc Plato, ingenium excellens cum p. 52.
mania vocat. ratio ē q̄ quia potentiae naturalium, ubi mediocritas tenuior
egressa, minime interse sunt. E.g. memoria regnat humidum cerebrum. si ergo
minimum humidum sit cerebri, firmior tenaxq̄ memoria earum. sic. in intellectu.
Recentiores à Democrito abducta.

Cap. 4. p. 98.

Qui fit. q̄ virtus adeo quam sit in rerum naturalium effectibus Deo transcribendis
ita ut magno rationis judicio vim eam cum Deo adimant. q̄ 1. quia nesciunt
distinguere effectus q̄ immediate à Deo efficiuntur ab illis, quos natura et
morā impatienter sunt. ut q̄ sic placeat, continuo, etiam sine causa secundis inter-
ventu cessare cupiant. q̄ 2. cum causas se extendunt ac certo tempore finito
operantur, ita quam cognitam habuerunt Deum q̄ velit efficax posse, optimum
Sapientem in Deo solomonis et. 2. q̄ rationes singulas et particulares nobis
à Deo singulariter desiderantes, atq̄ ita ratione mutuo motos credunt. in locis
devotionis observatis finxisse miracula. q̄ propterea cor in singulis habent bonos.
3. q̄ bonos ejus nimis gl amanter sunt, atq̄ ideo cupiunt Deum sibi sic ac-
commodatum, secum agere, ac votis suis cursum suorum annuere. 4. q̄ plebi illa
celebrata studiose divini honoris ac religionis ē. facientes ex quibus ut minus
malum, cum ex malis cum malis effectus sunt. NB. Effectus duo sit genera. p. 101
1. q̄ immediate soli Deum se referant. cujusmodi miracula sunt. 2. q̄ a rebus
proveniunt. et ex subordinatis causis resultant, atq̄ ab his dicuntur. 2. q̄ 2
effectus qui agentur. merito Deum semper antecedunt et Deus 1. efficere
se habet ut Rex. et non ut Leo, in republica bene gubernata. et q̄ certa
pace

hanc nam ordinem, aliud effectum singulare derivarent, nonnisi ea
imperfectio in divina opera argueret. S. hominis
c. 106. Ex Aristotele addunt, nimis definitionem. Nam nil nisi temperamentum
calidi, frigidi, humidi ac sicci &, eo qd ab hor. ois horis promptitudo
ois virtutes acuitur, atq ipsa tanta, ingenia diversitas oriatur.
C 10. f. 287. Artes ac scientiæ q menoria adquirunt. Gramatica, Latinitas aut
alia quæ lingua, Theorica jungentium, Theologia positiva, Cosmogra-
phia et Arithmetica, q intellectum juvant. Theologia Scolastica,
Medicina Theoretica, Dialectica, Philosophia et moralis et naturalis q
jungendum prudentia, a bona imaginativa usurpata. Poesis, elogu-
tia musica, concionandi facultas, medicina practica, q scientiæ ma-
thematicæ, astrologia, ars gubernandi, militaris, politica Græcorum
Græcæ, scriptorum bene legendi, etc. etc. NB. Quæ diversæ disciplinæ
& possunt esse in eodem subjecto, in excellenti gradu. Si negarent
diversam temperamentum seu dispositionem naturalem, e.g. Theologus
Scholasticus excellens, magis e optime eloquens. dubia plenæ
valde inquirenda. vid in eod. Cujac. f. 308.
C 1 e. f. 366. Magistri & caut. quam vox illa Literati cui by end. tur competat
in lingua v. Hispanica S. dicatq hic hoc literaty e, qui intelligat e profiteat
ejs jurisprudentiam &c, sed cui hæc e, qd jurisperity, literis quasi datur.
Leu addictus & debet. et expressa sequatq legis verbalis, hoc v. nulli
alteri disciplinæ studiose studet. e.g. medicinæ juxta experientiam, q
in medicina scholast, qui non nisi magis qd auctoritatis (Scriptorum)
Jurist. Theologi etiam literis S. Scripturæ addicti sunt. Legis et. literati. Q
in divinis Scripturis Littera occidit. Spiritus vivificat 2. Cor. 3. 6.
q n. qui literam grammatici gramat. magnos errores.
C 6. f. 251 Aristoteles qui 2. sect. probl. 5. Cur plures athletæ fortes ac
magnanimi (Ringstechter.) qui juxta ac prudenter in magnis
officijs versati. Q. vitæ juxta potentissimæ virtutis, tu.
q fortitudine excellentes, cq honores habent & virtutis, sed cujus
cui servant, unde cq utilitatis ad eos red.

FAT.

Fateri, fatetur pro declarat, sic corrigit Claud. Salmas. Capitolin. in Pertin. Imp. princ. imposuisse fertur (fatetur) addit hic Florus. q̄ ex alio cubo venire color fatebatur, poetae nescio quis — more coelo fatetur.

quantitas sint hominum corpuscula —

Faú

Faúcibús úrget. Sall. b. Catil. Or. Cator. h. e. in faúcibus úrget, sive úrbis, sive hostes, [illegible] periculum ibi [illegible] [illegible] sunt autem [illegible] caput [illegible].

Fen. Fes

Fennur. in finem Tacit. Germ. c. 6. Christ. Colerus ad l. 1 p. 592 alij Finnor. aut Finnones vocant. Plin. l. 4. Fenningia (licet ille F omittit.) Finnia. Saxo Grammaticus, item Finnoniam dixisse plurimi sunt; quod eos praepertinentes exaggerent, denique lenit vide. adeoque Kohl. Coleri. p. 592

Fessus de via. Cic. 2. Acad. lib. 1. §. 1.

Fatum

Fatum vel progressus, ut Stoici sensit, seriem causarum, qua alia ex alia fluit in-
evitabili necessitate, ipsarum rerum causis connexa, subordinatis & inter se mutuo
impingentibus. vide vel Rhetoricam. qui ad singularem Dei gratiam referebat
singula quae nos hic in Domini Lehrung verbum Dei, illud ut fatalem quod-
vel Rechtfertigung, ut Ecclesiae quidem omnes gratiae. vel ut Chy-
liarcha quidam ex causis naturalibus inevitabiliter, ut hoc cum fato impingere
dixit. Meursio in lex. Platon. Lipsio Monit. Polit. l. 1. c. 5.
ea tamen recte & accipit qua divinissima filii fatum ab eo quae cum
natura fata. Dr. Burnet. Nb. deorum genus Cicero de nullo alio nisi vel
fatalia, ita nec, contingit in vita termino. Augustin. l. 5. de C. D. c. 9 et 10.
Vid. Diss. Brunneri Gertissimum de Fato &c.
Lipsius Polit. lib. 1. C. 2. fatum (dicit) providentia, a multis aliis deorum, hic tractat.
Nb. Fatum politicum in gravibus rebus, totas respub. fortuna regunt, adeoque
fatum politicum quae maxime observandae. Schott.
Stat. lib. 1. Achil. exemplis aliquot rationem fati circa malos. &c. ut
debita punitionis sequantur poenae quae in ipsis commissis solent, quae peccandi, aut vel
impunitatem rebus suis gloriae, vel callidae gloriae hinder acht tenemur exer-
gravata gaudent. Schott.
Tacit. Ann. l. 6. c. 22. plura de Aphri fato, ipse & viri alii magni in theologica
sectant. forte qua subtilitate disputant & objecta eis excutiunt, mentes ipsorum capia
unt. ludunt, penetrasse & in regibl. & plebeiis libris & nihibl. prudentia exempla
Vellej. lib. 2. c. 4. de Caesare quae, dictum est adde Lipsius l. 2. Duae
& existunt superum Numen (fatum) eis mentem obscuritasse, qui pavimentis
pedibus stravere, &c. Sed id fecit, vel qui mori voluit (ut Seneca tuis, tuis)
semel, qui in spectaculo mortis pendere voluit, vel qui Dei cadere tot in morte
ex hostium, & per vim oneri patientiae respubl. violatae nec fidem qui debebat ci-
vitati, capita & pugnare Rubellius Schott.
Vell. l. 2. c. de Vano Quinctilio add Lipsius l. 2. Dolet mente id in fato
tribuit Lipsius, sed potius ipsius negligentiae ut persuasit circa Deum non deest
in Bond. ad l. 1. Schott.

De fatali rerumpublicarum termino. Cf. Programate, de Beyschlag oration. Paregyr. Lipsiae 1711. hab.
wird die von Innen stoicis und niedern natur und Christen naturalis. Reichermanno,
Richtero, Eberdeline, Comite de Plisco und andern Gottsgelehrten Lehm de fatali rerum-

publicarum termino gäntzlig verworffen; und hingegen erwiesen, daß alle fata und veränderung derer Reiche und Länder, bloß von der alles regierenden weißheit Gottes herrühreten. vid. gel. fama 3 theil pag. 195. A. 1711.

Festi dies.

Pascha) qdqd de eo ex S. Sa. vel Patribus dici potest vid Christoph. Clavii Bambergensis Oper. Mathematica Tom 5. edit. Moguntiae Ao. 1612. aliorq de antiqtat. Hebraeor.

Festivales Apostolici) Apostrednyn, cavendum est in Concilio Wissenbo ne hoc celebratio impediat operam & laborem servorum & aliorum etc.

de festis Romanorum & aliorum Gentium. Selden. de j. N. Hebr. l. 3. c. 15 16. 17. 18. 20 jeddiorum vid Sablut.

Johannis Baptistæ) hic dies ô solem memoriæ sancti illi viri sacer, sed & in illo recordatio beneficiorum divinorum æstivo tempore & aliis vicissitudinibus temporum, nobis datorum commendanda est. (D. Stigel)

Vid. Disp. de Impetratione

Fides

Aliquas Significationes, quod Etymologiam et Synonymiam brevissime explicat et adfert. Meisn. Antrop. Disp. 24. Q. 6.

Fides quae creditur est mentis fides, seu mentis circa quae quae creditur, seu formatur, est ipsa [illegible] et [illegible]. Gerhard ex Lombardo de justif. §. 61.

per fidem acceptantur beneficia gratiae, tanquam per conditionem instrumenti seu medii, et tanquam per conditionem impetratoriam aut meritoriam. Aylsen. Exto. Brev. C. 8 §. 13. ibid. sensu impetratorio et meritorio, neque univoce, nec aequivoce, nec analogice fides dici debet conditio pacti [illegible] ex parte nostri, quomodo ex parte Christi satisfactionem adferri oportuit, ut pactum cum eo esset integrum. Fides n. et opera est compatibilia.

NB. Disputari solet quodnam sit principium primum fidei, tur diversae sunt opiniones. 1. dicunt ex verbo (ut vos quidem dicunt de verbo:) et hoc modo quod Historia quidem Sacra auditur et legitur, tum per id quod videmus vos in ea circumstantiam veritatem in se habere, ipsi credimus, et dicitur hic fides quae creditur. 2. alii ad divinam virtutem respiciunt, dicuntque per eam fieri fidei generationem, et dicitur fides quae creditur. 3. et itaque alii dicunt nos credere ob revelantis auctoritatem, quia videntur eum haec dicentem summum esse, supremumque numen tum illique dicti fidem habent, quod cum sit ad divinam virtutem statim cooperemur. Ubique quod est id quod Augustinus credere nisi me moveret auctoritas Ecclesiae vid. Scr. §.

NB. accuratissime distinguo obiectum fidei mone notitiae, et mone assensus et fiducia et ubi aliquis caliturus effectus tribuitur uni horum, et statim distinguitur et divellitur altera cuius mentio est tit. conf. Gerh. l. C. §. 170 de justif.

NB. Eventus fidei per verbum et Baptismum, confirmatur per S. Caeman. vid. Verb. Sacramentum principium fidei. vid. Sa. Sa. et Distinct. Hakspon.

NB. Considerantur fides vel ut actus intellectus, vel ut actus voluntatis, jam ut notum ex Dialectica, actus intellectus tur ad notitiam, judicium, assensum, ita et impius hoc respectu habent fidem, quia hoc modo est obiectum (ut vos intellectus fundatur in obiecto:), et est amitti potest hic habitus (ut n. fides hoc respectu in [illegible] qualitatis:) nisi per habitus contrarios vel per omissionem hujus habituum exercitationis. actus v. voluntatis est velleitas et volitio et post hanc subsequens desiderium id quod intensius vel remissius et praecipue, jam ut in his fides occupatur, videndum est, in velleitate prout aliquid vult absque aliqua medium [illegible] in volitione prout et hic respicit, jam vero accedit desiderium quod densius subsequentem praesentiam, applicatur jam hoc ad fidem prout nobis remissionem peccatorum per merito Christi comparat. et vocatur hic actus voluntatis fidei [illegible] volitionis desiderii et praesentiae, uno verbo fiducia, [illegible] Notandum fiducium Epliciter accipi vel ut est in ipsa merito Christi applicatione in remissionem peccatorum vel ut postea quoque confidimus nosque munitos [illegible] per eam fiduciam adversum Diabolum [illegible] hoc modo est habitus [illegible] hoc in [illegible] illo in [illegible] Adde 1. fidem ut actus intellectus est salvare. 2. actus voluntatis [illegible] habere aliquem obiectum idem. 3. per morbum fidem illam in intellectu [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Voluntas Dei gratificandi homines fidei salutifera, sive justificandi exercitate, sub Christiana impossibili, sive sub absoluto Dei decreto, ex quo ex absoluto Dei dominio, qua sic placuit, sed effectu mentis Christi, qui solam voluntatem Dei gratificandi manifestat, sed non, ut voluntas illa in actu revelationis et gratificationis traducatur. 1. Tim. 2. 5. 6. Eph. 1. 2. 3. adde 2. Petr. 1. 1. Hülsem. Catech. Brev. Suppl. C. 8. §. 3.

NB. Fidei efficiens, et finis vitae Dei ergo, nulla unione nisi in Christo per voluntatem et exercitium, qua ultimo tria Deus in vobis efficit. Phil. 1. 6. 29. Eph. 2. 8. 2. Pet. 1. 1. Hülsem. Catech. C. 9. §. 7. Non nullo modo et cum potentia, sed non nobilem negotium sui patiens, qua receptivam facultatem penitendi, agere ac, qua exercitium sed per recedi acceptat facultatem suspendendi, nec non nobilem qua dominium, agere penitentiam et Deo, sed non Eph. 2. 1. 1. Cor. 6. 7. 2 Tim. 2. 21. Phil. 2. 13. Ezech. 33. 10. 2. Cor. 5. 19.) unione unione interna sui partibus ex alog gratiae et voluntate ordinatione explicita, et implicita credendi ad salutem vi fidei alterius, Assentiq. Fiducia et fidei in re cognita. Rom. 10. 12. Ebr. 11. 1. Jac. 1. 6. Rom. 2. 19. unione mentium circa qua supernat. fidem assensus et fiducium ad ea verba Dei adhibita tale Act. 24. 14. 1 Thess. 2. 13. sed unione primo intentionis in actu ipso jam adipiscendae justificationis, forte in doctrinam de Deo, ne absolvente, justificante et salutifero, qui ostendit specialiter alle oblate in Christo et Spiritu Sancto gratia de absolutione a peccatis jamne tuis, quae Joh. 3. 12. 15. 16. Matth. 9. 2. Sqq. Rom. 3. 24. 25. et 4. 24. 25. et 10. 9. Act. 10. 43. unione formae et obedientiae Dei posteriora, vel ex mandato ipsius, vel ex meritatione, qua lex operum officio et unio fidei justificantis Rom. 3. 28. et 4. 5. et 10. 5 & 9. Gal. 2. 16 Gal. 3. 10. 12. sed et fidei, nec unione instrumenti necessario, ad obtinendi absolutionem a peccatis et justificationem Matth. 9. 2. 1 Tim. 1. 15. 16. 1 Joh. 5. 12. 13 Joh. 20. 31. Gal. 3. 12. Rom. 5. 11. 12. Obedientia ad vitae unione generis gratiosi Dei veranti justificati, et ad unitatem spiritualem ad Christum fidem exercitatam, ipse actus fiducia Christi fidei in genere dr. Rom. 1. 5. 10. 16. 16. 26. 1 Act. 1. 22. modus et justificationis et unionis immediatus adhaerendi et adplicandi gratiae et Deo per Christum oblatum, ad fidei in individuo, atq. hic et nunc exercitatae fidei salutifera et reparatae gratiae Dei in Christo fidei, ad spiritum et fiducia ad Christum fidem exercitatam. Luc. 7. 50. Matth. 9. 2. 21. 22. Gal. 2. 20. 1 Tim. 1. 15. 16. Rom. 4. 21. 22. Actus recti et meritorii unionis cum Deo instituti ejusque ordinatione Dei, justificationis rigorem sed non exercendi, quae ad Deum, Rom. 4. 2. Sqq. et Christum justificationis Christi. Mors et Christi. Gal. 2. 16. et 3. 12. Hülsem. Catech. Brev. C. 11. §. 5. 6. Fides apprehendit operibus unione mentis, quae non est opertet ad meritum justificationis Rom. 4. 5. et 8. 3. et 11. 6. est unione modi qua sola ejus, et unitatem ad Deum et Christum justificationis. Quae vi et adhaerendi est unio et diversum officium legis Rom. 3. 20 27. 28. et 9. 30. 32. Gal. 2. 16. et 3. 2. 22. Conf. §. 7.

Certitudo fidei justificantis peccatorum, qua est fidei justificantis vera et Christiana, ex Christi promissionibus, non nova obedientia Rom. 4. 22. et 1 Joh. Matth. 9. 2. Act. 10.

subjectum fidei &c. aa. &c. quam seruabit genuinam Facultatem, intellectum et
voluntatem. vid Loper. notken D. Gerh. adde Hutter. L. Concord. p. 328.
Obj. 9 subjecta differunt, ea res ipsa differunt. R. 1. Angelus Physica. 2. adde visio
Dei quod facultates ita ait subito differunt. multis in fide correspondent ita pro
cultates, ut gratia & notitia & assensus in mente, tuber in nocte ipse voluntas gratia
& regula Dei mentalis: nullam & ingenium, unde habitus possunt & in mente & in
voluntate. 11. & mere intellig theoria, sed practica, quatenus mentem etiam partis de
ratio pleg. R. Jac. 2. sed scientia tantum tribuit caeli & significantur voluntati. Ps. 119. 11. Act. 2. 37.
Luc. 22. 25. Ps. 33. 11. & 82. 7. Deut. 3. 5. R. Deus ea qd Hebraei peculiare nomen quae
ti & credi & habuit, & ipsum plenius significat N. T. & ipsius tres illas partes fidei habe
re scripturam, qd nisi ad diversos peculiares usus possit Hutter. L. C. p. 328 seq.

An fidei forma aut caritas Negamus nos, vid Dfy. de Imp. § 22. Turk. l. c. Dr. Dfy.
§. 116 seqq. Obj. hoc repugnat & ipsius Scripturae. Quaestio dependet ad 2. Cri
terium principium vitae Gal. ex Joh. 13. 34. 1. Cor. 13. 2. R. 1. Quia ipsa fides
gloriosa, sed vita, qua Act. justificat magis & magis ideo caritas manet vitae, fides a
bit. non ideo manet in hac & in futura vita, ubi plenissime justificat Deus. 2. caritas
& spes manent externum finem ultimum respiciunt, sed sperantem fidei declarat ea.
Caritas a. & manet ut principium fidei. gratia sine qua esse non potest principium per
Caritatem. Caeterae Quaestiones. ad 1. Joh. 5. 12. vivere ex fide. 2. loqui de vita gloriae, ubi jam
plena est & manifesta Apostolis Gal. 3. 11. Habac. ubi de justificatione agitur, ex Rom. 1.
2. Corinth. vita principaliter & universalis. 1. caritas R. Gloriae ex Joh. 3. 16. & 1. Joh. 5. 12.
& spiritus fidei testimonii, & actus fidei spiritus. 3. vivere ex fide, & ad mortem tibi
Gal. 2. inter fidem quae, & quae mediis. & inter justificationem & inter justificationem
2. quia Deo & C. & inter fidem vivam & mortuam. R. de fide mortua gloriae & vivae
mat B. O. spiritu gloriae & quod mediis, inter ubique & forma Evang. & v. 26. Rom.
qua notat peculiaris singularis ipsius spiritus significatio. 3. cogunt Pelagiani
passivi, quasi mortua sit vel actus fidei & gratia R. mihi agnoscit spiritum passi
vum, actionem, Gloriae Joh. 5. 16. & actus & Gratia activi. Gal. 5. & 22. ita intelligendum
est & fidem & Caritatem ad Col. B. Opus. & Rom. & Jac. 2. 22. & Imp. § 22.

De partibus Sola N. Lutheri scripti, utrum textus originalem & Latinum
addere & germanice an sensum Apostoli Gal. 2. 16. ex indole linguae Ger
manicae, ex exemplo aliis Versionis Graec. Rom. 4. 5. LXX Interp. Statim
& Germanicus Eccl. Gloriae Turk. l. c. & Dfy. § 161. ad de partibus Sola Lutheri
fides & justificatione & adhaerendum justificationem ad & ad justificationem
adhaerendi solius divinitus effectae in vocatis Evangelio, Calvo. Conf. Anglic. C. 9. 2. 6.
Baldwin. Concat. in Ep. ad Galat. c. 3. v. 6. Et haec fides Abrahamica, & spiritualis
ad justificationem gratia (Abr.) est valoris, potius ad dignitatis fidei Lutheri, ac ex persona
ea justificatio, quae (Abr.) est in quem credit. & p. 1355.
Objectio fidei, quae fides ille in quem credit. Turk. de Justif. § 170. Dicit ap. Chardon. ex
Applicatio fidei actio an sit? Irlodus? Turk. de Justif. § 171. Dicit ap. Chardon. ex
quae actionem, sed objectionem vocare possimus. alle. p. Hutter. p. 82.
vocem actionem, sed objectionem applicationis, ac actionem & finem & gratiae
16. concedit, fidem ut & objectionem & applicationem & actionem & finem & gratiae
quam significationem & gratiae actionem & Justificationem.

Fides — ubi.

Baldwin. Commentar. Epist. 2. Thess. 1. v. 3. Fides, accipit a Deo id quod in promissionib. offertur, unde rectius passio, quam opus diceretur, in proprissimo suo officio considerata, quod est recipere, Christum cum omni suo merito. etc. Atqui regeri potest: Illud fidei recipere et apprehendere Joh. 1. ostendit meram passionem, Nam 1 script. ipsa passim interpretatur vim hujus receptivae per actiones intelligendi (notitiae) confidendi. 2 falsa est hic propositio, cum receptio et apprehensio est mera passio. (D. Stigelius)

Adamus ante Lapsum habuerit vires credendi in Christum, Biot. vid Hülsem. de gratia. p. 56. seq. NB. ostendit confundendam potentiam credendi, ut sic cum intentione Dei determinantis hanc potentiam ad singulare quoddam objectum; Neque voluntas seu intentio Dei conditionata, cum decreto aliquo absoluto. ibid.

Fidem et sanctitatem ostendit et ratione naturali acquiri, sed semper supernaturaliter humilis infundi et inspirari, seditiosa opinio, ita Hobbes de civ. c. 12. §. 6. rationes ejus. 1 hominem ostendit videri quare rationem fidei nostrae reddere jubeamus. 2 cur is ostendit Propheta? 3 undique quod sibi faciendum vel fugiendum ex propria potius inspiratione, quam ex praeceptis imperantium, aut rectae rationis aestimaret.

De notitia assensu et fiducia vid multa doctissima ap. Mosch. de quaest. Disp. 3. c. 2. et 3 et 4.

Fiducia est actus voluntatis. Moschus Disp. de quaest. 3. §. 148. pertinet ad opus, vel amorem sive charitatem, vel gaudium. vid §. 150 et seqq.

An fides sit discursiva. plurimum disputat Mosch. de quaest. Disp. 7 et 8. vid Lexicon Heckhen.

D. Person. Pontificios de justificat. errasse certum est
sed ō satis bene aliquantum nam fidei expresserunt, et ō be-
ne omnia adiuvant operibus. ejus sententiam. vitam aeternam ut p-
mium (in universa scriptura) proponit obedientibus et facien-
tibus voluntatem Dei tam credendo, tam bene operando.
Ex Paulo ō satis bene quod fides, qualis, an religio Christi
opposita operibus legis, an obedientia, an fiducia quae praecedere debet
opera. NB. forte bonus vir Grotius et similes pro bone volebat

Brigga. Brigga ein Weg Schiff p 99. At gg ein Flowis
Pferdt p 81. Je a Brigga adhiri ad Deutz d Hasenbr. q
Frea a Jod Ruh 552 Klam progenuere.

Weg Lexicon. At plura Regist Obs. p 40. Adel. de Rhen p 42
a Chron. Alexandrin a Schiff p 103. cafy mutz Weg (Odby
a Lower Adhi eg Jed gwn for Weg thuren. q dun adhiri.
Hasenbr; pbst pr eupon pruy ille Hasenbr q quo
Mosser Lu 10.11 ad Thuren Hasenbr dry a Tischbrodt inpeni
Hasenbr, q a Hasenbr Hasenbr ad Dorbat p 273. Gy pruller
Weg (Odby) mutz Lundwidt Venus Brigga, Hasenbr
aby fruyst Thuren q a Lower Alms hi a Thuren pruy a
pr pruy Thuren nemoriam Lede ab Ruh q pbst Despenz a adh
d o andbe pruy. Ille Alsen q Jundrich Hasenbr ey, Lu Hasenbr
potentia ab pbst Thuren durenz, Jed Hasenbr Ille Thuren q cuyt
pruy ab bene andri cas pbst a Thuren progressy, a pr Frea
chi q (Mer adhiri) mutz aby a adhiri progressy

Jeste pr quy Ensi nomen a Lower, Lundbr q Erech
Hasenbr nomen ex Mundy gestum, Jed Lu Dbstantia allmundi
Sed nigra Diff. Ether q Lexicon condidere Babylonii
Luck ad regni Borsippa q 203 Ty quadr, ti Libitina, ab
pr O E ab Ille ad Pbro Regni Hasenbr, Jed bne pruy
entem Babylonii, Clam pyiam Borsippa q pr d. inpedr q Dei.
Weg a Cimo erden, cafy ab Babylon 777 Jared Ruh, ex Jod
Rhea ad Borbat. l. 2. c. 19.

NB. Discedy q plura Cl. Venetis a notis ad Gothicam d Dio nota
q o obsbat. Wan pbsito cafy Ille ritum adhiri ac. Jed Ille enti
q accessimus Hasenbr, ad Ty Ille? nisi primi progenitor Jen Abrahad
Thoren Jc. ex Thuren a Odhino ac. ab Asby aby pbst abst? nomen
a fanum. At mihi Lubecta Ille q Ille liber antiqui elanctus Hyp
Vind. p 55. ab Ille a Deonisby liber. Ex certo D. Schaffny ann cafy
ex Jared. Hasenbr. Lege a Ille. At o Magog Ty Jed Thanby ac Hasenbr
Ille cafy a mox

[illegible] difficultates [illegible] quod Belus sit Nimrod [illegible]
[illegible] Belus [illegible] Nimrod.

2 quae terra assignanda filio Sem Assur. Si Assyria filio Cami dicendum illam prius occupasse, et Nomen idem accepisse filium Nimrodi ♀

Xb. Ezech. 23. 13. De Assure fundatore terrae [illegible] desertico [illegible] vel barbaris vel Ichtyophagis vid Bochart p. 318 seqq. Ac sic de illo Assure ♀ insularum Ichtyophagis et circa Portum [illegible]

transversum Assur in Thracia ut Colchi transversum in Palestinam, vid Bochart p. 330 [illegible] seqq. Si Thedorus recte processisset inter Portum Euxinum et Caspium [illegible] Colchi Aegypti et Caphtoritae [illegible] Ad [illegible] ad litus deflectunt in Thracia.

Assyria in veteribus Aturia vid p. 82 Bochart et p. 273

♀ Sic poterat ille Assur Nimrodi in diviting et febritatis [illegible] Assur [illegible] Assur dici, et post Assyriam appellare. Sicut Aram Nachoris ex Camuele nepos, nomen Aram, ~~[illegible]~~ et [illegible] Aram filius Sem, et ipse primus Syriam, ab altero ille Aram ex opinione multorum Syriae dedit nomen vid Bochart p. 83. et Notae Belg. Gen 10. 22. Bochart p. 161.

Phoenices sicut loris a se conditis nomen indicerunt ad initium loris in Phoenicia [illegible] in primis [illegible]. Et [illegible] quoque cultum ad initium gentis [illegible] ubi erant ordinasse. Ad [illegible] probandum est Phoenices Assurem et Orthenum coluisse?

Bochart lib. 1. c. 14 p. 57 ex Polyaeno de Thracia Cosinga sacerdote, ex [illegible] quod in [illegible]

Fontelae [illegible] probandum quod si a tempore Apostolorum aliquae Ecclesiae [illegible] in [illegible] quod illi [illegible] cum [illegible] sub Patriarcha Constantinopolitano [illegible] sub Romano [illegible] Ecclesiae [illegible] Romanae [illegible] Ecclesiae [illegible] p. 28

Formula Concordiae

De ejus occasione, auctoribus, et auctoritate in Ecclesiis Germaniae Lutheranis vid. D. Laurelii necessaria considerat. ad Anatom. Papae. C. 6. et quos ibi laudat in primis Concordiae Concorst. Hütteri.

in Ecclesiis Daniae: Miserat Dux Saxoniae Augustus, ejus Patronus maximus tunc temporis Regi Daniae (~~Forte Christiano IV.~~) hunc librum nuper editum, et eleganti pretiosaque opera compactum, rogantque velit et Ille hunc librum pro suis Ecclesiis accipere, Exemplo Ecclesiarum Germaniae. Rex laudata amicitia Ducis sive Electoris, respondit se nihil cum tali libro acturum, qui tantum cierat in Germania inimicitias et rixas, et praesente illo qui librum adferebat. conjecit in ignem validissime ardentem, sicque librum interne Christianissimum, formaque externa splendidissimum combussit. (D. Stigkel. 126 prund. 24 Febr. 1668

in Ecclesiis Suecanis,) Quidam Clericorum valde hanc rem promovere, conati sunt. sic. Ao. 1611 in Electione Gustavi Adolphi Nycopii a Senatu Regni totoque Clero, inter alia petitum, ut velit. illum Concordiae librum Gustavus Rex, subditis ratum facere. Ao. 1627. scripto singulari a Christina Regina rogavit Regni Clerus ut haberetur pro Symbolico. Ao. 1654. quoque in Coronatione Caroli Gustavi, vid. Laurel. Necess. Consid. ad Anatom. C. 6. p. 127. 128. 129.

Sed quantum ad tempora Gustavi (hinc ex relatione D. D. Stigkelii) Adolphi respondisse ferunt eum, si peculiare quoddam scriptum necessarium esset praeter Augustanam Confessionem, quo nostra Ecclesia a Calvinismis vel Pseudo Lutheranis discerneretur (hac enim occasione scriptus est Liber Concordiae:) tum tot quidem Theologos meum regnum suppeditare potest, quot ad talem conscribendum librum opus est. In Comitiis a. Ao. 1627. acerrime pro Symbolici libri receptione pugnarunt Episcopi nonnulli, in primis D. Jonas Episcopus Scarensis et alii, idque ob hanc causam. vacavit Sedes Archiepiscopalis Regni, obitu Paulini, in cujus locum destinavit

2 Christinam

Christian Regis, Coniunctorem [illegible] pantor ac Consistorii
liorum D. Johannis Matthiis postea Epis. Strigon. qui a Stib ordi
ent ceteris rerum grauitatem opinionis prudentia ei
ejus boni ordinis. idemque tuendi [illegible] Regis
possit, fructusque ex Stockholmensi pensitari quodd Ecclesiae
minuit, et quamin [illegible] Libri [illegible] annue,
annue, ideo eis agentis [illegible] putabunt. [illegible]
poterit, adesse Libri [illegible] Stockholmensi Dn. Matthiae
Dni Dr. Laurentii. nec dictat petigne contra ceteros Episcopos
et adhortatur Cl. Cae. [illegible] Dn. Johannes
Terseny Vbs Professor Abboster ad comitia adhibendi, et adhor
tabuntur tota Cleri petitioni Episcopos ad Reg. in M
de isto libro (vid Loccen. l. c. p. 128) qui est D. Terseny a mandat
an illis est cognita vel accepta cognitio istius libri. Regnandi
plenique exorsando se velleque ipsos vale fide et adhortata Epi
scopos et illi subscribere. Cui Rs. Valde periculosum [illegible] hoc
ipsa existimat Dn. Stigot. posset aliquando Deo non optima
circumstantia introducere aliquem librum in Ecclesiam et per con
gregationes nominatim Episcopi alios qui ex Clero tentare,
ipsique forte persuadere ut subscribant. habent Dominus
illi libri pro symbolico et [illegible] pastoris [illegible]
Conf. Bruz. Hist. Eccles. ed. Holm. III. de Libris:) Sed [illegible] prudentia
tunc necessitas ejusmodi libri recipiendi; obtinet Rex, ut
tanta laboriosa cognita ejus libri, et ubique Clerus
possit libere [illegible] legere. vota [illegible] consulere, et
ad Comitia Diaecesanos transmittere, ubi a libri Dia
cesanos Clerorum voti collecti Episcopi [illegible] adhuc
et in Comitiis vel alio Comitiis Diaecesanos prodirent. et
hoc modo recepta liber obtinuit auctoritatem. Redeo ad librum
Gerardi, qui in Comitiis A. 1627 coram Majestate
Regis ceteris Regni Senatoribus coniunctim libri Diaconi
Episcopi Senatus. Quamquam [illegible] libri magis quam
accepta [illegible] Regnandi Dn. Laurentii tantaque fervore
et zelo, ut si qui illum reciperet [illegible] vero Lutherano
ino ne vero Christiano habendi esse (vid Loccen. l. c. p. 123)
Episcopi Regni, contra Regni Proceres atque, et Senatus, qui

2 Pars 2

Male faciunt q in F. C. eodem modo jurent ac in Symbolo
Concilii S. Augustinum Confess. Nam expresse habet Hutterus fel-
cissimus ejus pationis C. 12 p. 364 in 4to. Neque n. p. libro
concordiae novae aliquam gerebat confessio, sic n. Pontificium ex vel
tionibus ausa fecisset subministrare. Sed veteris illius a Ann. 30
Imp. Car. V. exhibitae confessionis perspicua declaratio et adversus
ejus corruptelas, hactenus obortas, dextra assertio.

Furtum, ejusve poena

quale fuit furtum Cresimi ... in Gild. ad Rhiten. Q. quare & fuisse colligit ex cod. qui sic de furtis eam tantum fuisse n. ex Deut. 23. 15. Servum fugitivum fugisse ad dominum delictis & ad Dominum tradendum. 2. q. & in Deut. 24. 7. delicto suo. 3. q. ex Epistola Gelasii ad Episc. Lucaniae ... Gelasii ad Johannem abbatissam tantum, qui potuerit ipsi necessaria & ad Ecclesiae Dei Colossae Romae

Ad furtum in se est capitale. Q. Videtur intelligendum de mente interna furti & ejus posse poenam capitalem, qua tyrannice videtur ob rem & pretiosam tantum nobis tollere cal. Exactius cum Gratian. monstrat Lex divina, & poenae quod hoc ipsum furtum exactius ulti accusetur adjicit ad Solomonis Prov. 6. 30. quod furtum vocat Luc. 19. 8. Exod. 22. 1. Judic. 7. 23. Psalm. v. 18. qua tamen omnia ... poenae Dei agentis, & punientis ex gravi pravitate. De mente & externo aliud sententiam refuta si indubitate furtum nullius pretium, & quo tantum accedat circumstantiae loci, temporis, exempli peculiaris, frequentia peccati, &c. tum haec Lubane potius poenae capitalis, & in Scripturis rationem exempli Exod. 22. 2. Deut. 24. 7. & pretium stolae. Jos. 7. v. 20 seqq. ad Lucam Evangel. Hyp. 24. 5. 1. Mat. & eadem sententia. Brunii ad Ridrubachii Decan. 1. n. 3. Constitu. Pathagin. Obj. Ad videtur Sir mos Dei. Ex. Exod. 6. & 3. Deut. disponi poenam capitalem, & quam ex ritibus mosaicis, an hoc & legis officii primarii. R. D. D. inter Legem absolute gladientem, & hanc vel illam legem, ille disponit ex ritibus mosaicis & sic poenae potestatis, haec respicit ad circumstantias temporis & sic magis & ex eatenus mutatis, qui ritibus, sic respondet ad Legem moralem, illum ob ejus naturam primam stabilem absque ullam, tum & majori pretii erat tum non mutat, hic & tunc est proportionata talis ejus mutatio delicto & cum ex gladio ejus modi poenae addictis sit vindicativa, hinc usque & S. R. Mti. & ritualium Mosaicorum talium, ritus poenae ad certam circumstantiam restringere, forte in tam temporis mutatum erat delicta, & voluit & talium poenae gladiatorium Judaeae legislator ne delicta talia nisi bellum imminerent. adde & hoc qd Christus pro Justitia exequi ritum poenae pro latum ex ejusdem institutis sententiam, sed devolvendo erat ad ejusdem institutis, q. nulla & mentem, ritumve & autumnale mutat ad ejusdem circumstantias. ut. ordine & exactitudo & Ordinantiae

proprietas. etc.

de civit. praed. C. 1. t.

NB. Hoffbyrern in Disp. de poenis §. 37. ex Conringio ita docet, nulla poena
naturaliter alium vim habet, quam ut in conscientiam obliget, sed exercitium tamen
poenae capitalis, peccatorum enormium, quodantenus humanum universo generi im-
peratum videtur. quum nullus reipub. status, si salvus esse velit, eo carere posse vi-
deatur. optime.

Genealogia.

Cur Gen. 5. tam accurate describitur Genealogia? R. 1. ut constaret nobis quinam fuerint tunc temporis Ecclesiae Doctores. 2. certi essemus de Genealogia Christi, quae ad illum pertinent ex Gen. 5. adduxit Lucas c. 3. Matthaeus ab Abrahamo suam repetit. 3 voluit Deus nos informare de diminutione mundi ante diluvium. 4. longaevitas Patrum nobis ob oculos poneretur; et quantum benedictio Dei, temperantia, tum temperamentumque aeris, cibi etc. ad illum faceret. Adamus n. ad 7mam vel 8vam generationem provectus est. (Genes.

Geographica Sacra ac de dispersione [illegible]

Bocharti Phaleg.
et multa Samson. in Chronico Catholico part 1. ad A. M. 17
et in sequentibus passim.
Arius Montanus scripsit etiam Phaleg. Cum multis aliis opusculis
quae peculiari tomo habentur post Tomos Bibl. Editionis Regiae
Antwerpiensis vid. Chorographicae descriptiones Lightfoot.
Armachani de dispersione [illegible] in IV.
Postelli in IV. de affinitate Linguarum et ex Ebria orientales [illegible] de dis-
persione Gentilium multa 1538 Parisiis.
Crinesius in libro S. disp. lit. de [illegible] Linguarum. Verum ibi parum.

Gothos esse a Japheto ô a Semo contra Sheringeamicos

I. quia Gen. 9. 27 illi latissimae regiones, et expresse Bochart de Septentrione p. 170

II. quia Japhet in tentoriis Semi, 9. 27 quod et spiritualiter maxime de Ecclesiastica pura participatione quae nunc felicissime fruimur et temporaliter quod Gothi Asiae partem ideo non ~~aliquos~~ posteri Semi.

III. Insulae gentium inter Japheti filios divisae vid. Bochart p. 170. at si Europa constanter ~~non~~ omnino consensu illo intelligatur nomine; multo magis Scandinavia

IV. Hoc facit omnino id quod dicitur de Thiras filio ultimo Japheti ut Gothorum patre

NB. quod a Magogo vel a Thiras, ut est omnis origo obscura, quia nulla firma argumenta, ut videtur probabiliter; Certe Bochartus incredibile judicat ipsum Joctam praetermissis omnibus aliis terris relegare ad Indias p. 108. in fine et 109. quod Magogus per totum gratiam vicinior Noacho

Objectiones contra id quod Thiras Pater Gothorum habentur.

α. Gothi a Magogo Rx. id abili fidei expositum et refutatum.

β. Sic per Danium et Germaniam non origo. Rx. alias per Tartariam et Moschoviam et quodnam magis decorum, nec a Danis neque a Germanis sed a Thracibus Japheti filiis, sed Dani post a nobis et Germani saepe subjugati.

γ. Dania ô ante inhabitata priusquam a nostris, at aliter se res habuisset si per Daniam non Rx. Non absurdum nostros transiisse ab una insula in aliam, quoniam semper maximam quaerebant terram et forte illae insulae post dilatatum ô tam idoneae multorum habitationi. Sic in Americae adventu illi possent interiora terrae quaerere, et relinquere insulas. At post eadem viderent se sufficere pluribus regionibus illas insulas repetebant vicissim. Et si per Pennigiam, eadem ô potius illae iterum reduxissent? et passi sunt a decorum sissimis gentibus occupari, et omne sic Scotia prius cultu fuisset quod Gothiam eadem tam nomen et alia contrarium docent

[illegible] Mem[illegible].

Legendus [illegible] Aeneas [illegible]
[illegible] de [illegible] et Asi[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Veneti[illegible] [illegible] p. 10. 11.

[illegible] in [illegible] p. 1235 [illegible]
a [illegible] p. 82 et 173.

Videndum [illegible] et [illegible] de
origine.
Quid Clavius de Centris
Quid Vossius de Thedma[illegible] [illegible] Veneti[illegible] [illegible]
[illegible] ex Voss. lib. 2. c. 13.
Legendus [illegible] Casaubonus [illegible]
ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] a [illegible] p. [illegible] [illegible]
de [illegible] [illegible]
Delphi [illegible]
[illegible] in notis ad librum [illegible]
[illegible] de [illegible] lib. 2. fol. 2 [illegible]
[illegible] [illegible] de [illegible] [illegible]
MS. [illegible] in M[illegible] [illegible] [illegible]
Seldenus de [illegible] Walton [illegible]
[illegible]

Obs: Not[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Magog [illegible]
[illegible].
[illegible] [illegible] Scythae [illegible]
[illegible] [illegible] Josephus.
Magog [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Scythas [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Scythae [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Magog[illegible]

Grot. de j. b. & p. l. 2. C. [illegible]
50. 51. & ibi notat.

Haeretici

Haereticus quis? Hornei. Disp. de S.ta S. IV. p. 318. 352. Calixt. Re[illegible] Moguntin. p. 2. Provem in Disp. Gesens. Hutter. de Synod. & Union. p. 27. 1. Danhaverus Stigl. Vindex p. 290. Gerh. l. C. de ministerio p. [illegible] Calov. Syncretism. Calvin. p. 158. seq. Becanus Theol. Scholast. p. 11. C. 12. 212. Baldvinus in 1. Tim. 6. 7. Augustin. de haereticis, ad quod vult [illegible] rongimus lib. 2 ad Galatas de tota significatione hujus vocabuli. quicunque scripturas aliter intelligit quam Sensus Sp. S. flagitat a quo conscripta est, licet de Ecclesia non recesserit. In haereticus appellari potest &c. Stamich. Consens. regnat. p. 64. Arrianae Historia vid. Gesner. de quaest. p. 199.

Error Nestorii Elipando in Concil. Francofurt. impositus per consequentiam Dorsch. de eodem Concil. p. 106.

Placium in fundamento fidei errasse ut dicamus, et permittunt ejus scripta, nec vendit Clarum charitas, Meisn. praelect. in loc. de Eccles. Sect. 3. p. 137. Hujus tamen erroris consequentia dogmata absurdissima sunt, et in fundamentum tandem impingunt vid. Laterm. disquisit. 27. Meisn. praelect. de Eccles. p. 136.

Doctores errant. (1) Gravissime quod errores, articulis fidei, cibus ad salutem necessariis, directe & immediate repugnantes fovent & spargunt. (2) graviter & illi, qui dictis articulis errores indirecte & per consequentiam oppositos fovent. Sed horum magna est diversitas, prout errores propius vel remotius, id est per pauciores & remotiores, vel plures & viciniores attingunt doctrinas fundamentales, & juxta hanc diversitatem gravius vel minus graviter errant peccantque. vid. Calixt. Respons. Moguntin. p. 3. Th. XXCVI.

Muscovitas Pontificios &c.

Haeresis. fundamenta ac causae. Selbige sind 1. bey denen Oratoribus selbst. Theils morales als 1.) Philautia oratorum, qui videbant, se lingua multum caeteris praestare. 2.) ad rixas et contentiones cum quibuscunque descendentes mordicus errori inhaerebant. 3.) qa officia publica non statim ejusmodi vaniloquiis fuerunt demandata, sumebant quasi vindictam. 4.) qa hominibus κενοφωνία turgentibus talia officia credita fuerant, quibus praeesse non valebant. 5.) ipsa orationis δεινότης erat fulcimentum in fovendis haeresibus. 6.) Ejusmodi loquacibus seductoribus caelestis veritas parum curae erat. 7.) propter veritatis contemtum justo judicio efficaces errores immittuntur. Theils Naturales, als 1.) Contemtus divinae revelationis scripturae, substituta ratione s. fanatica patefactione. 2.) immoderata vis imaginandi s. phantasia. II. Bey denen Auditoribus finden sie causae generales als 1.) neglectus precum. 2.) Electio doctorum corruptorum. Speciales 1.) vano studio se decipi patiuntur. 2.) studium novitatis 3.) tandem Deus illos in errores incidere permittit. ~~Re~~

Remedia praeservantia 1. auf seiten der Lehrer 1.) in praeparatione ad officium homileticum. p. exploratio sui p. Exercitatio. 2.) in functione muneris, p. oratio, p. meditatio, p. tentatio, p. in actu ipso omnis arrogantiae evitatio. II. auf seiten der zuhörer. Non credant cuilibet spiritui sed eos probent. vid. disp. Zeltneri Eloquentia haeresium obstetrix. Altorfi 1711. vid. Gelehrte fama 3 theil. p. 140. s. A.i 1711.

Palinodia sacra. est actio, qua A. C. Theologi, sua in rebus fidei asserta per aliquod tempus recepta, aut corrigunt, aut sententias ecclesiae erroneas, publice et ingenue improbant, aut prorsus rejiciunt, eam in finem ut scandala in ecclesia tollant, et veritatem profiteantur: huc spectant theologi qui post tempora B. Lutheri vixerunt, et vel falsam religionem ut D. Luthery, Urbanus Regius, Vergerius, Reiningius etc. vel male facta ut D. Filem. Hesshusius, vel integros libros, vel errata sua in historicis repudiarunt. vid. disp. D. Feustkingii de palinodia sacra Wittenb. 1711. ad. qui. fama part. 6. pag. 439. s. A. 1711.

Historiola

Philopoemen, ultimus Graecorum, Megara ad amicum, cultu & vultu vitio, lignum scindit jussu heri, maritus attonitus, poenam agnoscit Rex.

Rudolfus Austriacae Rex, ob id crimina in se, & ejectione passus est ab uxore pictoris, [illegible] n. est se ad militem Imperat. ibid.

Idem grisea (Eschenburgo, [illegible]) veste Ottocarum homagium dulcium excepit, qui tu. splendide ornatus, vestis griseae se admittit. ibid.

Carolus V. ingressus Mediolanum maxime ornatum & umbellae aureae, (Gimmel qui in adventum ejus parabant) subdidit se atra lanea pendula & vili pileolo.

Henric. IV Gall. Rex. nobilem quendam in platea convenit, quaesivit quo Dominus ejus ibi respondit, Sed mei ipsius Dominus. regerit Rex, sordidum & vilem habet Dominum; [illegible] honoravit Regem modo dicenti, Rex quoque sine pompa.

Ordstiffer i predikten. Saccider Gothus hoc semper usus est (uthi sigh) itaque dictus thol war en man som hade 100 fuer (uthi sig) och tu forlorade 1 (uthi sigh) [illegible] 99 (uthi sig) [illegible] D. Stigzel.

alius in Wyckn i Vorgelegen: hoc habuit smoe i botu. quod ridiculo accidit saepe. [illegible] (smoe i botu) (idem)

Humationis officium

Ἀνδρωποφωνία [illegible] aliis sepultum.

Non ad negationem jure Naturae Skarnokius affirmat.

q. scriptor occidit [illegible] Vexl. p. 8. et alibi.
de Conversione Gentil. Hornbeck. p. 54.

Loca a Grotio quae adducuntur a Skarnokio et aliis et ad illa quaestiones

Gyraldus Syntagma 12. lib. 1. et tract. de vario sepeliendi ritu.
Vid. Grotius de J. B. et p. S. amnem sepeliri sit praeceptum J. N.
Selberus de jure nat. Hebraeorum. Puffendorf. Element. Jurisp. 17. lib. 1. §. 8
Kirkmannus de Sarcinis.
Gejerus de Lucto
Vereliq in Gotrini Scheff. ad l. l. Cap. 1. et 2. et in Lipsiae de Oleo cultu.
Cuntiloca et ad illa Freinsheim.
Osiandrus de lege naturae. Hieronym. Magius in notis ad Lactant. lib. 6. Inst. c. 12.
De medicamentis ex cadaveribus. Lemnius
Voss. de Idololatria. Gentili
Valer. Max. l. IX. c. 8. et alibi et ad illa Rigaut.
Scheff. Athen. 344.
Cic. Tusculan. 2. lib. 1. §. 100 seqq.
Boeclerus in Grotiana. Scheff. J. N. et ad illud notata.

Osiandrus de actionibus indifferentibus p. 191. de quaestionibus legis p. 61. seqq.
Gyraldus Syntagma p. 218. Cautio [illegible] sine lege possessionis adducitur 196
vid. ind. Dispensatio legis gentes, honestas, indispensabilitas, infamia
legis, fur et [illegible] naturae, lex naturae, naturale. Obligatio.
Peccatum, appetitus, Praecepta, Ratio, Sanguinis quaestio,
Caeteritas,

Hymni Ecclesiastici.

Latine conscripti editi sunt Rostochii Ao. 1623. pro autem 1582. Sub titulo.

cura

Svetice conscripti, continentur in nostris voluminibus, opus a. habent correctione. 1 secundum metrum, qua plures saepe sunt syllabae in uno versu, quam in altero, 2 secundum accentum, quem nullibi fere observatum reperiuntur, 3. secundum analogiam fidei, contra quam peccatur multis in locis. E.g. Sinch frogder nu himmel etc. v. 2. och fölle thee till med ett sinn, allen Gudh gaff thet inn. qui verba Calvinianae irresistibilitate explicantur vers. sequente: Hvad Ötet thet war hårdt, nu Gudh Ande etc. in qbusdam editionibus et antiquioribus vers. ult. in hoc Jerusalem tu Helgestadh hoc verba sunt: Gudh ord klinger i werlden all, man Ehr sen Gudh Hafr. uthwalt, bittes Ehr aff allene: Sic etiam priora verba in ultimo versu quae hoc Gud aff sine barmhertigheit, sed illa sanius explicari possunt: Sic in symbolo ~~Apost~~ Niceno art. 2. male ponitur sammanwarande pro sammanwarande scilicet sammanwarelser, qua et duo lucis in uno loco sunt sammanwarande. in versu 2 Then H. Andes Nudh. vid Baz. Hist. Eccles. l. 7 c. 20. in vers. 5. Wij begå then Hugneligetydh, sunt hoc verba Nu kom Gudh Ande samm dagh, att han fullborde wille Gudh Lagh. Sane analogia fidei de merito Christi et actionibus personae Divinae proprius ad hoc admittit, nisi aliunde id explicet h. m. Ed H. Eld Hugneligh tröst, Lat brinna i wånt hirtu och bröst. Gudh Kinnlich till att hålla hans budh etc.

Germanicè conscripti. Es ist unrecht wan einige in den letzten verse des liedes: nun danket alle Gott. etc. welches M. Mart. Rinckardus, Archid. Eulenb. 1649. aufgesetzet, singen: dem dreymahl einen Gott, als Er ursprünglich war: da es doch heißen muß: dem dreyeinigen Gott, als Er im anfang war. So sey es auch falsch, wan in dem liede Herrn Jesu Christ ich weiß gar wohl, daß ich einmahl etc. das wort nicht mit mich vertauschet wird, wenn es heißt: So richt nicht s: mich s: Herr nach meinem sinn, den ich im leben führe. vid. disp. D. Majeri Emendationes cantionum quarund. ecclesiasticas. Gryphiswald. 1711. citante gal. fama part. 6. pag. 388. s. A. 1711.

nalogi fidei & praecipue in Symb. Coll. hic verba. Mach
[illegible] Lyber i uhro und. Chrg: in Cantico, Thon sou will ein
[illegible] hete: ich gieder thun trogner Mosch. ex Ebr. 3:5

Imago Dei.

perfectio facultatum ex imagine, Epl. intelligi potest, vel intensive prout quaecunque facultas naturalis beneficio imaginis nobilitare modo circa objecta sua versata sit. e.g. intellectus perspicacior, et vel extensive, prout ad alia objecta antea naturaliter ob cognita extendi potuerit: quae prius solum dicunt parum dicere videntur. (Brunner)

objecta cognitionis perfectioris ex imagine: quod solum spiritualiam rerum notitiam per imaginem vel datum vel illustratum volunt. hoc argumento: quod quaecunque nunc renovantur ad imaginem Dei, ob reddunt sapientiores prudentiores in reb. alias, volumus elevatur intellectus ad objecta spiritualia et 2 Paulus Eph. 4. Col. 3. solum nostrorum rerum spiritualium facit imque illis imaginem Dei collocat: NB. ob ante quaecunque principaliter seu in primis ut loquitur Brochmon constitisse in spiritualibus tamen ob desunt plurimi Theologi qui ex quaestione sententiae Ecclesiae plurimis variis argumentis non in aliis rerum notitiis illustratum fuisse mentem primi hominis. Theologi quidem dicunt perfectum datum hominis notitiam. Statuunt quoad spiritualia, quatenus homo post temporis spatium aliquando ad majorem beatitudinem perducendus esset, hoc enim perfecte movet, quaeruntur tamen et illi: opus fuisse in quibusdam aliis gratia Dei revelantis in quibusdam casibus, qui quidem ad salutem necessarii ob essent, sed tamen sine ob potuerunt absque revelatione; utpote contingenter (Brunner)

cognitio Trinitatis nisi per praedicationem videtur esse referre ad praedicationem revelantis gratiam, nec obstat, quod nos renati illum scimus, cum alia ob exercitium salutis sit, nec absurdum ob dicere, alia ad quae nos sine tenemur ut possimus renovari, e.g. redemptionis opus: et illa diversa ab iis, quae homo primus ex imagine in spiritualibus novit.

an perfectior dari posset scientia hominis a Deo? ergo, quia in angeli ca-
[illegible] est majoris scientiae; et Deus in tantum scientiam angelorum pos-
sit, in quantum satis est illam quantitatem esse infra gradum infinito supe-
rioris, quod potest dari a Deo. et quaeriamus absque personali unione quod
in Christo. (Br.)

de puris naturalib. et ceteris quaestionibus Caliatis.
vid. Strauch. quaestionibus Caliat. quaesit. repetit. praed. 17. 18. 19. 20.

De imitatione (doctrina) Christi ordinabore cum fide in illam conjungenda. Casus. vide 292. 395.
NB. 333. 341. 350. 323.
Hic prende, ex dicta Scriptura requiri fidem ad salutem hoc.
NB. quod sit gradus de via ad Deum non Deus 9 2 Joh.
NB. de doctrina Mosis Tractat Meyer de Goetzius 191.
Pertinet. Tract. 6. 322. NB. 333. 348. NB. 360 de
Vide Gerhard. Exercitia Exercitia Exercitia Exercitia Exercitia Exercitia Exercitia Exercitia Exercitia Exercitia
Meyer Exercitia Exercitia Exercitia Exercitia Exercitia Exercitia Exercitia Exercitia Exercitia Exercitia
& en Lutheri 367 Exercitia Exercitia Exercitia Exercitia Exercitia Exercitia Exercitia Exercitia Exercitia Exercitia
Vid de proposito obediendi Evangelio accessu Dei & proximi doctrina ad
Hoffm. de advers. gentis 379 Exercitia Exercitia Exercitia Exercitia Exercitia Exercitia Exercitia Exercitia Exercitia Exercitia
Exercitia 375 de fide ex operibus effectis NB. 378.
ad alleg. 386. Exercitia Exercitia 388. ad locum
Hoffm. 728. O. Vide Epistola Exercitia ad Tentzerum
Hoffm. de advers. gent. 412. Ubi sequens. Tale principium
generans bona opera esse de essentia & definitione salutis
fidei; ipsum a effectu hujus principii sed ipsa B. O. interna
et externa, ac de definitione & essentia justificantis fidei
sed tantum inseparabile sequens NB. 451. 452 diu pu-
stitiam in imputatione. (Quae in chorda amplius habet) sequens & prop-
ter de vita & morte actione mihi vitali & alia. Sc. diversus.
Exercitia principia negligit extinguit fidem. vid 395 de fide mortua.
NB. Hoffm. de advers. gent. 506. ad manifestandi accepta
justificationis beneficium requiri, & ad augmentum sanctitatis & gloriae
a Deo accipienda prodesse bona opera facta tempore. Etiam libe-
raliter quidem (temporis, et conditione temporis, qui currente Exercitia Exercitia
tempore debita & oportuno) credam nunquam habui posse a credentibus,
quia pia opera, solam interna, possit & debeant edere, ex inven-
tione ad Deum tam benevolentia ergo proximum, & opera forma et spes
distincta fidei a fide justificante
NB. 512 & 513. Exercitia Exercitia Exercitia Exercitia Exercitia Exercitia Exercitia Exercitia Exercitia Exercitia
vere benevolentiam Dei; italicum negativum pro non perdere. quod
significat. solicitare - usum. sequens dicendi. - habitum non sequentem
2 p. 578 bonum & ex alter inferat & probat
Statius Papinius 420. 427. 455 574 602

Legatis Gerhardi meditatio 3a de Xto instando
& mea de institutione.

Perlegenda in milii ff Thomae a Kempis & forte ad illam
libram exercitiones

Lex Hackspan vor. conditiones p 85. vor Frene p 164

Heidegger anatomia Concilii Tridentini p 550 556.

Insigne Heraldica.

Provinciæ à multis retro Seculis sunt Sveciæ, Per Coronã. ut plura ex antiqr monetis Diplomatibus monumentis aliisq; documentis Gyllenstolp. l. 1. c. 3. ℔

Upplandia aureum pomum supernotata cruce deaurata. ib. l. c. 4.

Svilermannia, gryphus niger expansis alis in aureo campo. ib. c. 5.

Nericia duker in candida planitie transversim portitat sagittas, quatuor purpureis rosis exornatas. ib. c. 6. Westmannia. tres nostri. V. flammas in candido spatio evibrantes. ib. c. 7. Gothia. Leo sup. 3 agnas reflexa cervice saliens. ib. c. 8. Ostrogothia Leo inauratus Sup. 3 agnas in campo dimidio aurato. ib. c. 9. Gotlandia: agnus cruce vexillifera, lituisq; Diabolo columnis inversa. ibid.

Dalecarlia sectis scutorum à Cattis diversis, naretur in antiqua corrientibus insigne

Tacit. C. 29. p.

Smolandia Leo capite erecto, intento arcu & injecta sagitta minitans. ib. c. 10.

Olandia cervus deauratus, clypeo coronatus ibid. (ex vidi aliis copiis nobilis) Westrogothia Leo dimidio inauratus, dimidio cæruleo in simili planitie inter duas stellas saliens. ib. c. 11. Wermelandia olim Gallo in planitie candida. Hodie aquila expansis alis & pedibus. ib. c. 12. Dalia rubicundo Taurus in planitie candida. ib. c. 13. Dalekarlia Dalekarlus in cruciatorum loricatus sagittas, cum aurea corona in candido campo. ib. c. 14. Gestricia. Alces inter 9 globulos in scuto candido ib. c. 15. Helsingia. deauratum caprum in aureo campo. ibid. c. 17. Medelpadia Pes argenti coloris torrenter. ib. c. 18. Jemptia Duo leones pernicilla juba, Norvegiæ insignia tollentes. ibid. cui à tergo vir arcu & sagittas innatus. Angermannia 3. Salmones cum reti in solo cæruleo. ib. c. 19. Bothnia occidentalis Rangifer excellit cornibus. ib. c. 20. Lapponum, Homo sylvestris. instar Faunj, capite & virgulta ramis obvelato, clavam vetus gigantum more gestans. ib. c. 21.

Penningia. Leo coronatus, dextro pede strictum gladium vibrans, sinistro acinacem concalcans. & vestis ornatus. ib. c. 22. Bothnia orientalis. C. navis tela. ib. c. 23. Fennigia Septentr. Ursus erectus, dextro pede auratam tenens ensem brevis in solo medio auratos stellis ornatus. ib. c. 24. meridionalis, aurata galea, corona Duobus cæruleis vexillis, cum deaurata cruce in simili solo ibid. Aladia 2 dami inter 9 rosas ibid. Lavonia Lynx 3 Sylvæ stellis in rubicundo solo decoratus. ib. c. 25. Savolaxia arcu deauratus sagitta injecta minitans. in fusca planitie. ib. c. 26. Nylandia cygnus deauratus inter 2 fluvios. ib. c. 27. Caralia 2 in solo punico brachia, alterum acinace, altera gladio, coronis in medio positis minitantia. ib. c. 28 N. hos complet Carelia Permia. Stockholmia v. Carelia hos gaudet insigni: arx tribus turribus firmata. cum 2 Sylvæ rosis tribus ibid. Nativi. 2 portas totidem globis candentibus hastis vexillisq; cancellatim positis exornata. ib. c. 29. Estia. 3 Leones cæruleis ib. c. 30.

Heraldica est scientia rerum ad insignium originem, indolem et jura nec non ad genus, titulos et jura generaliora nobilitatis tam superioris, quam inferioris pertinentium. Ihre erfindung und nahmen habe sie denen Teutschen zu danken, den Heraldus kommen her von wald oder gewalt, und wie bey uns das wort anwald einen procuratoren bedeutete, so sey Heraldus bey denen Römern ein Procurator oder Syndicus der armée gewesen. Von denen Gallis und Britannis sey diese herrliche wissenschafft anfangs gar sonderlich excolirt, und von denen beyden Spenerii, Phil. Jacobo und Christian Maximil nachmals wiederum renovirt worden. vid. D. Triers program. ad orat. inaug. de Heraldica. Lipsiae 1711. cit. gel. fama part. 10. pag. 734. s. A. 1711.

Inventa recentiora

Invocat. Sanctorum. Purgatoriis Or. p. mortis

vid. Calvo. ad Exod. 20. 25.

Eccius (Pontificius) in Enchiridio disserte fatetur Spiritum S. expressis scripturis ~~verbis~~ h. e. nec doctrina, nec mandato, nec promissione, nec exemplo tradidisse invocant. Sanct.

Chemnit. in Exam. p. 617. ubi refert. argument. Pontif. invocat. in cap. praecid. probavit 1 ex extra scripturam! 2 diversam a dogmatis S. S. q. unum Deum. 3 contrarium q. Christum mediat.

Ludovic. Vives sup. libr. Aug. de civit. Dei manifeste fatetur inter idolatriam gentium et inter cultum et invocat. Sanctorum nihil nisi nominum mutatio interfuisse.

Marian. ut redemptricem invocant. Hoc p. 184 ad Apoc. 5. et alia Gen. h. loc. p. 208.

de Purgatorio egregie disquirit D. Hoc ad Apoc. 5. v. 2. p. 159 [illegible]

Invocat. Sanctorum quoties ponit in Sanctis aliquid eximium meritorium et [illegible] ad gloriam Dei refert, sed respicit aliquid extra Deum directe repugnat verbis Christi Joh. 5. 43 44 [illegible]

Ex Clementio de origine inuocat. Sanctor.

Orat. pro mortuis.

Hanc [illegible] et justam reddere conati e Profess. Regiomontanis
Zeydelius in Collegio Mss. habito 1640. 1 qa certum e aur defuncti
vendi in sui felicissimo illo obitu gaudebant post resecta vere
dicto sti corpore qd ex Scr. patribus et nostrilibus plane probat. 2 qd
Scr. de ejusmodi oratione videri qd dicendi in primis Paulus 2 Tim. 1. 16-
18 postq. salutavit Onesiphori familiam ipsiusq. laudavit, post dic.
dct. illi (Onesiphoro) dns misericordiam a dno in die illo judicii
at notatu dignum Onesiphorum inde petet qd familiam salutari salutavit. at illi
vrs. 3 Salutat et omnem vitam post totam familiam salutari jubet
2 a Constant. Ecclesiae traditione antiquissimi Liturgiae, de orb. Patribus una et
Aeneas ab Gazaeis laudatis ornamentis, qd id negarunt, et Chri. Abyss.
ni et our Ecclesiae vi. 4 purgatorium non admittat probant. pro
defunctis. Chr. Angler ipse audivi in Collegio orare pro benefactoribus defu
t. Nos Prater. Apolog. Aug. Confess. de vocab. Missa 24. t. Orationes
pro defunctis non prohibent et postea Patres citant adversarii contra
nos sterum damnationem — Nec nos steno patrocinamur. Georg.
Princeps Anhaldinus Lugdunensis Mayderburgensis Conc. 2 Jun. Ps. 16 de Sp. S.
tum dni. Non e a Xtiana alienam pietate qd ur 4 obsequiis erudit etur
nem vitam et beatitudinem optamus et precamur, quemadmodum
Ecclesia toto ait affectu illam ei optat et ait: O Dei dona eis eternam requi
et lux perpetua luceat eis et ait sibi fideliter defuncto requiescant in pace
verbum dicit de stolis candelis quodi cap. de Sanctis Cath. Romana ecclesia
memoria semp in Ecclesia religiose celebrata fuit. Donec vir Dei D. Martinus
Lutherus in eternum observandi Ductor nr. 2 patuit a Xtiana pietate
alienum esse pro mtis defunctis fundi atq. iterum ex toto devotione or
vering. vid plura ibid atq.
Balthasar Meisnerus 2 de Purgat. pro 4 64. Posteriori precan
cam Conciones defuncto aliq. similiter negari negt. Licet n. Ecclesia
ait beati sint a modo et deportentur statim post discessum in sinu Abrah
Eden tn ejus gaudia 2 dct ejus gloriae participes 4 corpori ait. Ecclesia
post exactas exeq. jud. conjungat. Illam ejus glorificatum 2 sempit. continua
beatitudinem pii veteres in suis precib. optarunt defunctis — q. hy no
dia. adhuc omne quod licuit recte allent A. C. apologia.
Protestantes minimum agi tollendo 2 Gundlingen T. 1. c. 37. §. 171. quod
veteres pro defunctis orabant.

Vitaperium Variorum Populorum

Populum Romanum vituperant Livij in Epit. lib. 102

Albini medicinæ mortalium Lipsius de pronunciat. L. I. C. 16. p. 81.

Belgæ molliculi, ibid. Lipsius de pronunciatione duarum literarum Sabbatici lib. 2 tract. 2. Mela

Lud. Vives de Fabris. vid p. 81.

Ramus Petrus, totius orbis litterati reformator appellatus à Zeil. Lubbert

Fenner multis refertus Lucii Gen. C. 26. a ad id Gisb. Voetius de vita

torpor. sic Scalig. Colloq. p. 592. Nicolaus Damascenus de vita

vitæ Augusti. Lipsius. Zeno Eleates Democritum

reprehendit, Lud. Vives, à Zenodotis, sed jam Eustathius

Samaritæ Mela de hac gente. Josephus Scaliger tuetur, & restituit. idem Scaliger

& idem lib. 3. plin. quod Col. p. 592

Gesta Cadij — Arriga sequitur error Gesneri.

Fenn. Dialog. ex Scaligero error, ad Colon. p. 592 in Text.

Annius Viterbiensis, Suevus nobilis Lilii, Hottinger. Hist. Eccl. Cent. 1. 2. c. p. 9

Historici Novantiq. in Epitaphio historiæ, Hallervordii tabyssinæ ad dictum, qui

vid. & vel adeam patriæ contendit, vel exotica tuti Fenn. ibid. p. 8.

Zeitlose Historia

Henricus imperator Vossius de art. gramat. l. 1. c. 9. in Rhetorice, p. 41.

homo grandis & vir. sed totus pene ex fraudibus et mendaciis

dacium conflatus, & inde eruditus imperator

Baronii annales ab Abted. Encyclopedia l. 32. C. 5. p. 1983. applied

terræ babylonicæ

Bellarmini opera gladius Goliathi Abted. l. cit.

Heinsij in Obs. ad N. T. Hoc omnes ne mutilum quidem

Scaligeri, Adhuc tot errores, quot observationes. J. Cæs. Scalig. Abted. cit.

Obs. Meyeri edit. Cardani, Hieronymi opera & vitæ Scaligeri

ad Th. Burnet. & mundi domus. Abted. l. p. 389

Lubecensis Gobius, scriptorem, quam Plinium corrigi maveli. vide M. Abbing Disp.

de statura Eius Divinæ per Pygmæos impugnatione ad Ezech. 27:11. & Heb. habita. a Clarke

Anonymo in der gelehrten fama I. Juli. pag. 61. ann. 1711.

Graeci, pertinaciter observarunt levitatis, jactantiae et nudacitatis; hic pro-
storiam ob id quod aequidem erat sapientiae cultior, unde contemptus alius
et propria laude, quae supra fere fuit nudacia et levitatem.

Galli sive unique alii veri conditionis cognoscere solent: et docti

Germani non doctissimi, semper aliquid morositatis et jactantiae jam se fundat

Judicia varionum de Scriptoribus vel Scriptis quibusdam Veterum

Multa de Doctis Viris copiosi scripsit Mirael. in Historia Ecclesiast. alibi ad
Dieter. Wolfii ordinem ordinandos curat, exstat ejus Epistola, qua de Lud. de Leon ad Londin
Rupert. Agricolam de Historicis ad Scriptis ejusdem extat Epist.

de auctoribus Latinis vid. quae Erasm. Roterod. Author. 2 lib. de Pueris, item Erasm.
Raby Ciceronian. p. 143 seqq. multis sagax stylum adornandi, Patrum &
recentiorum aliorum sui temporis: NB de Le Erasmus l. p. 176.

Lutheri judicia de quibusdam suis scriptis, presentim Dn. Mart. vid. Gerhard. Lo
C. De S. Coen. §. 50. &c.

Arnd. Er hat zwar Anfangs in seinem ersten Christlichen Eifer einigen religion und
Praesten mancherley aber heimlicher Gebrechen zugethan gestraffet, sonderlich sich
aller meist gegen und wider seine Lehrer zu der alten unbarmhertzigkeit D. Cochlaei &c. erbittert,
gleichwol sein offt zum bessern ist gewesen im 3. buch ziemlich scharff und seltzame spruch
Lehrer gebraucht, und sich nach seinem Ehrgeitz tapfer und D. de Kempis gelobet, so
D. Eck dieses zu mercken pflegt in 3 buch 12 Cap. an zeigen, sein Leben wolleben, sondern auch
Lehre, sondern auch manigfaltigen verlust D. empfindet. D. Eck. Epist.

Jacobi Martini academica Philosophia & Theologia scripta ejus Philosophica plerumque editionis sunt, ejus
ejus Theologica scripta ejus Philosophica Theologica
academica omnia scripta imprimis Theologica, multa ff. Jacobi
inelegantia scripta, sed ad stylum Barbarum Stylum, multa
Platonici, ut Veri ad Dionysium Gentilem, nec ea in his scriptis
proinde judicio Doctoris platonicum abeat. Melchior Adam

Sam. Bocharty. Eminet vir aliis vel longe doctissimus Sam. Bocharty, qui in geogra-
phia S. ex Hierogaico permulta V. T. loca melius interpretatus est, quam
quisquam antea fecerat. . . . simili fere a vero aberrare videbatur, locum
modestae Spectatorum, attendimus multi in loci meliora potuisse dici, quam
quae dixerat. Clericus Diss. 7. de interpret. S. Scr. §. 9.

Johannis Dorschei Dorschiana vir in scripsit, sed ejus & Dorschei Scr.
vir in quaestione antiquitatis & eruditionis D. Strauchii.

Abr. Calovius acutus & subtilis vir, (D. Strauchii) objectiones multa scripsit, qui
multa tum angelici scripsit, debita accuratio & laudata subtilitas sufficere
potuit. Respondet D. Strauch. ex scripsit ex uno libro in alium, sed plus
XC alphabeta Mirael. lib. III. p. 472.

Aristoteles ut unde? qd Machiavelly. Cranzy. stud. ad Dl (3, 983
a qd de bibliis und Cyprit. Stapleyn etc.

Politici scelestat Platonis a Aristotele in Neotericis insertis a semotis multis libris
exceptis Machiavello, ingeniosis acutis, subtilis ignaris, cordis rarae nimis instantis
scripti, ubicte tenuis a virtutis regia via. Lipsius Duaren Rebud. Lipsius de
ejus politicis recentiori tractatu publicis pleraq. sunt Duarenus in cap. primo
octavi lib. de religione et incredulitate cap. 2. 3.
recentiores politici, unde ex judicia edit. Fr. 1664 a Ludovico Elzevir

De Platone, Augustin. l. 8. de C. D. C. 11. qualibi vid Dionys. Halicarn. Ant. l. 1. C. 2. §. 2. 5.
Ravis, Christianus profess. Ultr.) erudite accusatus Hottingi Hist. p. 171.
Danhawerus vindiciarum et Stylo tenui Ottingeri) locis plurimis Stylo pure
Lipsius usque ad 5tum Annalium a Tacitum in Sextis Lipsii

Vocium, passimque observantur Ludovicus ubique loca Scholiis de Annotationes. C 37. 42

Hadriani Junii Nomenclator Architectus et juventutis usque Justi Emendati. Ultr.
in Chronol. in Urbe Talent.
Ammiani Marcellini Stylo gentis Sabaud. in Gallia und Helvetia p. 39.
de Homero, Hesiodo et Virgilio, vid judicia Lipsii in Dialog Ciceronis p. 550.
De Ciceronis per totos Dialogos, vid q. in principio et fine libri mei scripsi.
De Scaligeris. Denys Rhene, Horatii, Lucan. p. 77. 79.
vid. etiam Casaubonus in Gallias, N. in postrema Dissertat. et postea ad Lucan.
in patrem laudat. Lipsium et alios.
Scaligeri et Justi accurata Epist. edit. Ultr. An. 1668 d. 6. Novembr. appellavit
Lipsium et Justi accurata Epist. Lutetiae visitandi a. bene dicere.
Lipsius finem ultimum Lutetiae visitandi a. d. intermedii. 2. Gandavi. Ultr.
nam. 1. ubi et finis primus abiit et intermedii. 2. Gandavi. Ultr.
nomine finis externi, ubi et finis primus.

Tacitus meliora politica et historica ex plena Reipub. Hollandicae C 2. p. 281.
Homerus omnes Lectores et scriptos, sed eruendis doctrinis cum plurimis
ad Ludos Romanos applicatos et plus cum Homero et Stylo pendentis
utendo: dicit ita longe et coeca Cohors eruendis Angustis et Lectis
[illegible] quod publicos.

Ex Osiandro de Lege nat.

Jus (Lex) naturae. 2 de Lege in genere

jus [illegible] est. [illegible] praemissis, quaeris est jus naturale [illegible] vid Correjo ad Job 12. v. 16.

De immutabile hujus justitiae [illegible] cum justitia Dei naturali Th. Bradwardinus lib de causa Dei, unde quod allegavit 2 alia addidit Correj ad Job 22. 3. [illegible] [illegible] jus [illegible] nulla voluntate affirmare Deum nisi in voluntate Dei [illegible] Christi [illegible]

Legis nomen, etymolog. homonym. [illegible] 2. quod nomen docte [illegible] Osiandro in Typo legis naturae p. 1. seqq.

jus homonymia Osi p. 16.

Lex antiquior voce νόμος p. 4. 8. seqq

legis cartilaginis p. 10.

Legem rejicit Thomas Morus in Utopia 2 [illegible] Osiandr. p. 10 seqq.

Lex 2 jus quod differunt vid Os. p. 16.
[illegible] in [illegible]

Lex an actus intellectus vel voluntatis [illegible] p. 12. seqq [illegible] [illegible] distinctio [illegible] Osiandr. p. 33 seqq.

Lex formaliter [illegible] actus, sed regula p. 45 seqq

conditiones legis sive proprietates [illegible] 1 honestas, 2 justitia, 3 possibilitas, 4 necessitas, 5 utilitas, 6 perpetuitas p. 49 2 seqq [illegible]
Dignitas [illegible] adaequata, vera 2 [illegible] p. 61. seqq.

Jus naturæ.

Vid Scriptores J. N. Scheffer de quo edition adhibenda.
De jure nat. in Th. Hobbes. de Cive obiter agendum.
Huldrici Hubner de jure nat. Lips. 1707. Chamberlain de jure nat.

Sanctissimum Sabbathi &c. j. N. Hottom. Catech. hug. C. XII. § 15. de Sabbato
j. N. Hebr. lib. 3 vid capp. ultima.

definitio juris primi) Jus est libertas, qua quis facultatem
multis secundum recta vivendi Hobbes. de Civ. Cl. § 7.

Jus naturæ, quod jubet, et æquitas jubet) Quodcunque equitas et Cicero
est quidem verum hoc recte dictum naturæ quidem, illustre in ore, quidem, sermone
patrum. — Hinc legi nec abrogari fas est, nec ulla derogari ex hac aliquid licet, neque
tota abrogari potest. Nec vel a senatu, nec a populo possumus hac lege solvi
nec a lege Cicero. Sed j. N. eos quos æquitas obligat, quorum Deo eodem tempore
ac Chemarus, vel cui patres, quibus Pater æquitatis. Sed de aeq. quæ j. N.
ingerit, æquitatis quidem nullo observato discrimine circa quas res in iisdem objectis,
imperavit. 1. j. et cui quibusdam æquitas videri, ejus in peccatis venialibus
quam errores in Stoicis culpandi casu fugat. 2 ita secundum hanc æquitatem
posse, modo gentium vim imitari patres nostros in coitu, et pelli pelli cuivis
jubet et bovis et mulis. Sed alia alius quidque debere, providere nostris
Sed maxime domesticis. 1. Tim. 5. 8. qui suis et in primis domesticis. C. a nat.
et jus in iis quos dilectionis obligatos vid Cic. lib. 1. de offic. ubi quid quisque
vinci et tribuendi. Vid Grotij de jur. b. et p. lib. 2. C. 2. Cum Diss. Andreæ
Arboræ 1683. Respondent. Carl Carlson.

nata non ad societatem impellit, et ad mutua officia obligat, ex Arist. Ethic.
et cui Ethica. Nicom. N. Hobbesius et inter alia hæc asserentis; Deus j. hos inter amantes
naturaliter, i. e. ut homines nulla ratio reddi potest quare unusquisque velit quemq. amare, ut
ejus bonum; Deum et naturæ amare, utilis ut bonum. Ipsum et naturam amandum, et ad amandum
Deum obligationem æquitatis &c. vid ordo de æquitate. Sic in antiquis, et id medium ita
nata sua ad proximi, neq. et cui nullum æquitatis &c. in alterum ejus agendi
nostri, injuriæ tuæ et nata sua, et ejus actum, de ea quæ quæ quæ
non vel alter adhuc tribuit nata et recti nobis. Autor. Ethic. Cuning de civ.
pudet. c. Th. Dacl. Stat. et profugum ad Grot. de j. B. et pacis.

ad brutta ℭ pertinet jus aliquod, neque illud natu-
sentiant & ita tam JCti. tam Orientis imperii Basilic. lib. 2
Harmenopul. Turlier. l. 1. tit. 1. qℓ Occidentis l. 1. D. de jure &
& jure & Inst. tit. de jur. nat. Jus nat. est (dicunt) qd nim cum aliis domin.
atq; jus illud ℭ primum genesis est parit sed cum aliis q in tem-
pore in mari reperta, avis quoq; cum ℭ prio & addicentur pecorum
educationis observationis acq. Sed refutata inde ex notis ad Seipp.
J. N. Obj. Sed cadit in pecora Levit. 20: 15. 16. & 18: 23. Si
vir vel Mulier subierit quadrupedi coibit bestia interficiatis, & bestiam quoq; occidetis. Exulat quoq; ex jure. R. Ebræi q nihil juris
bestiis tribuunt ad illum locum dicunt. nefando concubitu actum ℭ pecora pereunte. Vere & rem alias inauditam in loco scelere consecrato, & ita in illum poenam ℭ pertinere. Sic seditiosa libri adnotant & Judæi occidentur. Deuter. 13: 15. 16. certa combustionis Carthaginenses Nytilinæ & Lucani Thurienses quadrupedi dicti, ut v. g. 25 & 12: 3. vid. ℭ ob crimen, sed ut ab apostasia negue alia liber detinentis bestiam a. ibi, ex lege aliena tolli dicitur ratione offensionis atq; ita in qℭ pecora incrementi loco gerebant si ab alio ℭ pecore illæsa ad ℭ pecora instituit tam ignominiæ ne reconciliet, ubi q gravissimi Hyperanalytæ Judæi legentes, quotidie illum bestiæ videntur. Aliqui T. Sanhedrin. c. 7. Genes. ad l. (Babylon.) fol. 55. & Pesikta Zoterta fol. 26 Jarchi ad Lev. 20. 15. (Scilicet de incest. Ebr. l. 1. c. 2.) laudantq; eidem. l. c. Aliqui in Levit. 19. quæst. 74. & ex Gentil. c. 15. quæst. l. c. & Thom. l. secund. Dist. 105. art. 2. ad 11. & Plato lib. de legib. Græc. de homicidio Obj. 2. de bove hominem necante, q. occidetur. Exod. 21. 28. R. ℭ. 1. ne q dam ei alio assent. 2 ut dominus rei sub pœnitentia negligentiæ condiscipul. Maimonid. in more Hebraic. part. 3. c. 40. Joseph. Archæol. 4. c. 8.

ō dari jūs nat.) Hobbes. Praef. Pr. de cive. ita tit. Doctrinae de justo et injusto, bono et malo, praeter leges in unaquaque civitate constitutas, autenticae esse nullas, et utrum aliqua actio justa vel injusta, bona vel mala futura sit, a nemine inquirendum esse, praeterquam ab iis, ad quos legum suarum interpretationem demandaverit.

Quaestio ordi.) in Hobbesio. C. 1. §. 4 est fundamentum j. N.

Utilitas j. N. mensura Hobbes. d. Cive C. 1. §. 10. et proinde omnia esse omnium.

quoo adulterium vel simplex vel inter duas personas, vel
servitio secundum jus ant. puniendum?

Reger an soli Dho peccant. ut ex Ps. 51. b. Grotius Selden. & Wundalinus
ad Geyer plura ad h. l.

Articuli de Justificatione

Notata Sab: & S. Teehtio.

~~Vocabulum justificationis sumitur vel in sensu physico vel in sensu forensi, nos justificamur in sensu forensi. male igitur Pontificii, nos justificari sensu physico et operum nostrorum merito. Nott Hartig in sua Catechesi ad l. l. Sub sectione justificationis defendit in epistola ad Rom: VIII. nempe sectionem 24.~~ Not: Rom: III. est primarium dictum in hoc loco de tota causa justificationis, ejusque de singulis ejus partibus. conf: 2 Cor: V. 19. Not: in epistola ad Romanos, Galatas, et Ephesios agitur de justificatione, ~~absolute non totam adversarii~~

De unione mystica.

Quæst: an possimus dici Christus. Esse: in articulo justificationis? ~~Colligat~~ quatenus justitia Christi nobis imputatur, & vero in unione mystica. ~~Quæst: an Spiritus Sanctus in hominibus regenitis inhabitet sua divina~~ vel quoad substantiam? Esp: illum non inhabitare quoad substantiam vid? For: Concordiæ de gratia inhabitante.

Quæst: an Deus, Christus et Spiritus Sanctus per unionem mysticam nobis proprie accedant? aff: 1° per fidem nobis ~~proprie~~ accedunt. Obj: Deus est infinitus, ergo ~~est omnipraesens~~ non potest nobis proprie accedere; Esp: sit hoc in sacra præsentia S. cœnæ ubi Christus ad nos proprie accedit. Socinianæ dicunt Deum Patrem donis suis Christo accessisse non vero Substantialiter.

De Renovatione.

In renovatione pt. homo aliquid operari, & in justificatione se habet mere passive. insignis est locus Eph: IV. 22. 23. 24. 25. in genere et in specie hic de renovatione agitur, in genere v. 24 ponit hoc unum membrum ex ef. in specie v. 25 dividit hoc unum in duo membra abst. prava concupiscentia non solum in intellectum tendunt sed in in voluntatem. 2 Cor: VI. 16. Ef: IV. 1. 16. 17. in hoc loco et generalia et specialia tractantur.

Quæst: An fides sit causa instrumentalis renovationis? aff: effectum est fidei est justificatio. Causa efficiens prima est Deus; Secunda est homo, per vires sibi à Deo communicatas. Not: forma privativa et forma positiva. forma privativa est mortificatio veteris Adami Rom VIII. 13. mortificamus a. carnem per subtractionem occasionum peccandi, quæ sit cum corporis molestia. e.g. si grando sectus est alicujus potationibus his abstinere debet ef. Dicunt Pontificii mortificationem illam et expiatoriam et per pœnitentiam qua sit per corporis molestiæ remitti peccata et mereri justitiam. alia est forma positiva, nempe Sanctificatio.

Not: Pontificii dicunt hominem justificari per justitiam inhærentem: Sociniani & arminiani per obedientiam mandatorum Christi: Pietistæ et Indifferentistæ per mutationem voluntatis.

Quæst: Quid respondendum ad loca S. quæ operum tribuunt salutem? R. in illis affertur salus operibus tanquam signis fidei.

Quæst: an B.C. Dei possint media salutis? affir: distinct: inter media absolute pertinentia, et cum addito: hæc cum addito non absolute qua dicuntur media causalia qui fiet ex pti. illustratr exemplo: wenn man wochentl. gutes essen, so ist das Nutzliche causale medium, das uns abes in via causali conf. Rom. X. 10.

Quæst: an fides actiosa justificat? R. fides semper & actiosa nunquam otiosa: sed in se moralis operatio, non justificat.

De unione mystica.

Loca classica: Joh. 14. 23. 2 Cor. 6. 16.

Quæst: an in ea: mystica Deus nobis fit proximior? affir: ex Joh: loco citato 1. venit. 2. inhabitat. 3. manet. 1 Joh. 4. 15. Gal. 4. 6.

Quæst: An aliquid peccatum relinquatur in renatis? aff: ex Rom: VII.18. in hoc versu loquitur Paulus de se ut regenito. 1 Joh: 1.8. ex hoc loco quidam distinctionem faciunt inter peccata accipere et habere Spenerus nonnullique alii, ubi dicit habere peccata intelligendum esse de peccato originali dicunt. Pontificii statuunt in renovatione hominem in totum privari peccatis, concupiscentiam v. quod in se est peccatum explicant per plangorem naturæ. Mori peccata est quando homo sepelit in christo peccata, non a. deponit. Rom: VI.6. pt. a. homo ne serviat peccato efficere.

Quæst: An peccata voluntaria in renovatione consistere possint? neg: Gal: V.19. in hoc dicto observandum præprimis quod recenset Paulus ea peccata quæ non facile fiunt contra voluntatem. Obj: Calvinianorum qui hinc statuunt absolutum decretum, et Exemplo Davidis et Petri respondemus a. hæc non fuisse peccata infirmitatis. Ubi in S. Sacra agitur de peccatis voluntariis et proæreticis, illis semper æterna dicta est poena Gal: V. Stengerus distinguit inter peccatum voluntarium et proæreticum, dicendo voluntarium minus esse peccatum. distinguit iterum peccatum voluntarium in forma et in causa. formaliter, quando peccatum facere volo; in causa ubi in ebrietate quis aliquem perfodit.

Quæst: An in renovatione causque pertingere possumus ut non voluntarie peccemus? Aff: voluntario possumus resistere peccato, sed originale tn: peccatum manet, Rom: VI. gratia Dei est major peccatis nostris.

Quæst: Est ne aliqua differentia, quando pius et impius in peccata incidunt? Esp: pius non habet habitum in peccando uti impius.

An possumus ad perfectionem aliquam venire in renovatione? Esp: distinguendo inter perfectionem absolutam et secundum quid, ad perfectionem absolutam pervenire non possumus, d. ad secundum quid eatenus, quatenus infirmitas nostra in hac vita permittit. Pontificii dicunt opera magis efficere posse quam in lege est mandatum.

Resp: non dari opera prærogationis Luc. XVII. inutiles Servi sumus.
2. ex rigore legis Deut: XXVIII. maledicty qui non servat omnia quæ in lege extant.

An cor nostrum totaliter immutatur in renovatione? Resp: non mutatur quoad substantiam, neq quoad peccatum originale.

Nos. Calviniani dicunt idem ei inamissibilem in fidelibus.

De Lege.

Lex est naturalis vel positiva. naturalis est quæ residet in natura, vel est naturaliq presse loquendo vel moralis. positiva est vel cæremonialis vel forensis. Lex moralis est quæ in decalogo continetur, est q repetitio illustratio legis naturalis, unum est in lege morali quod nata non agnoscit ea peccatum sc: concupiscentia Rom: VII.7. Moralis lex est vel primitiva vel quæ in paradiso et postea Patribus est data vel superadita quæ in tabulis Capitulis erat scripta. Mali Calviniani dicunt legem l. præcepta noachica complectere totam religionem noachicam. Præcepta noachica tantum Noacho d. et antecessoribus ejus sunt data.

Lex naturalis.

Lex naturalis habet fundamentum suum in Rom: I. et II. cap. in cap. sequente de intellectuali notitia: in IIdo cap. de practica.

Usus legis est vel politicus vel elenchticus. Erat lex cæremonialis dum Sacerdos summus distingueret in hoc ab alijs, quod ei licitum esset intrare sanctum sanctorum, sacerdotibus a. alijs in sacerdotium atrium. Levitæ et Leviticæ distincti erant, hi ligna ad sacrificia ferre debebant. Sacrificia 4 generis erant. 1 holocaustum. 2 sacrificium pacificorum. vid: plur: diss: Hakspi p. 524. Judæi celebrabant Sabbatha menstrualia, trimonia: unimonadi, et hebdomadia. ut dies 7. cujusque Septimanæ. de his et plura consulendo est Lundii Judæum Spiritus. sumus qui libri omnino comparandi. et citabel ecclesiastæ est comparandi, vult S.B. Tuchig. diversi: quomodo differt lex forensis ab alijs legibus? Resp: 1 cujus auctor fuit Deus. 2 illam fuisse solum ad regionem judaicam accomodatam. 3 male à nonnullis hodie servata. dicit: servanda.

Lex cæremonialis

De Lege cæremoniali agit in Exodo. Levitico. Numeri et Deuteronomio.

Quæst: cur hic agit de verbo Dei s. evangelio, statim post legem? Resp: agitur hic de Dei verbo tanquam de principio operandi. Heb: VIII. Evangelium vocatur lex Dei. Vocatur evangelium lex 1 ad doctrinam 2. ad mandatum. Act. Ebr. 8: 10. ibi Lex idem significat ac Christi Doctrina.

Lex forensis

De Lege forensi in toto pentateucho agit.

Lex moralis est complementum legis naturalis.

Lex moralis

Lex moralis fund: Heb. Ex: XX. in decalogo, vocabula decalogi generalissima sc: limenda. An voces in decalogo sc: moralia? neg: e.g. Luna die 7. ex Septimana qui in illo Sabbatho habendo præcise die 7. Sabbatho habendo et multa alia sc: cæremonialia

Quaest: Qualis differentia est inter legem et evangelium? Resp: disting: inter legem stricte sic dictam, et legem quatenus dicitur evangelium, est lex evangelii quando aliquid à Deo accipimus.
Sociniani dicunt non dari legem naturam sed ex traditione parentum hanc habere infantes.
An lex naturalis propriè dicitur lex? Palthenius Prof: Gryph: in disp: de lege naturali affirmativam amplectitur sententiam. Nostrates quoque theologi dicunt hanc in omnibus respondere legi propriae. Not: per aequipollentiam pt. dici lex. fundamentum legis naturalis extrinsecum est Socialitas; contra Lips: Prof: Alberti. inter Calvinianos quaeritur an omnia bona et mala sint liberae et à Deo dependent. Resp: ante voluntatem Dei illa esse bona et mala naturam et citra Dei voluntatem.
Si voluntas Dei est norma legis, ergo nihil est ante Dei voluntatem? Resp: dist: inter normam fundamentalem et manifestativam.
Lex moralis dividitur in legem naturalem et positivam. moralis continetur in decalogo et in doctrina de sabbato.
An lex divina moralis sit perfecta? Aff: Resp: ex Ψ. CXIX. 1. regentur de verbo, Resp. verbum Dei dispescitur in legem et evangelium. recentiores et Sociniani dicunt Christum non perfecisse legem, d. errant modo triplici 1 dicunt novas esse leges Sacramenta. 2. non emendat legem Christus Matth: V. 17. 3. ἐπιεικεῖα evangelica obtinuit hoc in V. T. quam in N. T. in V. T. maledicit non credentibus, in N. T. in contradicit incredulis.
An lex cerimonialis sit abrogata? Aff: Heb: XI. fuit umbra rei futurae.
An sacrificia sint naturae legis. Neg: Pontif: volunt in quacunque religione habenda esse sacrificia, nostramque esse falsam siquidem non habemus sacrificia, eoque magis quia gentiles habuere ex naturali lege. Resp: Gentiles non habuere sacrificia ex se, d. Noachum et posteros ejus imitarunt qui sacrificarunt.
An sacrificia illa habuerint vim expiandi peccata? Aff: duos habuere fines, 1. ad expiationem peccati et mundationem cerimonialem. 2. in quantum praefigurarunt Christum.
An possint reduci leges forenses? Neg: quia particulariter directae erant ad certam provinciam.
An poenae pertinent ad legem forensem? Resp: dist: quaedam ad forensem quaedam ad legem naturalem pertinent. Contrarium statuunt Hallenses Icti, dicunt omnes poenas liberas esse et Magistratum politicum in omnibus poenis habere jus aggratiandi.

De Sacramentis.

Statuunt Pontif: hominibus licitum instituere sacramenta. Resp: 1 Deus solus gratiam conferre potest. 2. pt. et externa media constituere; quae est requisita Sacram:

forma consistit in actione dantis et recipientis.
unde constat de definitione Sacramentorum? Esp. ex collatione omnium Sacramentorum quae tantum duo st. in V.T. et 2 in N.T. 1 Joh: V.8. per spiritum intelligitur verbum divinum, ergo omnes est Sacramentum. Pontif. provocant. ad 1 Tim IV.14. Resp. Christus omnem mentionem facit plurium 2. non extat ordo à Christo datus. 3 desunt elementa, 4. finis gratia justificans. in ordinatione gratia administrans saltem adest; desunt ergo quae ordinarie Sacramentum faciunt.

De circumcisione.

Circumcisio sumitur proprie l. improprie. proprie significat praeputii circumcisionem, improprie emendationem fidei et correctionem morum. An gentiles possint circumcidi? Aff: proselytae circumcidebantur. St: proselytae duplicis generis 1. proselytae portae ~~2. proselytae~~ qui judaicam amplexi st: religionem et hic commercia habuerunt cum judaeis. 2. proselytae qui in sacris ministrabant Judaeis. Gen: XVII. 10 praecipit: circumcisio quomodo differunt praeceptum et institutum? Resp: institutio consistit in praecepto.

De agno paschali.

Duo consideranda veniunt in hoc sacramento. 1. Sacramentum 2. Sacrificium. primarium dictum quod huc referri pt. est Exod: XII.
An Agnus paschalis sit Sacrificium? Omnes nulli negant, quidam affirmant; qui ex nostratibus negant dicunt multa quae ad Sacrificium pertinent hic deest, et quod extra Judaeam omnes erat in usu. Pontif: dicunt Sacrificium siquidem fuit, recte missa pro Sacrificio habetur. Resp: Agnus paschalis erat typus Christi, et praeterea institutum erat in Sacramentum.

De Baptismo.

Calvinianorum dogma, hominam omnes posse in statu necessitatis baptisare, Resp. Ziporam hoc fecisse, circumcidit filium suum. Locus prim: Καὶ δικνοῖαν est Rom: IV.10. ~~hoc~~ Pontificii 7. statuunt Sacramenta, inter illa, et extremam unctionem et provocant ad dictum Jac: V.14. Resp: non uti Sacramentum consideratur hoc loco extrema unctio d. uti exhibitio ungmenti et medicamenti.
an in hoc loco est institutio uti in alijs Sacramentis? neg: d. est praeceptum, institutio a. fieri debebat à Christo uti in alijs Sacram: Obj: porro ex Marc: VI.13. hoc in loco oleum ~~usurpat~~ venit pro medicamento nam in Oriente oleum illorum fuit praecipuum medicamentum.

Quaest. An Baptismus conatur fidem in infantibus? affir. ex Luc. 18:16. Sinite puerulos etc. et 1 Joh. 2:14. ubi dicitur parvulos nosse patrem.
Quaest: an infantes regenitos sint Sancti? Neg: ex Psal. 51:7. quia habent sibi connatum peccatum originis. Obj: 1 Cor. 7:14. Rs. disting inter sanctitatem internam et externam: ita et nostra templa habent externam, uti infantes, sanctitatem.

An matrimonium sit sacramentum? Neg: nam ō habet mandatum cum institutione, à Christo in N. T. uti Baptismus,
NB. nam in ōi sacramento consideranda st: 1. mandatum, 2. elementum 3. institutio, 4. promissio. Pontif: in ~~sacram~~ matrimonio ~~marum~~ et feminam ēē elementum Rsp: negando st. subjecta saltem. Obj: 1 Tim: 11.10.15. quod salvemur per matrimonium, Rsp: feminam per patientiam, salvari in generatione si permanet in fide. An intentio ministri ad sacramentum requirit: Rsp: ō requiritur specialis d. generalis intentio, quam habet in intentione baptisandi probat ex Rom: XI.
Qualis est virtus in sacramentis? Rsp: ō est mere ~~Physica~~ Physica neq mere moralis. locus prim: Matth: XXVIII. 19.
An vox Baptismi necessario sumitur pro immersione totius corp: in S. Scra sumitur pro qualibet lotione, interdum pro totius corporis interdum pro parte. in Actis recenset 3000 uno die baptisatos fuisse, non possibile erant ut toti aquis immergerent. Clinici in lecto baptisati st. Antiqua ecclesia strictissime servabat immersionem; d. in ~~hac~~ suos nævos passa est; quia illum ō recte baptisatum duxerunt qui aspergebat aquā. prodiit liber in Anglia hac de mā auctore Haberson qui immersionem defendit. habet jam tu: qui illi contrarium scripsere qd multas habeat significaōes baptismus.
Potest ne Baptismus dici sepultura, uti vocat Paulus. ~~Aff~~ Rom: VI. 4. Aff: nam sicut circumcisio ~~vocabat~~ innuebat circumcisionem ~~[illegible]~~ spiritualem ōcium membrorum ita in Baptismus sepultura dici pt. corporis vel membri alicujus spiritualiter.
Quando institutus est baptismus? tempore Joannis Bapt.
An Baptismus Christi diversus fuerit à Joannis? Neg: quia Christus fuit institutor in Joannis baptismi.
Quinam administrare debent baptismum? ordinarie sacerdotes, qa st: oeconomi Dei Tit: 1.7. 1 Cor: IV. 2. ex institutione Matth: XXVIII. 19. extraordinarie in alius personis licet

Iustitia, justus, justificare.

Justitia [illegible] quod est [illegible] justitia, quae [illegible] [illegible] generis, δικαιοσύνη, a δίκαιος, Graece [illegible] Eth. 7. [illegible] descendit [illegible]
[illegible] [illegible] ad justitiam distributivam. Hebr. צדק צדקה צדיק
הצדיק, justificare, justum pronunciare etc. Accipitur vel Philosophice et
1. pro directione omnium virtutum ad proximum [illegible], et sic justitia universalis
2. pro particulari, et [illegible] distributiva et [illegible]. 3. pro obedientia [illegible], et pro
fide et veritate promissionum. Theologice 1. De Deo. 1. Essentialiter Deut. 32. 4.
2. pro judiciaria et vindicatrice justitia, quae [illegible] [illegible]
[illegible] Rom. 1. 32. 2 Thess. 1. 5. 6. Ps. 9. 5. et 119. 137. et 125. [illegible]
3 pro veritate promissionum. Esai. 25. 19. 4. pro voluntate Dei, sive mandatis
[illegible] Ps. 119. 5. beneficio a Deo misericordia [illegible] 2 Sam. 12. 7. 6. pro
Ipsa bonitate divina. Dan. 9. 16. ac [illegible] nec [illegible] misericordia [illegible]
[illegible] Ps. 40. 10. 11. 12. etc. [illegible] de justifi-
catione sermo [illegible] Tertio [illegible]
[illegible] in justitia [illegible]. [illegible] justitiam [illegible]
[illegible] justificandum, et dicitur Dei ratione (α) [illegible]
Deo placeat. conf. Rom. 3. 20. 21. 22. c. 4. 2. (β) efficientis. Phil. 3. 9.
(γ) causae meritoriae, [illegible] Christus Deus, et [illegible] promeruit.
NB. δικαίωσις differt a δικαίωμα, [illegible] justifi-
cationis [illegible]. Rom. 5. 18. Lex [illegible] justitiam divinam [illegible] legem, Rom.
2. 26. δικαιοσύνη, [illegible] justitia divina, vindicativa, et misericordia
2. De Christo 1. habitualis, [illegible] sine peccato. 2. actualis, [illegible]
[illegible] obedientia et impletio legis Rom. 5. 17. 18. et [illegible] effectus, [illegible]
[illegible] Jerem. 23. 6. 3. de hominibus et [illegible] obedientia legis
[illegible] inspecta [illegible]. Philipp. 3. 6. 2. [illegible]
Ps. 15. 2. 3. justitiam [illegible] Ps. 18. 23. 4. beneficentia. 2 Cor. 9. 10.
5. Eleemosynam. Dan. 4. 24. 6. [illegible] Gen. 30. 33. 7.
justitiam fidei et Evangelicam, [illegible] Christus [illegible] fide [illegible]
1 Cor. 1. 30. Gal. 2. 16. [illegible] interna [illegible]
[illegible], quam Scholastici [illegible] Mus. [illegible]
Q. 1.

justificatio in V. T. per fidem in Christum, contra Socinianos. Calov. in Ep. Rom. C. 3. v.

justus est vel natura, et vel originaliter ut Deus, vel communicative ut Adam
gratia, ut homines. 3. perfecte legis obedientiam, quae in homine est reperitur. Christus v. omnibus
modis justus, prius ut Deus et ut a Sp. S. conceptus, posterius ob unionem personalem
et ultimum Deum Patri obedit.

Socin. Error Circa justificationem, Non tot Deum per absolvente hominem gratis, sed usti=
mante hominem et tractante eum, tanquam ex adquisito habitu justum, etsi non sit plene justus,
idque tamen, quia sic placet, non propter ullam satisfactionem a quoquam per absolvendo justitiam
Gal. 5. 4. ostendit ad summam doctrinae Christianae evertere. vid. Hülsen Cat. Brev. Sup. Coll. §.

justificare, Scripturis Latinis ignotum, graecis frequens. 1. de Deo
1. de actione justificandi, ut conspectui ejus 2. de re justificata, justificatione
sive actu justificandi, ut conspectui ejus 2. de re justificata, justificatione
sive actu, justificari Hebraeis, 3. passive. Justificari, ubi justificatus
& absolvitur. & passive & in diversis Scriptis, latius etc absolvere. E. gr. in
1. Scripturis primum hoc verbo ea locis scripturis undecunque, ubi obvium, 1. genuinum
sensum nostrum et Biblicum, פצ in Kal notat justificum esse, vel justum
ad justitiae, Ps. 19. 10. quod justificationes Dei vere justificatae, Ps. 33. 9. 12. in Piel. latius justificare, 66. 32
2. in Hiphil frequentissime absolvere & judicem pronunciare. Deut. 25. 1. ubi et. Synonyma
& sensum significando & in Hithpahel reciproce actum & testimonium justum esse
Gen. 44. 16. plenius declarantibus ea N. T. ita justificare, significare declarare, ut Matth. 7.
sive Matt. 12. 37. Luc. 10. 29. etc & alibi plenius. 1. a descriptione Dei, qui ea regula
sua justitiae, sphaera, et gradibus & circumstantiis & prosequitur. 2. ab exercitio & prosequitur, vel
gubernatione, peccati imputatione, & damnatione, seu absolutione seu justificatione & condemnatione.
3. Synonyma, quae & prosequitur. 4. ab absolutione sive forma & declaratione, sed
vocis, remissio peccatorum, instituere justitiae & judicio bonum esse, & declarat & pronuntiat
aut habitu & actu, adeoque varios distinctos. 5. testimonium Dei & adversarios. ad q.
refertur Eccard. Ll. C.C. p. 912. quem & ecclesiae testimoni. L. 3. Dig. 22. de probationibus
NB. Adde 5. S. frequentissime varias declarationes justificationis, ut eximunt phrasibus & formulam
& Epistolarum sacrarum, non quidem prorsus absonas.

2. adulterinum Papistarum & Pelagianorum. 1. de ipso Deo, Ps. 119. 8. 12. 2. acquisitione
justitiae, 4. e. ad veritatem justificationis. 1. Cor. 6. 11. Rom. 8. 30. & 5. 5. 3. & incremento justi-
tiae, cum ea justo per justitiam Dei. Cap. 1. 18. & 18. 22. Jacob. 2. 24. Hebr. 22. 11. &
declarante justitia, Prov. 17. 15. Gal. 5. 13. Luc. 7. 35. & 10. 29. hoc docent Bellarm. de
Justificat. 1. 1. c. 2. & ex his posteriorem rejicit. secundo & 3um. rejicit in art. justificat. 1. 2.
C. 3. & illum vocat Bucanus primum, Lucas secundum, illum genuinum, hunc mentitum
justificationis, illum acquisitum & remissionem peccati, & 2. p. institutionem justitiae, sed Regenerationis.
(a) Ps. 119. 8. 12. unde verbi & justificationem, cum & statuta est mandata divina exponendo
(b) Ps. 73. 13. similiter error & Vulg. Hieron. pronuntiat justificari & mundari, cum pro & ita ver-
timi possibile verum Deo Ps. 123. 2. (c) Dan. 8. 14. & sanctificabitur, pro 2. & declarabitur
sed de sanctuario, 2. & de ipsius justitia, sed restitutione cultus, 3. pro expiabitur declarabitur
restituetur, ut quotiens sanctum & mundum declaratur, & diverse recte justificare, sed mendose
(d) ad justificationem erubescit. Dan. 12. 3. explicat Bellarmin. & justificare, cum in Hebraeo
bene explicari potest justificare, sed 2. alia & male subtilis theoretice, quo modo potest
de justificatis & Evangelium Sanctuario, cui simus mandatum Scriptum. 3. ipsi tribuitur ea
justificationem inchoati divinum, 3. faciendi & ministri vel Theoretice. & informatio
bonum & exhortationem, item Practice, quatenus bene Deo & Christo remittuntur & absolvuntur peccata,
(e) justificata de regnum & filius Dei. Matth. 11. 19. Luc. 7. 35. unde declarantur, sic & Deus
de justificatis Luc. 7. 29. Ps. 51. 6. (e) Non valet hic analogia grammatica. & gloria
hic vocis ex & valet. sic Christus de Deo justificatus. 2. & carnis sanctificatio & regeneratio
potius & justificatio peccatorum & gratuitam remissionem. (f) non sequitur semper sanctificare, vocabat
sanctificare & justificare. (1) Ps. 143. 11. & & explicandum de Deo justificante Christo sed
ejus agnitione. Rom. 3. 26. (2) 1. Cor. 6. 11. divinum justificati sed & nominis J. Christi, & Spiritus
& (d) Apoc. 22. 11. non potest & habitu & justificatione, justitia vel

2 adjectivum

Laudes aliquorum Virorum. Librorum
populorum

An exstiterit Trismegistus auctor Pimandrus dubitare licet ex iis quae habet Hoornbeek de conversione Gentilium et Judaeorum ubi simul de Sibyllinis agit. de eo altero vid. Praefat. Flussii ad illius Pimandrum

Julius Caesaris Scaligeri ingenium extollit Lips. de pronunc. L. 2. C. 7. p. 31.
Josephus Scaliger. ab aurea stirpe aureus ille ramus eidem. C. 8. p. 37.

Ludovicum Menricum, Joannem de Ovanda, Saiam Benedictum Ariam Montanum multis nominibus laudat Goropius Becanus in praefat. ad Philip. II. Reg. Hisp. praemissa Originibus Antwerpiae
Diodori Siculi

Maurus, princeps Grammaticus. Lips. d. pronun. C. 12. p. 61.

Hugo Grotius in suis scriptis multa egregia habet, sed cavenda sunt ibidem semina Photiniani, est peculiaris censura Theologorum Tubingensium
M. Brunner.

Petrus Ramus, praeterquam novitatis quaerendae inducit in Philosophiam, ob contemnendam eam Philosophiam, facultate Latini sermonis pollens, stylo inprimis Caesaris, diligens in legendis bonis auctoribus. Ad ejus opus militia Caesaris dicta, multa ad praedictam militarem. (Scheff.)

Charondae laudes vid. Disp. M. Brunner. proven. in leg. ejus primae Ao. 1666.
Thomas Bartholinus auctorum eruditissimus qui in politimo opusculo de Nive. Scheff. ad Phaedr. V. 9.

Goropius Becanus multis lectionis vir, nec minimi ingenii, praeconceptis opinionibus multum serviens, inprimis circa originationes Lingvae ex Belgica veteri, multa vana protulit. (Scheff.)

Burgersdicius aliquando inter philosophandum suum religioni velificari vult (Brunner in Disp. de Ao. 1663. Rosponda Carl Carlson Calmarius et praeterea aliquando et cespitavit et dormitavit ibid. sed excusandus.

Christophorus Longolius nemo praeter eum Cisalpinorum vere Ciceronianus, Erasm. dictus Ciceronianus. p. 7.

Belgi fortissimi Gallorum. Cas. l. 1. 6. Gall. Tacit. l. IV. q. d. q. d. robore quod
Gallor. sit. Belgar. ec.
Scyturum. Lacr. Justin. 2: 1. 2. 3.
Athenienses. Encomin. Justin. 2: 6.

Julius Cæsar defensus a Rupert. Hist. Univers. C. 2. p. 271. seqq.

Tiberius Claudius Neronis Rup. H. Univ. C. 2. p. 279 seqq.

Lex Suecia

Legentia adornari ex Jo. Messenii dedicatione Versionis Jubir. Ragvaldi ad Regem Gust. Adolph. & Senatum Regni Anno ~~1607~~ 1614

Messenius in dicto libro vult Zamolaxin (q olim discipulu fuisse Pythagore, natione Scythen ornatu, ad patriam reversu ipsis incultum Scythis, qui ipsi ob solum pandere, sed & segetes tingi nesciunt & divina colebat altar, vid Chron.) primum fuisse Sueco Gothis Legem ordinasse. Messenius ibid. provocat ad Isidorum Josephum, Theodoricum Pontanum Hermannum Schedelium, & Petrum Teixeiram, q eundem populum exstitisse, Scytharum & Sueorum, & Getar & Gothor unum, aliarum gentium idiomate, nomine hujus Zamolaxis statutis longo seculorum decursu stabilitis, insequente v. multitudine emendatis sub Ingone 11. Ao. 900. quem judicatissimi Legis Latinae Vigeri Grad, Facta & rerum & temporum conditione, ex jure antiquo, Divino Canonico & Imperiali, quem sequuti Erico VIII. Olavo Ostrogothorum, Sterkotho, S. Erico, Canuto Ao. 1168! Carol. VII. Jerlung Ao. 1251. extinguebat gentilissimum Sapientia aliq ad tempora nostra retinuit. Tandem Birgero Ao. 1295 jam cognito. Dn. Birgero Petri, Divi Birgitae parenti & Legifero Uplandiarum, adjunctis XII. Legum peritissimis Viris revisionem confudisse, q leg. anno. diplomate sub Sigismundo Ao. 1421. confirmata, & universis latum usus prodente Christophoro Bavaro, Opem Nicolai Ragvaldi Archiepiscopi Upsaliensis usufructuarii, compilabatur corpus Legum, in Comitiis Norvicensibus, Stutthim & revidendum & codicem Legum Imperante Carolo IX. qui ab Ao. 1604. usq ad 1606 & 1606 & 1666 observata, hinc n. voluntate Regis Caroli XI mi factum, sub Imperio Caroli IX. primum prelo datum Ao 1608 cum antea scribebatur. Ao 1581. in latinum sermonem translatum à Ragvaldo Ingemundi Decretor Doctore & Archidiacono Upsalensi. Emendatio per Joh. Messenium correctior emissa primum 1614. Varia Ao Editionem Scotice idiomate Gothicum sive Scythicum: pol. 1666.

Hæc Gothorum Sveorumq peculiaria privilegia, vid Territorii

Libri Arabici in Europa Christiana
Ravū Spolium Orient. et ejus Orationes de Lingv. Arab.
Pocokū Indices post et ante Scripta Sua: M. Catalog. bibl. ejus prodibit
Oxonū in Biblioth. publica, habebimus Catalog. meliorem
vid. Hottingeri dissertat. in analectis de utilit. Lingvae Arabicae.
Golū praefat. Lexici: Catalogus libros post eum
Bibliothec. Vaticana.
an est Catalogus eorum qui ex Marocco in Hispan. de q. Hottinger
Erpen. vid. Orationes ejus et Catalogus libros in manib. ejus a Scriverio
Wameri Bibliotheca Lugduni Batavorum, an Catalogus?
Bibliotheca publ. Leydensis
Lauretanae Biblioth. in Hispania
Castelli praefat. in Lexicon
Gondangnolus plurimos citat in apologia.
Bibliotheca Regis Galliae instructissima est libris plurimis.
Thevenottus Doctus Gallus multa Arabica persica, Turcica.
Deibelottus identidem multa habet
Rhenaudaeus juxta ius Galliae. item aliquos habet
Pater Tonnard dicitur versatissimus esse et sine dubio multa habet
Regina ~~[illegible]~~ Christina habet ut puto aliqua
B. Gerhardi bibliotheca servat seu ait octo libros Arabicos

Cantabrig. de bibl. public. Emanuelis, Trinitatis &c. vid. alibi.
Colleg. S. Benedict. sive ut alii vocant corporis Xti
Alcoranus egregie descriptus integer
Ψalterium Aramica Lingua
liber Arabicus in 12 elegans mihi videbatur collega ed.

Eutychius a Pocokio editus, dicitur novo exemplari a priori de 7bus
Pocokius in praefatione, diverso instructum ed. bibliothecam Thevenoti

Thevenotius habebat vitam Tophali & Toymi ignotam Pocokio

Baronii annales duobus tomis Arabice comprehensi dicuntur eleganter
scripti Romae in 4to impressi
Catechismus Bellarmini major et minor Arabice editus.
Romae volebant Pentateuchum Arabice strictim reddere juxta vul-
gatam versionem, & integre impressum post supprimebant vidi ejus
exemplar unde Paris. in bibliotheca Patrum Oratorii ord. a la rue
S. honore
Henningius edidit Slesvigiae in 8vo. preces Mahomedanas 1666.

Libri Biblici, versus, capita e[illegible]

Libri Suppositi vid. Scriptura Supposititia.

versus numerati) ô tantum a Viris illis laboriosissimis [illegible] rethis V. P. ôrs libri & versus numerati, sed tm in N. P. [illegible] Fragmentis Nicephori sed exceptis ex ejus Chronologia [illegible] a Scaligero, & a Calvisio in pleg. ad Solinum e veteribus libris 4. Evangelistarum voces numeratae adduxerunt. d. Croj. obs. in N. P. C. de distinctione versuum vid. Clericus dissert. de interpret. Scriptur. §. 8.

scriptionis ratio prima, & Distinctio Legis ac Prophetarum in sectiones) uno tenore scripti sunt libri biblici, ita tamen ut a majorem distinctiones notam res diversae distinguerentur. Moses libros suos secundum numerum quinarium ô divisit prophetae tm interjectis temporum intervallis scripserunt quod Jeremias 29. 30. 36. & sunt ejusmodi distinctiones ἄλαχνοι, sicut expressa ἄνλαχνοι dici possunt. Tria sectionum genera in Mose minores apertae p. 2 & clausae p. 8. majores secundum quas ôribus Sabbathis unam legerunt Hieron. 54. Eusebius & Josephus illas tribuunt Mosi, sed Rabbini Esrae & Viris Synag. magnae media capita & versus, alii id Mosi, alii Esrae & V. Synag. magnae alii v. Masorethis, sed ante hos dicendum extiterunt. Prophetae tempore Antiochi ante Christum 125 in sectiones majores divisi, tm ante Christum in capita & versus. LXX sed Graeci in sectiones & majores & minores, cujus utilitas, vid. Croj. obs. in N. P. C. 2 & 3. de divisione media in capita & versus plura ibid. C. 8. 10.

... quin simul suspicio subeat codices sacros (sub templo secundo) illis temporibus a librariis ea, quae par erat, cura non semper descriptos. Clericus dissert. de lingua Ebraea §. 8.

... quod saepe in samaritico codice observavimus, qui nec visus suis caret. ibid. §.

[illegible] a Apostoli in περικοπὰς) de hac voce, et de
[illegible] de re ipsa, etc. Croj obs. in N. P. C. IV. ibi
[illegible] a capitulo. C. VI. ΛΒ. in capitu, et nova, sed imitatione
[illegible] patribus [illegible] C. 7. in versu. C. 8. 10.

[illegible] lib. 80 [illegible] Capit. 1335, Canonicos illos colle
[illegible] Capitulo distinctis Hugo Cardinalis A. C. 1200 [illegible] Vi
Robert. Stephan. A. 1552

Divisio N. P.

libri Canonici: ô cõia q̃ ab auctore Canonico, ꝑ Canonici; ad Dig.
l. de collag. §. 15. & Hukopan. ad l. Reg. IV. 32.

bi a Salomonis quorundam vitam sectam Cuiac. Obs. in N. T. c. 11.

de libr. Suppositis N. T. Cuiac. Observ. in N. T. c. 12.

II Macchabaeor. ô e Cuiacius und Voss. Diss. Theol. 25. Thes. 2

Libri Gentilium Sacri. und Herbert. de relig. gentil. p. 216.

Lingva

Non enim nesciebam Theodoretum Cyri Episcopum, jam olim asseruisse Syriacam lingvam Adamo ac coeteris Patriarchis fuisse vernaculam: Myricaeum Chaldaicae, Victorium Reatinum Aethiopicae, Johannem Webberum Sinicae, Goropium Becanum Belgicae primaevitatem vendicare allaborasse. Gebhardi de primaevitate lingvae Ebraicae p. 1. §. 1. Cluverius, Grotius, Scaligerus, Vossius, Hornius, Kippingius et Joh: Clericus in dissert. de lingva Ebr. statuunt veterem illam Adami lingvam in γαλλεοσυγχύσει Babylonica plane intercidisse, et hodiernam Ebraeam esse novam dialectum ex antiqua illa ortum, non secus ac Chaldaica et Arabica est. ibm. §. 1 et 2.

Lingua Ebrea.

Praestantia ejus et studium Linguae. item textus originalis ostenditur a Lith. Gen. c. 15 Psalm. 45. Tom. 7. Vitteb. p. 442. Sict. Amm. antib. p. 121. Philipp. Mel. Tom. 4. Or. p. 465 Erasm. Chil. 1. Cent. 9. Adag. 55 Franz de interpr. p. 56. decreto Synod. Frisc. in Dalyn. Ao. 1624 et ad illam Epistol. Gomari. Exemplo Anglorum et biblia polyglotta et Gallorum. Sict. Am. l. c. p. 133.

gravissimae nobis st. rationes, quae suadent primaevam linguam non magis Ebraicae, quam chaldaicae aut arabicae adfinem fuisse - profitebimur eam nobis verisimillimam videri scilicet, quae statuit neque Ebraicam neque chaldaicam neque arabicam aut ullam aliam orientis linguam eam ipsam haberi posse, qua usus sit Adamus; quippe quae tractu temporis, et dispersione humani generis cum varias dialectos orientalium linguarum distracta fuerit et memoratas linguas aliasque adfines ex se genuerit. Clericus dissert. de lingua Ebraea. §. 2. Nos sane suas elegantias esse Ebraeorum linguae, quemadmodum ceteris omnibus, non negamus; sed cum cultis et copiosis linguis conferendam esse non putamus . . . inopem eam, ambiguam etc. fuisse existimamus. ibm. §. 6. . . . . etiam pertinacibus constabit nullam fortasse linguam pleniorem ambiguitatis et obscuritatis Ebraica esse. ibm. ut intelligant lectores incultissimam fuisse linguam Ebraicam. ibm. . . . eodem prorsus modo peccant, qui putant scriptores sacros sublimes esse utcumque de rebus sublimibus agunt. ibm.

Lingua Latina.

Olim hæc fuit exiguis finibus contenta, circa Romam fere & finitima infero Tiberi, Italiam ceteram ē pervasit ut qq gens suo usa sit sermone, m̄ aucto imperio & censebatur pro beneficio communicare linguam ut ex Liv. lib. XL Clarum. Deinde rupto obice se effudit 1. Missu Coloniarum, quæ via Græci suum sermonem quoq propagarunt. 2. communione civitatis sive juris municipalis cum variis gentibus Lips. de pronunciat. LL. p. 9. seqq. quomodoq Sonos Linguæ Latinæ diffusus & servatus ibid. p. 12. 13. Universalitate p. 14. & Sparsa maxime versus occidentem Septentrionemq ibid. & p hanc diffusionem, corrupta ipsa lingua & pronunciatio. p. 15. 16.

Italica.

Italicum sermonem M. annos ante suum tempus exstitisse probat Lipsius l. l. pronunc. C. 3. p. 17

Gallica

Gallica lingua a Latina Quent. e. l. Transalpinus sermo dr respectu Italiæ, contemptim p modestiam de ea loquitur Quentus, sed semper laudata fuit. Not. Schuff. p. 52. de veteris Galliæ linguæ dialectis &c. Merula tradit, qd in editione Universa Cæsar. pag 2. notatur.

Lingua Hebraea

Illam esse antiquissimam volunt qua nomina ad [illegible] verum
Si Moses illam ad suum temporis linguam applicuerit ut vult
Rippius Exerc. ult. de mat. & alii tunc ob volet. Volfg. Franz
de Interpret. Script. hoc [illegible] velit ut (nisi fallor) a Brunero addivi
neglectus sacrarum linguarum in superioribus saeculis ex malitia
Diaboli. Luth. in adm. ad Magistr. Tom 3 Vittebergen. eadem ejus
vafritiae illam minus utilem esse persuasit nostri saeculi hominibus vid
Programma Vasmuthi A° 1666. p. 4. & non necessariam, sed
contra Chemnit. p. 11. L. C. p. 549. 246. 622. Valkhery in Officina
Bibl. p. 680 Hulsius in praefat. Lex. Münster praef. ad Evang. Hebr.
Math. qui omnes ad Philippo docent Scripturam ob posse intelligi Theo-
logi, nisi prius intelligatur Grammatice. Obj. 1 ob possessionem meliores fac-
re versiones, & sunt illae sufficientes. R. (a) saepe a textu & a se in-
vicem discrepant, videntur Critici sacri debet tu [illegible] [illegible]
[illegible] & ob eam plebe in atrio versionem, sed ad sacerdotes in
Sanctum sanctorum (fortitudo) ingredi (b) ponitur versiones assecutas in
omnibus mentem Sp. S. tamen majestas illius linguae ob potest exprimi
Sixt. Annam. antiberb. p. 125. 129 2 habemus commentatores, Pater
& Scholasticos. R. vid ap. Luth. Tom 11. Jen. p. 418 seq. 3 [illegible]
[illegible] in [illegible] Hebraea Ling. peritus. Bell. d. V. D. 1. 2. 20.
R. hinc idiotae & mali interpretes vid Hotting in analect. Hist.
Theol. Dissert. 1. in Lallelujah. item in Zeph. 3. 18. Hieronymi
error & in versu & commentat. ad Jes. 22. 17. 1. Chron. 4. 12
4 textus originalis incertus. R. vid Text. orig. 2. p. hoc introductio
Grammatica Lingu. Hebr. Franz. p. 630 Mustul. in L. C.
de ling. Scr. & [illegible] mento dictum Matt. 21. 19.

Linguarum species

De diversitate vel identitate linguae Chananaeae, Hebraeae, Assyriacae & Phoeniceae, vid. Voss. de art. Gramm. l. 2. c. 9. p. 2 Oeq. Scaliger in Epistolis ad Thomsonem & Stephanum Ubertum, item Joseph. Scaliger. annotation. in fragment. veterum scriptor. q. subjunxit operi de emend. Temporum. Samuel. Petitus Miscellaneorum lib. 3. c. 1. 2. et 3.

An verum sit illud. J. T. Spr. in der Ver. Ausg. Praedicav. in 12mo. edit. Franckfurt. 1662. pag. 33. Unter allen Sprachen ist keine leichter als die finländische, und keine schwerer als die Chinesische. prius nego, posterius ô disputo.

Litterarum, origo, inventores, ordo, scriptio.

de antiqitate Litterarum, linguarum & liber Bargii, ubi de eo2 inscriptis Caelum orientis.
Multa de Litteris apud Gyraldum de historia Poetarum
Ex operibus Georgii Becani, variorum locis, quae indices
monstrare possunt.
Imprimis de litterarum apud Gothos, Hebreos, Graecos Latinos,
inventione, scriptis Vossii in de arte gramm. lib. 1. Cap. 10. 11.
ubi caussas, de litterarum inventionibus plane adeundus esse
Samuelis Pechti Observationes lib. II. C. 2. p. 137. seqq.
formas litterarum Hebraicarum variis ex autoribus linguae, & rec
censendi partes, in qua re ad, illa litterarum permutationes pulcre
conducit R. a Archant in Alphabeto Cathol. ed2 1664.
Varii multi scriptionis sacrae Differentiae pro materialibus, atque usu
(a) a dextra sinistrorsum apud Hebraeos etc. de v. die mihi ad antiquo
rum nitidiorem inspectionem (ad Georg. Becan. in Genesin) quae mea animad
versio, prius ne mireris dextrorsum (2) a me ubique scribi, brachiis non
attendas ad explicandum, (3) ipsi Hebraei, qui in componendis litteris
procedunt sinistrorsum, in formandis a. prius effingunt sinistrae minus
partem, qu dexteriorem. (4) a dextra sinistrorsum, sed alia ad sinistram
pagina partim dextrorsum, inde dextrorsum reducebant lectorem, hos a.
appellabant Boustrophedon Xenophon, instar versus boum sulcos,
quod antiquissimi Graecorum placuit (5) a sinistra dextrorsum q de ori
entis scripti, (6) a sinistro in medio, quemadmodo incolae Taprobanes, Dicaearch.
lib. II. in fr. Indi, Joan. Francis. Pici in de varietate fortunae, Si
renses, Chin. Riccius, lib. 1. de exped. c. 5. graeci appellant Taproban
aliter Deste, nec plane ignorant, ut in Taprobane xiv, de qua Cic. 2. de
rinat. (7) li in ultimo loco scripti Boustrophedon, sed illud a superi
abigendi, inscripta in Runicis lapidibus, Mart. Zeiger. lib. 1. cap. IV.
Hugo Hermannus XXIV modos adfert, sed omnes addendi quatuor pos
in usu Voss. art. gram. l. 1. C 32. 11 Differunt pro utriusque instrumenti
que lectio, & mea in quo, vel non qua vid Voss. l. c. c. 35. seqq. ad 40. 111
alio circulis, alio aperto modo, quid in se mori, vid. it. C. 20. 21.

Vulgaris ordo Judaeorum litterarum (sive Hebraicarum) proponitur nobis ovipiq in Script. S. pluribus locis semel duntaxat, ut Psal. 25 et alibi, octies Ps. 119. sexies in Threnis in universum 21 locis. Quotiens v. unaquaeque consona in lege Prophetis et Hagiographis usurpatur, cognoscere est ex Hebraeis Rabbi Sadaeus versionibus quae hodieque exstant, numeros illos notis barbaricis tradit Wossius de est. gramm. l. 1. c. 33. et dicit, quae ordinosa virtute haec opera nec tamen ~~[illegible]~~ inanis penitus est, quia ductus facit ad integritatem Scripturarum conservandam. numerum a. sta [illegible] [illegible] reperitur

א 42377. ב 38218. ג 29537. ד 32530. ה 47554.
ו 76922. ז 22867. ח 23447. ט 11052 י 66420
כ 48253. ל 41517. מ 77778, נ 41696. ס 13580
ע 20175. פ 22725, צ, 21822. ק 22972, ר 22148.
ש 32148. ת 59343. —.

Loci Theologici (Articulus

rationem ordinis Loc. Theologicorum communium
Syst. Theol. Tom 2. ab init. cur prius de Sa. Sa. vid

Historia compilationis L. C. Saeculo 1. proponebatur
Apostolicus fundamentum eorum, Eusebius loquitur quidem de
Sacerdote quodam, cuius commendat, verum dubius scripta in omnibus
Dionysius Areopagita eo tempore vixit, sed scripta quaeque nomen
runt, auctorem ipsum ob habent, ut Gerh. Vossius aliique docent
Saeculis sequentibus varii vixerunt, Patres, multi clamarunt
docti, quidem singuli in singulis articulis praestitit, quasi potius Ar
Eccles. nullus v. ante Lombardum Episcop. Parisiens. Pater Scholasticus
eorum et magister sententiarum qui vixit A. C. 1145. hic ex patrum
scriptis colligit opus sententiarum (multis licet in locis ab auctorum
sensu, ad sui saeculi et religionis placitum depravatarum) ad modum
Loc. Com. hunc multi secuti Pontificii, Saeculo v. XVI. multi
post reformationem scripserunt (confer Bibliothecam Theologicam
cum Holtingeri) primus v. nostratium scripsit Loc. Communes
Philippus, Corpus sc. Communis religionis, hunc multi secuti, tam
auctiores, quam perfectiores, nobis Socius publice fide et quaestio
tionibus Academicis, commendatus est Haffenreffer, major in Gymnasio
nasio, Academicus compendium v. ejus in Scholis inferioribus,
De Stuny in praelect. publ. 7. Febr. quae prima erant anni 1664.

Articulus fidei:) Tannerus vult Gen. 2. 6. de vapore ascendente ad articulum
fidei, sed distinguunt. Hackspan Not. Philog. in Gen. 2. 6. pag. 60. inter articulos
[illegible] et fidei articulum, illud latius, talisque est cum superne revelata, hic v.
strictius, eaque praeclarius, quae proxime salutem spectant, tanquam cum, aut alio recepta
proximo, ob quae propter aliud revelata est, et remote ad salutem faciunt, hujus ignorantia
ob illius damnant; vid loquitur.

Articuli Augustanæ confessionis his comprehenduntur versiculis

Doctrinales 21.

Docet Trinitas Peccatum Christus Jesus.
Justificat Pastor salvat opus, quid ais?
Est Ecclesia; mixta; lavacro pura; Synaxi
Cum Scelera agnoscat, pœnitet atq; pia:
Utitur hæc Sacramentis, Missisq; Ministris,
Ritus; civiles res tenet ipse pias;
Judicio Extremo Arbitrium causam sceleramq;
Sola fides prodit; Sanctic olasq; simul.

Ceremoniales 7.

Utrag; sit species; Pastori Conjugium
Concessum semper; Publica missa simul
Illicita est confessio; Discrimenq; ciborum
Vota; Potestatis mystæ opus atq; Papæ

Usitatum distichon Ceremonialium hoc est.

Utrag; Conjugium, Missa confessio, vota,
Discrimenq; cibi, turag; Pontificum

Articuli Smalcaldici 20.

Partibus ecce tribus capita hæc Smalcaldica constant
Prima notat, trini dogmata Sancta Dei:
Altera dat Christum meritum, junctum quoq; missæ
Sanctorum cultum, Cœnobia atq; Papam
Tertia peccatum; legem, Lassusq; dolorem;
Christi Evangelium; fluminis acta Sacri
Post cœnam, claves; confessio; Panna; Ministri
Missio, Conjugium, Frexq; prium sequitur.
Justificatio; Opusq; bonum atq; monastica vota
Majorum tandem tradita dicta notant.

Versus memoriales continentes capita
Formulæ Concordiæ (cuius libri Con[cordiæ])

Proleg.
Scripturam fidei normam concordia sanci[t]
1 Locus
Peccatum, 2 Arbitrium 3 Justitiamque docet
Post 4 bonum opus, 5 legem, 6 legisque didactica, 7 cœnam,
8 Christum 9 descensum tartara 10 res medias,
Fandem declarans æterna 11 electio quid sit
Subjicit hæreseon 12 dogmata falsa simul.

Ordo communis: | [illegible] omnes alium locum de Deo [illegible]. Contra S. Sa. Scriptura [illegible], sed illa continet Deum et primum [illegible] ordine
sed non cognitionis Theologiæ principium est, quo cognito et cogni-
tionem aliorum [illegible] [illegible] quod est ex natura principii Philosophi-
[illegible] dicti non [illegible] quod [illegible] [illegible]. Obj. Theologia est de Deo
et de Deo locum in Deo. [illegible] principium. R. hoc [illegible] admitti-
tur [illegible] primo loco de Deo agendum. sed Deus est principium Theo-
logiæ efficienter, non formaliter. 2. S. Sa. est [illegible] in mente
nostra gignere aliud [illegible] [illegible] (M. Brehmer)
Pontificii [illegible] locum de Ecclesia primum [illegible], sed ita volunt
inferre [illegible] de auctoritate S. Sa. ex Ecclesia (M. Brehmer)

[illegible] fidei) de Nomine, Numero &c. vid. Andr. Sennett. Disp. [illegible]
[illegible] fundamentalibus. Wittebergae. 1665.

[illegible] fidei [illegible] ppriè [illegible] loquendo [illegible] Catholica fide creditur, nec revelatio ipsa, revelata tantum principalia ita dicit. Horn. Disp. de Sc. S. p. 321. seqq.

[illegible] articulorum fidei quae fit ut negato uno, negatur et alter, item de con[illegible] errorum. Hunn. in c. 15. 1. Cor. p. 226. Calixt. Respons. [illegible] p. 23. Th. XXCV. seq.

[illegible] certitudo eorum quam. q. ex S. Sa. per consequentiam colligunt a Doctoribus Ecclesiae. Hornej. de S. Sa. p. 334.

[illegible] circa quamvis quaestionem Theolog. errores absolute damnare erranter vid. Luth. VII. de tribus Symb. p. 140. Hunn. Colloq. Ratisbon. [illegible] p. 431 ibidem vid. quinam errores fundamentum evertunt. p. 433. Frid. Calixt. proœm in Disp. Gerlenii. D. Brung. Disp. [illegible] de Ecclesia.

Raro dantur Doctores, qui in omnibus omnis quaestionibus et Scripturae expositionibus nulla penitus excepta consentiunt. neque tamen ista opinionum differentia pro Schismate haberi debet (ex MSS. D. Stigzel.)

De condemnatione errantium vid. praef. Form. Conc. et declar. Apol. p. 61.

De articulis fidei fundamentalibus vid. multa Mus. Disp. 2. de Eccl. p. 2. [illegible] Cap. 8. 100

Luther. Ecclesia. Lutheranorum

Cum initium reformationis & postea, ob futuram
Schismatis ab Romanis penes Lutheranos, vid. Mus.
Dig. 2. p. 2. de Eccl. § 100. seq. & Dig. 9 de Convers.
C. 4.

Magia, Incantio.

Deincanaõnibus s. Ensalmis Emanuell do Valle Lusitan. Ebori 1620
Stoelberg in Historia Helvetica de puella sub specie cuius apparitio
Vortigen Disputata passim
Juni Jacobi Boissardi de divinaõe & magicis praestigiis
Inter opera Regis Jacobi Angl. dæmonologiæ libri aliquot
Hobbes in Leviathan &c. qui ante [illegible]
Fludd in Mosaicall Philosophy circa finem s. libri 2 multa
ubi probat Diabolica multa ex sec. opin. suam.
Delrio disquisit Magic.
Scholastici ad Thomam ubi de Angelis
Bulengai opa multa habent ~~[illegible]~~ Ludgdini 1621 Fol
Mariani Tractatus 3 de Spectaculis
Mer. Casaubon de spiritibus & dæmonibus & in vita D. Dyer [illegible]
D. More in Antidoto Atheismi de [illegible] &c.
Boissardi Dæmonologia
H. (Goldasti) de Sibylla francica liberatrice sub Carolo VII
Remigii Disquisitiones Magicæ
Reichelt de amuletis

Magistratus Politicus

quodnam ejus officium. Rijnst. Hug. Univers. p. 570. sq.

Controversiæ de fide imperator politici deciderè & imperatoria potestate nec scribit nec debent. De Stinius Imperat. civile verbum? Erastus (vocare ex pulvere?) de Theologis an principes imperii jure diuino valeant. Cæs. MS. Sig. A)

Vid Concordia Sacerdotij cum regimine Politico Gallicano & Regis Angliæ contra Papam. Petri de Marca de libertate ecclesiæ Gallicanæ

Ejus potestas circa res sacras: Sub Pagani & ex verbis adscripti est nullus de eadem, post reformationem multis vocantis est de quo disputabitur. Jacobus II. Rex Angliæ scripsit contra Bellarmin. de Pontif. Bellarmini lib. 2 Decani quem illum adornat. respondet Hooker. Jacobus. disserit a. ent in ipso Ecclesiæ Anglicanæ, præsertim Epistolæ Scriptæ Londinij. 91 in contra nonnullos Hollandi defendunt. Ex his a. perijng Grotij, & sic tribuit Magistratui Politico. Si fieri Concilio, & conveniat ita res, sed pace illa diuina se putat ab altera tunc usurpata est Principi jubenti. ejus certitudo & licebit ipse evolvere prè & candide. Hooker scriptum, & ubi ipsum tota pars sive maxima pars, sit minor, ejus scriptis a Politicis pars ejus in ea Ecclesiæ ejus diuini scripturis, docebit: pro ipsum iden fere tunc & ita munere scripsit Vedelius. Libri de officio Apollonij, nihil tribuens Magistratui, quem argumentis refutat & conatur adjudicat Politicis quidam studium (No. 911 Vitt. Consentius Magno edidit scripsit (de Vedelio) sic Disputationes a se inuicem Calvinianis. Laudatibus a. acuratis & diuinis illum Grotium nemo explicat, plurima quidem adfert P. Gerhard. L. C. de Magistratu Politico sed nonnulla petitio in titulo obligat. alia tamen declarat insperato titulo scribit. 162. P. Leonis Disputationes de hac re scripsit in quo asserit Politicum & Iustitiæ quæ ad titulo, & tamen Regium Christianum, quæ ejus ipsis pleni invitant ad audiendi Disputationem ayus Vitt Regium, & Iustitiæ Benedicti Skytt. Sacrat. Leg. Disputationes Illustrissimi Regis Sueciæ ed. 91 ex Evangelio Christiano Principi Principi, sed 91 ob causam & Disputationis Iustitiæ & consilia. Illustrissimi. Acad. Ordinationem, negare ad eius gubernationem

Cura in promovendis libris sacris) vid. Pf. edit. bibl. Re-
gium Christianus publicis sumptibus biblia fennica edi curavit dedit
dedit Joh. Rothovius, quod Cathechesin Latticam ederet 200
Rthl.

Reger in veteri testamento) et postea de regimine Ecclesiastico
in V. P. Hobbes. de Cive. C. 16. §. 13. s. 14. §. 16. dicit potestatem inter-
pretandi legem fuisse quoque apud Reges. qu. 1. Sam. 8. 20. dr. judicabit nos rex,
hoc est nisi applicatione legis, eique interpretatione. deinde reperitur liber legis non
nisi Regis jussu ec. recepti. 2 Reg. 22. et 23. Obj. 1 erant prophetae
Reg. et eorum auctoritate nisi, sed eam formam et jure prorsus, de quo dictis pro-
phetis. 2 de morte Josiae. Reg. 16. et erant obligati. 3. erant indivisi.
Reg. 1. 2 sacerdotibus fieri potest 2 4. et erant numerari illos Reg. ino
tis; ornabant, benedicebant, consecrabant, sacerdotibus imperabant Sacrificia
a. et obtulerunt. hoc hinditrice Aaronici gratis. ibid. Hobbes.

quod se subjicere debent diversae religionis Magistratui. Ms. Superiori
saeculo aliqui Protestantium recusabant se subjicere Ecclesiastico Cum-
gericht, atque tamen volebant: vid. acta in Hortleders R. Handlung lib. 6 et 7
Magdeburgenses ministri 1550 mense Aprilis edidit scripta in eo doctrinae
Jus et confessionem recitant et magistratui licere demonstrant inferiori defendere
se contra superiorem cogentem discedere a veritate. Sleidan. l. 22. ab initio

L. Sum. IIX. Verum Jur Magistratus deserti probatur ex
Hilsen. c. 20. §. 12 seqq. – Wendeling Episcop. Dani de jure
Regio, Bosius in introductione Generali ad cognoscend. reipubl.

Ministerium Ecclesiastic.

Veri ministerum utilitas in Regno et ejus felici statu. NB. 2 Par.

Ordinatio ad minist. Eccles. χειροτονία) vid. Hülsen tract. de mi[illegible] ordin. Chrysostom. in 1. Tim. 3. discrimen adducit inter χειροτονίαν [illegible] dotalem et alios actus communes ut (sc. presbyteris) qui assistebant et [illegible] bantur et contestificabantur Episcopo consecranti ordinandum in eodem altari [illegible] eodemque actu consecrationis, per quibus assistentibus et consecrantibus et manum (NB) ei imponentibus tamen solus Episcopus de consuetudine dicitur χειροτονεῖν, et et in hoc solo transcendere et defraudare presbyteros. Ἰδὲ γὰρ χειροτονίαν &c. igitur aetate Chrysostomi erat peculiaris quidam actio, quae Episcopi sibi solis vendicarunt, tanquam ἀξιοχρεῖν per ceteris Presbyteris. Fuit hoc impositio manus cum verbis consecratorum solius Episcopi, quae nemo assistentium tum cum ipso proloquitur, ut in quibus forma ἱερεύσεως sive consecrationis in sacerdotium maxime consistit, hanc χειροτονίας prerogativam Episcopi acceperunt ob praecepto divino (NB) sed jure divino et consuetudine Ecclesiastica (ex MSS. D. Stigzeli) Nota Chrysost. in C. 1. Act. Homil. 3. de Electione Matthiae agens docet eo tempore Apostolorum jam tum Jacobum accepisse Hierosolymis munus Episcopi sc. specialiter dicti.

Differentia inter Episcop. et Presbyterum, sensu scripturae nulla est, vid. Salmas. de primatu Papae, contra quem affirmativam defendit Joh. Dartis Theologus Parisiensis, praecipuum argumentum quia Presbyter ob potest ordinare ministrum aliud, sed hoc discussum ab Hülsenan. de ministro consecrat. Mis. Dig. 2. de Eccl. §. 66.

An ordinati a Presbyteris reordinandi? Neg: agitata est quaestio in Anglia post reditum Caroli II. a quibusdam ex Episcopis hoc affirmantibus, sed Presbyteriani oblati sunt. qa 1.) Presbyteri et Episcopi jure divino non differunt, et ecclesiastico gradu non ordine 2.) qua omnia essentialia ordinationis adsunt. vid. lib. Angl. χειροτονία ἐν πρεσβυτέρῳ 8.

...er ministerii Ecclesiastici & q. dicebat illos ut Apostolici modo victuros, refellentur a Joh. Matth. in Disp. ...istr. Eccles. Holm. A°. 1628. vid. Lith. Tom. 5. p. 30 & Seq. ... 275 vid. Ser. Hekspan. p. 373.

De officio Elenctico, optime Hunnius de methodo quaerendi & ubi...

Ortus regiminis Ecclesiastici, vid. Mus. Dig. 2 de Eccl. § 67 sqq.

& ratio ejusdem in primis Ecclesiis Mus. Dig. 2. de Eccl. § 63 sqq.

Hierarchia Gentilitia vid. Herbert. de rebus eor.
& in indice tit. Sacerdotes, de aegyptiis. p. 215 [illegible]

quod dicat minister filius sacerdotis. vid. notat. [illegible] lib. 1. 5

An minister ecclesiae in loco solitario viverum collegii et vicinis Pastoribus destitutus, sibimet ipsi S. coenam dispensare possit? vid. S. coena.

ge et consuetud. quod in singulis dioecesibus nonnisi
nestici et ibi nati ad beneficia Ecclesiastica adhibendi.

1. Si nam Eccles. N. T. respicitur, tunc certe omnino illi repugnant tales respectus, nam provenit ex amore sui, quem sive Ecclesiastici, sive alii habent. et primarius esse debet respectus ad dona, ut pietatis, eruditione, vitae commendatione, zelo, et donis aliis praecellit praeferendus, nam gloria Dei, et salus Ecclesiae primario et fere unice respicienda.

2. Signum est autem nimis justo fervore zelo tales, ~~aut~~ et sic parum utiles, vel ~~fervore~~ esse zelotes et sic patrijs suis ingratos Matth. 13: 57 Marc. 6: 4. Luc. 4: 24. Joh. 4: 44. ut ibid. commentat. Hochst. p. 823. et sic parum abest a signo corruptae Ecclesiae si saltem respicimus aliorum utilitatem.

3. Episcopi qui rejiciunt idoneos ministros saltem propter discrimen loci et nativitatis, similes sunt Supremo Sacerdoti Idololatrico Amaziae, qui e regno Israelis ablegavit Amosum

+ Amos 7: 12, 13

in regnum Judae. + quia Amos erat Thekoita Amos 1: 1. Thekoa a. in Juda sitam. ut notas ad 2 Sam 14: 2.

4. Alia est ratio, ubi ordinantur Ecclesiastici boni, cognitio linguae, utilitatis laborum difficultas, etc. requirunt ut ob nisi iis tradatur munus quibus illis loris nati vel educati sunt. sed ubi similes rationes obstant ibi multa sunt quae suadent peregrinos recipere (1) quia illi domestici contemnuntur. Hochst. p. 823. (2) Patribus, Socris, affinibus etc. nolunt contradicere, et sic saepe patiuntur pravos parte introduci.

+ quomodo substantiandi ratio

5. B. Gerhard. de minister. Eccles. §. 99. p. 170 seqq. quod in N. T. nec ad certum locum nec ad certam functionem adstringendi.

Musica.

Usus in sacris.) Non probandus est usus ordinis toni musici & soni instrumentorum per se voces vel cantentur vel a tota Ecclesia, vel ab alius modo addita & intellegatur, sed ut devotio augeatur imprimis sub administratione S. Coenae quod ad mortem & passionem Christi meditationem faciunt, adhibeantur juxta illud 1. Cor. XI. 26. ... exitat, sed impedit devotionem, ... audiendo Musica, ille ... (D. ... 1688

Goda Lutstrangiar) äro starke och klinga ... dhe skola ... 1. att dhe äro ... 2. att dhe äro ... och klara ... 3. att dhe äro ... 4. ... Man håller strängen ... fingret, ... på strängen ... många ... 2 el. 3 ... (Samuel Columbus)

Olaus Rudbeck) ... 1660 ... 23 Febr. ... Musica ... instrumenter och röster, ... 16 fioler, ... A:o 1666. ... 18 fiolister

De usu organorum in Ecclesia, quando coeperit, quomodo crevit!

Mikr. Hist. Eccles. Lib. II. Sect. II. C. 15. p. 302

... Wendelin ... Vocum in tota Ecclesia ...

Nomina (Regnorum, Provinciarum, urbium etc. unde libet ... domine
ex nominum pater plerumque ... vid. Reinert ... ad Flor. ...

multa ... quae nomine appellata. Reinert l. 1. Var. c. 25.

Multum interest populi ad historiarum cognitionem, ut nomina ... gentium
... Vid. Velleji 1. 3.

Quod Dia mutaverint nomina quondam ... ab antiquis, sive etiam ex ... a
argumenta observare est ... bonitatis ... de ... (M. Berk...) ...
... vid. ... §. penult.

Uplandia a situ quod excelsior ... vel ab ubbone, ... l. 1. c. 4.
Sudermania ab australi situ. ib. c. 5. Nericia sive Nedreryke, Norryke, ...
... a situ sive potius ... Rijke a dicta. ib. c. 6. Westmania a situ ad occidentem
ib. c. 7. Gothia sive a bonitate sive a ... potentibus, sive a fundatore (Getlur) dicta. ib. c. 8.
Ostrogothia a situ ad orientem nomen accepit; ib. c. 9. Gotlandia a Gothis ibid. Smolandia
vel a ... regionibus quae complectitur ... ib. c. 10.
... nec tota ... ib. c. 11. Wermelandia sive a
... ibid. Westrogothia quod occidentalior. ib. c. 11. Wermelandia sive a
Olandia ... ib. c. 12. Dalia
... sive a ... ib. c. 14. Gestricia ab ...
... Regio ib. c. 15. Dalekarlia a ... dicta. ib. c. 16. Medelpadia a situ inter
... dicta. ib. c. 16. Helsingia ab ... ib. c. 17. Medelpadia
... Iemptia a ... fuit
... ibid. Angermannia, ... ab ... notat vel a ...
... Angermannos. ib. c. 19. Bothnia a sinu Bothnico quondam ...
dicta. ib. c. 20. Fennigia ... Fennorum sive a ... ib. c. 22 ...
a Fennis ... sive a R. ... vel a Semo ... inhabitari credit. ...
... Fenningen ... Fenni ... Finland. sive a ...
sive a ... vel a ... c. 22 Cajania ... ib. c. 23
Satagundia a ... 100 ... ib. c. 24. Alandia mari vel ... interfecta.
ibid. Alandia Fenn. ... ib. c. 25. Savolaxia ...
a ... dicta. ib. c. 26. Carelia a ... ib. c. 28. Kexholmia
a ... ibid. Esthia ab ... generis ...
... ib. c. 30. Livonia ... Lib ... a Libone inventore. ib. c. 31.
Tyrrheni toto incolis ... nomen dedit Velleji. 1. 1. 2.
Thessalia a Thessalo ... Velleji 1. 3. 1. vid. Notas. vid. Notas
Jonia nomen unde Velleji. 1. 4. 3. vid. Not. Fahlunia ...
... Fahlun ... Or. de Fahlun. 1667.
Celtae ... Celtae ...
... Gallia vel generaliter, vel specialiter
... (Sibett...) ... Gall. l. 1. ...
... Celtae ...
Celtae ... (...) vel ...
Belgae a Belga ... Belgae ...
...

Ordinantia Ecclesia-
stica. [illegible] Eccles[illegible]

<u>In Regno Daniae</u>) Conscripta est jussu Regis a Doctissimis
in Dania, tradita est D. Luthero, qui eam atque examinavit [illegible]
[illegible] junctis deinde opera D. Joh. Bugenhagii. tradita
Ao. 1539 a Rege et Senatoribus Regni confirmata ([illegible]

<u>Vetus Svecana</u> est brevissima, nec satis tradit ea, quae ad muneris vel
Pastoris vel Episcopi primum requiruntur. integras tamen aliubi tot con-
[illegible] argumenta [illegible] non declarant, [illegible] [illegible] [illegible],
methodum [illegible] nulla, non [illegible] [illegible] tractatur [illegible] [illegible]
alia probatur. [illegible] ad priora revertitur. (D. Stigzelius)

Palæstina.

Tolandus in libro de orig. judaic. pag: 138. ff. scribit Spiritum sanctum ideo laudasse Palæstinam, ut animus et calcar adderet occupatus per avia jam longo tempore et devia errantibus, quorum respectu Paradisus dici potuisset. Contra quem vid. Jacob. Fay. et disp. Martini de Palæstina terras decus, ad Ezech. 20: 6, 15. Witteb. 1710. cit. Anon. in d. gelehrte fama 1 Theil pag: 85. f.

Patres et Doctores Ecclesiae

Admodum ad hoc provocant Pontificii praecipue ad Ambrosium et Bernardum, praesertim cum ii in ipsa Italia vixerint. Hieronimum tantum commendant ob versionem Biblicam. Augustinum omnes Catholici probant quia in multis videntur ejus inconstantiam, proinde et nos quoque eos disputantes omnino infirmum ex Patribus habemus argumentum; unde ex ipso Ambrosio A. Conf. art. 6.

D. Rung

Patrum consensus est incertus, et si constaret tamen omnino fuit ad quaestionem principalem relatus Cur secundarium: vid. quae ex Dallaeo Struch. quaest. repetit. art. 9. p. 85.

Nonnulli Patres quibus et quomodo tribuendum, qui, quomodo legendi in Academiis, cursus et in ministerio; quomodo examinanda eorum sententia, vid. Voetius Disp. Part. 1. p. 75. seqq. Eleganter deinde docet, quomodo standum est consensu Patrum, ubi etiam docet quod Pontifici ipsi sentiant. vid. imprimis, p. 92.

Peccatum.

De Ussibus peccati per accidens vid Voeti Disp. Sel. [illegible]

peccatum actuale Adami, nos est pura imputatione [illegible], Hub.

quomodo cum peccato laedat justitiam Dei immediate vel mediate
Mus. de Theol. nat. §. 38 seqq

Trium semper in peccato observamus. 1. pravitatem, culpam, [illegible] legem, et potest respectu [illegible] justitiae, explicari per [illegible] seu privationem. sed cum ut in nobis est, [illegible] sane est aliquid positivum, licet [illegible] introductum, et sic per propagationem [illegible], imputatur nobis quatenus nos [illegible] justitiam, in Adamo peccavimus et adhuc peccamus, ut autem ut positivum aliquid [illegible], non est solum imputative, sed vere et proprie in nos [illegible], et [illegible]

Causa peccati an Deus: [illegible] malitia actionum moralium [illegible] in Deo, Puffendorf [illegible] Universi. l. 1. def. 16. §. 8. Calvinus hoc urgentibus ridicule respondere potest: eos ut Rhea Sylvia quondam fecit, transferendo culpam in Deum, qua Deus auctor culpae honestior erat. Livius. l. 4. vid Hackman ad 1. Reg. 22. vid Strauch Consens. repetit. p. 21. p. 145. de permissione vid Osiander. in Typ. leg. nat. p. 217. seqq

[illegible] protoplastos (1) Atheoi omnes volunt ex hoc evincere necessitate
Adamum peccasse, quia ex partibus inter se pugnantibus adeo ut sint
[illegible] erat a creatione, ita ex mente creatoris lapsus introductus.
[illegible] Theologos. L. C. ubi quantum pontificios agunt de [illegible] appetitus sensitivi
[illegible], Cartesius lib. de passion. animi ostendit [illegible] illos ex pugnantibus
[illegible] venire.) R. Non semper seq. ea quae diversa esse semper inter se pugnare
[illegible] subalternari, sicut apparet in Chro. cujus Adamus voluntas ipsam
[illegible] servatam voluit, voluntati divinae obtemperabat. (2) Eva dixit
[illegible] esse jucundum. R. 1 vere dixit. 2 quantum a hac verba quae [illegible]
[illegible] inclinationem in peccatum, dicta sunt ab Eva non plane integra sed
[illegible] in peccato. 3 Parabola saucii Luc. XIII. R. parabola scopus
[illegible] quae sit per proximos habendus. Natura ejus non mansit integra, [illegible]
[illegible] relictus. 4. peccatum actuale non privat hominem dono aliquo
[illegible]. R. imo privavit et naturali et aeterna vita, et illos et posteros, [illegible]
Dona acceperunt. (ex MSS. D. Stig. [illegible])

gentiles quae peccata esse sciebant. in Mss. Theol. nat. f. 37 seqq.

~~vid Schoo~~ Schook de nihilo. C

Augustinus Dicitur, quod peccatum sit ~~non~~ enim, nihil et nulla p

1. Quia si esset positivum quod esset a Deo, quia omne positivum ab eo
Deus cuncta nam et substantiam malam quod est haeresis Florini, Dic
R. 1. omne verum est omne positivum esse a Deo, quia Deus omne est a Deo, et tu
2. opponitur hic positivum, meri privativi et cuncti, ut peccatum
privatio, sed est vitium aliquid habituale, quod tamen omne est ad dicendum
mam causam, sed est talis habitus qui intime et positive inhaereat
conf. Rom VII. 18. 19. 20. Rom IIX. 5. 6. 7. 8. sed ad hanc
2. Sed inducitur hic Munichaeismus, qui statuunt substantiam Malam. Dic
Sed Erdtrung. p. seqq. R. ex B. Mariae. Vesc. Q. IV. th. 31. p
omne intelligi substantiam (vel sensum substantialem) sed habitualem
corruptionem. pravamque concupiscentiam, et privationi nudae oppositam
nec ab aliquo supremo principio, sed ab hac per liber. arb. abusum
introducta, cum tamen omne est Munichaeismus, qui substantiam introduci voluit
3. Ex consensu Pontificum, Reprobatur et ostenditur crimen falsi a Calov. Harmon
Calixt. Pagist. p. 356. seqq.
4. Sed alius omne potest evitari Haeresis Munichaei. R. non alio modo ut ostensum
Inst. sed vi a Diabolo vel hac, tum ex causa particulari, et omne ex universali
quod est Deus R. universalis est notio secunda. et sufficit cum particulari.
5. 1 Joh. III. describitur per aevo primo. R. est defectus tamen omne statim nihil.

Persicae Linguae convenientia

1 Cum Saxonica - Gothica - Anglicana vid Lexicon Millerdatum, Brijan Walton prolegomena ubi de Persia appendit [illegible] Leydae de [illegible] Gravii [illegible] p. 90. Verum [illegible] 1744 Leydae de [illegible]

Gravii [illegible] p. 19 derivatio nominum substantivorum actorum per [illegible] kar [illegible] makter [illegible] fischer, fisker, [illegible] Angl. [illegible] forte a [illegible] vir. angl. [illegible] [illegible] [illegible] ndak q. particip. [illegible] nda, [illegible] [illegible] tentor [illegible] bastan [illegible] pleniq [illegible] b in w [illegible] [illegible] Unfirande [illegible] p. 20 sic [illegible] [illegible] [illegible] mand et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Skarnande [illegible] p. 21. [illegible] p. 21. [illegible] (cerulium) [illegible] [illegible] Germanice [illegible]

20 [illegible] dochtarak, tochterken [illegible]

19 [illegible] in [illegible] substant. verbalia [illegible]

21 [illegible] quantitatis [illegible] -khert [illegible]

22 [illegible] chi in [illegible] tenebriosstera [illegible] tookn [illegible]

p. 22 [illegible] [illegible] [illegible]

23 [illegible] stan [illegible] Korgstan [illegible]

24 [illegible] Upsal. [illegible] Ulostan [illegible] Mölnare [illegible] nare [illegible] geiner [illegible] [illegible] [illegible]

28 [illegible] [illegible] it [illegible] Sterkoter [illegible] Generi als [illegible] as [illegible] [illegible] [illegible]

Pers. Lat.

[illegible] (coru[illegible]) [illegible]

[illegible] Sarvar princeps, Super

Soveraiyn; Sir [illegible]

[illegible] candelae per [illegible]

[illegible]

[illegible]

Philosophia

Non potest enim, erat licet Philosophus Hom. Eth. Lib. II. Cap. 2. §. 13. 14.
Laudari Philosophiam imprimis Practicam vid. Wendelini Dedicationem ad Ethicam
Philosophia partes secund. Hobbes. dedicat ad s. de cive. 1 Geometria, q. agit de figuris. 2 Physica, q. agit de motu, et 3 q. de jure naturali, moralis. illum dicit feliciter in nostra usq. tempora excultum, iotum illi debere, quidquid sibi debetur, hanc pari felicitate et certitudine esse fruditam, qua certum est invenerit principia de quibus tamen ipse sibi gloriatur.

Comparatur verum reb. Philosophia. vid. praefat. Duvallii ad Tom. 3 Aristot.

Philosophia ab Hebraeis primitus accepit Graecis et alii. vid. Thurn. praefatio. Cazini Clavius in vita Kalendarii.

Quid est studium novitatis in Philosophia? Rs. est assidua animi occupatio, in sincero veritatis amatore, veritates philosophicas hactenus latentes inveniendi, aut jam inventas meliori ratione proponendi. vid. disp. Ehrenberger de studio novitatis in Philosophia. Jenae 1712. cat. gral. fama. part. 15. pag. 242.

Novatorum in Philosophia requisita: sunt 1.) positiva p. praeparantia v. g. sanitas corporis, judicium, ingenium sufficient. cognitio, bona methodus, respectu intellectus. ratione voluntatis confidentia propria et

amor novitatis: item requisita externa, np. nervus rerum generalis, favor superiorum. p. concomitantia v. g. lectio scriptorum cum attentione, exercitatio in experimentis, meditatio, diligentia et constantia: p. finientia v. g. sollicita circumspectio, conversatio et literarum commercium, ruminatio inventorum et gratia divina. Ic.)

Negativa est mens ferme vox ipsum suum nimia occupatio animi, praejudicia, praesertim auctoritatis, praecipitantia et receptae hypothesis, singulari ac immoderatus alicujus scientiae amor, novitatis ~~[illegible]~~ amor, novitatis odium, inclarescendi cupiditas, pruritus contradicendi, vehementiores animi affectus, avaritia pigritia. vid. disp. D. Ehrenberger de novatore in Philosophia requisitis. Tenae 1712. cit. gral. fama part. 19. pag. 529. f.

Philosophia.

Ejus usus in Theologia vid. Mesa. peculiar. libr. de usu principp. in Theol. & ejus Disp. 8 & 9 de quaestione.

Patres in damnanda Philosophia, primi illi Tertullianus & multi alii acriter & fere damnarunt, sed erant tunc abusus Philosophiae magnus, ideoque nunc majori cautione de Philosophia loquendum, postquam & illa senior, & Theologiae magis subjecta videri potest (Bruzel)

Metaphysica. Gulielmus Amesius accusat metaphysicam impietatis, praesumtionis et vanitatis. Keckermannus v. in System. theol. l. 2. c. 4. scribit per metaphysicam lucem Sp. Sancti in mentibus hominum accendi. Ubi quoque vide D. Koch Metaphysica exemplis theologicis illustrata. Helmstadii. 1711. cit. gal. fama part. 5. p. 347. A. 1711.

Diabolus

Vide S. Thom. 1ª q. 114 a. 1 ad 3um Bonaventura Scotus Gabriel Durandus Ockam Biel Cajetan Vasquez Suarez Molina Lessius Conradus Summenhart Tract. 1. de Contract. q. 1. dub. 1. n. 1. Gregorius de Valentia Tom. 3. Disp. 1. q. 1. p. 1. Gabriel Vasquez Tom. 1. in 1. p. Disp. 75. c. 4. 5.

Peccatum potentiae et operationes Diaboli plene et exquisite Vasquez Tom. 1. in 1. p. Disp. 76. c. 1. 2. de peccatum Angelorum obstinatione Tom. 1. in 1. p. Disp. 77. c. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40.

Polygamia und Cuspid.

Pontifex Roman. Pontifices Iddeos

An Petrus fuit Episcopus Romae vel an ibi fuerit i) initio uformaliter varia quaestione agitata, quibus utrumque hoc negatum iri volebant nostri: ex actis et Epistolis etc. Sed nunc inter doctos et dubitatur an ibi fuerit, et n. perpetuus veterum consensus: at tamen et dubitatur vel hoc evinci posse illum fuisse XXII annos Episcopum et ex eo auctoritatem Ecclesiae Romanae eduxere (D. Stigelius) und Hornius in Hist. Eccles.

acta Pontificum saepe inconvenientia ex sententia Pontificiorum ipsorum Hackop. integr. errabunt. §. 3. Gregorius 1. contra Joan. Constantinopolit. primatum affectantem statuit talem esse antichristum.

Non praeferendus Regibus docet Lipping. in fin. auctarii ad Historiam Puppi p. 575.

De Petro. Das gemein wird von den Protestantischen theologis dafür gehalten, es sey der Apostel Petrus, welchen die Päbstler vor ihren ersten Pabst ausgeben, niemals zu Rom gekommen. Der Tilli hingegen erweiset aus Lactantio u. a. m. daß Petrus allerdings zu Rom gewesen, doch nicht als Pabst, sondern als ein treuer Blutzeuge Christi; indem er bald nach seiner Ankunft von dem damaligen Tyrannen Nerone sey gekreutziget worden, weil er durch seine Predigten und Wunderwerke viele Menschen von Heidnischem Götzendienst abgezogen. vid. Disp. Salom. de Tilli de Petro Romae Martyre non pontifice. Lugd. Batav. 1710. cit. gel. fama part. 1. p. 48. A. 1711.

Pontifices, quibus Dolis potestatem illam secularem sibi ad
quisierunt, vid. Sev. de Monzambano. C. 1. §. 11. & vid. illud
Notar. Pauf. in Lugd. Resid. f. 6 §. 9 &c. sqq. Bimarkot
est liber plurimis Jesuitarum dolis optime detectis, laudatus & verus ex
auctore extraditus a Frejusleuio in demolitione Idoli — p. 21.
Conring. de Pontifice Romano

Non est Episcopus Universalis Mus. Disp. 2 de Eccl. §. 70 sqq.
vid. Chamier de Oecumenicis Pontif. vid. Hugon. Grotium de Ar-
tichristo (qui exaudiret Hussenum in Bruniis) & quam Marsilius
quam Grot. & Ribera More in mysterio iniquitatis

Carolus M. habuit dominium in Urbem Romam, Papam & Patri-
monium Petri. vid. Conring. de Germ. Imper. Rom. Cap. 7.
& vid. in toto tractatu multa de donationibus, jure imperii &
alia quae in Pontifice quaeruntur ad Germanos Imperat. quae demum
vindicat.

Pontifices. Judaeorum

de eorum Successione ab Aharone. usque ad Pompil. II. excidium, ita de legitima Successione, et quae in admissione observata a Judaeis, per Dinem Tr. tit. Seldenus. Londini. D. 2636.

an oer ungebautz, itemque Reger vid Kipping an'etur ad histor. Puppi p 578.

Positiva. vid. Hackspn. pag: 606. positiva theologia quoteng — firma.

ad Prol. vid sect. p. 7. qu. 4. §3. ad Tit. Theol. Tellinad. hic ~~de~~ vox theolog. non sine notâ criticâ ~~tpi~~ pro ea doctrina coelesti parte — König. p. 7. §. 2. ibi König. Mss. pbr. ad prol. ibm longum foret enumerare singulos. ad Tit. ~~Oeffner~~. praecog. Hal. C. 6.

plures addiscere nec libet, nec institutum nostri est, singulis
recenserendis immorari.
quae comentatio enixa est, et digna erat quae legeretur.

ad König. §. ~~19~~ 20 Theol. paradis. naturali. hic de relig. naali ex grund. Syst. §. 17. ff. ad §. 16. grund. §. 24. ff. ad §. 9. idm §. 34. ad §. 12. idm. §. 35. ad §. 15. idm. §. 36. ad §. 8. idm. §. 42. f. ad §. 54. idm. §. 46. habile §. 47. ad §. 23. idm. §. 48. ad §. 24 idm §. 48. de lex. S. ad §. 107. idm. §. 52. ad §. 112. idm §. 53. f. ad §. 116. idm. §. 55. ad §. 82. idm §. 56. ad §. 91. idm. §. 57. ad §. 117. idm. §. 57. ad §. 116. efficacia idm. §. 58. perfectio §. 59. ad §. 117. idm §. 59. ad §. 87. idm §. 60. ad §. 121. Fol. veritates. idm. §. 62. ad §. 121. §. 61. ad §. 129. §. 63. f. §. 134. 64. §. 130. 65. §. 137. et 138. 66. f. §. 140 et 141. §. 68. et §. 49. §. 69. f. ad §. 75. §. 72. §. 87. ad 4. §. 72. §. 23. §. 73. f. §. 75. §. 75. §. 77. idm. de libe. arb. §. 77. ff. §. 78. objicitur qd §. 82. ad §. 8. §. 87. ff. ad §. 10 scholiastica. §. 96. sect. idm. haeresis 97. Sceptica. 98. §. 78 Antithesis. §. 99. Apostasia, Blasphemia idm. De Deo §. 4. idm §. 1. ad §. 6. §. 4. ad §. 25. §. 3. et 4. et 5. §. 38 et seq. §. 67. §. 26. §. 2. §. 40 §. 6. et 7. ad §. 56. ff. §. 7 et 8. 7.

Privilegia

Studiosorum) A:o 1665 d. 10 Novembr. hafwer dåvarande Acade-
mia Rector M. Petrus Rudbeck tryckia i Upsala under 23 och
24 Capitlet uthur Constitutionibus Academiae gifne uti C. Gustaf
A:o 1655. hwarest det förra handlar om vita et moribus Stu-
diosorum in quo articulo 2. 8. 9. 16. 18. 20. 22 24. item [illegible]
Academiae ordinantur om [illegible] [illegible] satt på swenska
det andra Capitel 24. est de privilegiis Studiosorum i
hwilket art. 1. ad 10. 13. 14 på swenska det 14. som är
de privilegiis [illegible] [illegible] [illegible] hinc [illegible]
[illegible] [illegible] magna, Kongl. Maij:t maxima accuratione
inquirebat per Sten Bielke, et C. Kolarb [illegible] quidam
[illegible] [illegible] major aliis [illegible] poena
carceribus puniti, nec quod scio, major [illegible] Det står
A:o Rudbeckius swenska [illegible] [illegible]

peculiaria A:o [illegible] d. 5. [illegible] [illegible] [illegible]

Studiosorum) Magna Mater A:o 2659. [illegible] [illegible] [illegible] D.D.
Stiernhielm nomine [illegible] [illegible] [illegible] Reg. Maij:t [illegible]
Carol. [illegible] peculiari privilegio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nec ea
[illegible] Rector, respondit Gloriosiss. Rex. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Nobilitate
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Studiosi [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] existimatio [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Stiernhielm
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Jus patronatus

jūs patronatus.) In vocandis pastoribus hoc imprimis sibi vendicant Nobiles Socii, idque ex privilegio Ducis Henrici Adolphi de An. 1582 (cui subscripsit vid. Caspar Cruciger, Pastor Primarius Lubecensis) Sed regendi Ecclesiæ 1. Regem adhuc Satis tantis nihil nocuerunt hoc privilegium adhibere. 2. ipsis Regibus modo illud explicasse ut sit quia inter nobiles qui jacentia Regulam contra se agendo jure patronatus Ecclesiæ non sequent. Tunc illo privilegio declarat ipsi, ipsis per illud libere ut peculiari ordinationi ordinationem nobilis ter ac si gr nobis nemini, se nobilitate dignos judicent, tunc vi ordinationis privilegii declarationem privilegium nobilis pro tali ordinationem Lubeck. 3 Cancellarius Christianus Ottonis Dr. Theologiæ privilegio super nemine agendi Doctoren Vallerodt. privilegium est, seu aliter, illum jam Collegium nobilitatis, qd, ut magis nobilis ordinationem obtinendi ipsis Doctor qd ipsi in Universitate Rostochiensi Doctoratum et ab ipsis privilegium Mentz. et hoc modo ordinationem ut obtinent, qd ab Ecclesiæ nemine aliquo solo dignitatis nobilitate Lubeck. qd ipsis D. Stigelio nobilitat. et 10 April. 1602 nobilitate, et aliquo Doctoratum nemine significavisse, Mentz. qd ipsis tunc hoc nemine emt. qd mandat. Xbr. ordinationem et Regem Regis ad Regem, conqueruntur et hoc nemine explicatio Cancellarius, ille n. negotio putandi esse jus nobilitatis hoc nobilem, ut membra Ecclesiæ.

Widerlegg die Instrum.) Non ut hospitio esse nisi hoc Regiæ alicui Ubi hæc contra exceptiones qd gratis qd Regis nisi hoc mihi ex privilegio tanquam invitis, qd ipsis Regis stus esse idoneus est ad vocandi ordinandi sed ipse nobilitatis postea. Rex Ecclesiæ 1. ordinationem qd a Nobilitate testamento Dominis est tanquam, et patronis Ecclesiæ Catholici, tunc receptæ in politicam Regis, et tantis hoc esse gradus publicis et Rex ad illius ecclesiæ ordinationem qd ipsis gradus ecclesiæ, illius ordinationem ordinationem nobilitatis Rex qd ab ipso ad Johannis III. qd Lubecensis Rex. Hinrici Langii, D. Lange, cum nobilitatis et Episcopi et Universitatis ordinationem in Rostock. Ebd. 1. Christ. Dreyer Engel, et Christ. Joh. Mayer ordinatus liberi pati

Academia Lundensis:) paucos menses post inaugurationem per litteras a Regia M.te petierunt 1. ut liceret ipsis Hulla sin egen Mynkulleres 2. fun Posten frij uthen Postpgr. 3 jus patronatus in ur parochus quae subjecti sunt quoad h. bitum, Academiae, sed omnia hoc negavit ipsis Rex

Prodigia etc

Ex Ordinario Hollandsche Dingsdaegkyhe Courant N. 27 Ao. 1668

Rennanci den 7 Junii. For nogre dager ur hur en stoor och
underlig fickfungen, som ur 9 alr. lung huffvandes huffvud
som en hiort, med 2 stoore lunge horn munn som en Ovrus
Oppu Ryggen. Att Kors affallehand coleur, snart, rödt och Blott
Siden med Sabler och andre gewur, pu den högre och wänstre
syden underlig tekander; förorsaker synnerlige tanker hos
dhe menniskior som dagelige komme den till att see

providentia Dei in prodigiis. Silu historia (l. 5) de Brevilio. N. cu Spi hu
tribuendu e, qdqd mali ibi accidit. Si qa prodigia ante magnas rerum eventus
existunt, ut velut signa, qbus via divina significatur, hnerq admonentur, aut a re
ingia ut desistant, aut scelera, qbus fortuna amittitur, corrigant, et denique pie circum
specte et prudenter rem aggrediantur (Schaff.) Non a. existimandu ee
necessariam fatalemq Stoicorum connexionem inter prodigia et eventus, vid. Lips.
Polit. l. 2. et loco adducto in auctoribus perpende. vid. Fatum. et Velleius l. 11. de Cicero
Etiam hunc Machiavellus agnoscit

Providentia.

providentiæ voce in Sa. Sa. occurrit eqdem in Sap.
bene hic fortissimus qd est providentia a Luth. et nostris) et
Calvinus Syst. Tom. 3. p. 1135 est reperiri in Script. Cano
vocat Brunnerus Job. X. 12. ibi פקדה qd Arius visit
me providentiam verti. 1 ex analogia fidei maxime
non circa generationem vitæ hom. פקד plerumque visitavit, in ratio
quæ ita tigurini in suis biblijs verterunt.

NB. dicunt Theologi providentiam explicari posse per προγνωσιν, ...
sed nota προγνωσιν adhiberi quatenus est biblicum vo
dum ab imperfectione, cum γνωσις de Deo aptissime dici
sum, sed qua Dei præscientiam concipimus ad modum nostrum id
προδεσις accipitur vel late de genere proposito apud D.
vel stricte pro voluntate Dei electione circa electos. Rom. 8.

NB. Quoscunque divinum est infert rebus necessitatem absolutam ...
sed hypotheticam et consequentiam, nec necessitatem dependentiæ
ut res ita sit est qua Deus præscivit, sed Deus præscivit qua res ita ...
unde Exemplo Astronomi, Medici etc. D. Rhuny.

NB. Deus est per ideas subtilius cognoscit aliquid sed per intuitivam aspectum
proprium eorum, nec opus habet ideas illas quas res creatas fundat
ex se, imo ille ipse novit ideas esse, sed est res per ipsas intellectus quod
Deo tribuitur, sed est talis qua per sensualem aliquid rerum perceptionem acquirit.
Obtinet illas ideas dicere est possumus, dicere de Deo, qua dum tales ideas
obtinet dum in re manifesta. Nos rem illam per otio habemus, quam
a nos eas concipimus appellamus subjectivas. D. Rhuny.

NB. qd conjugia vitæ terminus est fatalia proprie dicta. vid. Ph. fatum
qd actus permissionis est positivus in voluntate, vid. permissio, unde
sequitur providentiam divinam quod προδεσιν et διοικησιν est in mali

NB. actus Dei qui spectantur in actionibus malis, hac conditione explicandi
Deum præsciendo, nunquam cuncta tendendo et permittendo ad eas concurrere ab
putatione est verum desertio, intelligenda est vel totalis ut in malis
quos Deus sit finaliter peccare, vel partialis in sanctis, qui deficiunt
Satanæ tradendo. facit hoc, ubi cum causa 2. concurrunt ad ma
nem vid. Ph. Actio. bonum ex iis eliciendo, qd ratione finis
alicujus rei respectu, utpote qd subiectum exercet vel malos punit
formam est potest reddi bona, actio mala qua ut transgressio erat
mens, et in ipso transitionis suæ actus contra justitiam divi...

Dei in toto universo, et mentis in homine, haec illi foeneratur quae locum Ciceronis in Somnio: atque est qui vigeat mentis, qui regit et moderatur. a Lipsio. Polit. 1. 2. ad Dei applicat. quae sint hoc in illo, quod est perfectior. &c. (Schuff)

Concursus Dei universalis ad pravos hominum actus est universale et indifferens Dei auxilium, quo homini peccaturo praesto est h.e. quo vires dat, p. internas animi, quibus cogitare ac velle queat peccatum: p. externas corporis, quibus movere membra, atque adeo revera admittere culpam possit; sed ita tamen, ut visibus istis cum ad peccatum, tum etiam aliquid aliud efficiendum, uti libere ~~queat~~ valeat. vid. disp. ~~de eadem mira~~ D. Sontagii Aetorfii 1711. cit. gral. fam. part. 4. p. 218. Ao. 1711.

Quaestiones Theologicae.

An Sacramenta N. T. occasionem coeperint a ritibus Judaicis
ut de Baptismo Hammondus, de S. coena Buxtorf & Cudworth

An nomina membrorum secundum genium Linguae Hebraeae
ô per metaphoram ἀνθρωπωπαθείας, sed proprie Deo adscribantur, ut ex suo formali Bohlius, per hoc Scherzer
rejicit Dunkarvery quod mirum Calovius Tom 2. Systemat p 204
ô infestasse, certo a Dunkarvero ô satis rejectum

An infantes vel puerum pudellum a Sagis vecti sint maneantque in statu gratiae?
De ûr dubium nullum quod sine omni sudo consensu nulla passio se habeat,
sed de ûr gravior quaestio quod cum delectatione aliqua vitae referunt?

Quae vis testimonii complicum. D. D. Brunnerus in hoc dissentiens
sunt a reliqua Facultate Theologica et a Collegio Episcoporum

Quoties B. Lutherus Theologiam, ut vocant practici Mysticam approbavit? Ubi ea allegatis de Tauler testimoniis, et ex notis ad Joh. Arndt l. 1. 14 de Christianismo.

Quoniam admittenda provocatio (ad testimonium Sp. S. interne conscientiam firmans) in controversia practica. e.g. si voluerit edere sanctionem? Si vel minimum opera praeter pietatis charitatis et extremae necessitatis dicere dominium ob vitam solvere? Si nolit communicare cum hunc quem pro impio habet? ~~Si nolit~~

Dögswyrdiges Herrn Dr. S. Zelio Biskop öffver Abo i Sührade Sepundran orgt.

Quam praepedit fructum a S. coenae celebratione, quod ipsi ore ob communicant, corpore tamen et animo in Ecclesiis adsedent? Et quomodo hoc ex Joh. 6. et 1. Cor. 10. et 11.

(Ut in illo loco)

x An Angelus mittendus Exod. 33. 2. sit increatus filius Dei? An vero creatus ut Seb. Schmidius, Friedlibius et quamvis. vid. a me notata ad Exod.

An sententia Bohlii de ~~non admitt~~ conjugio comprivignorum ex Lev. 18. 9. 11 adhuc bene sit refutata? a Calvino et Hackspanio

An sint Prophetae in S. Biblio de Gothorum irruptione sive expeditionibus?

An in Apocalypsi sequendus ordo naturalis scriptionis? An vero rationes ita ordinandi ut Medus et Peganus?

~~Doctori Johanni Ge-~~
~~tiffi et minorum Sögt-~~
~~[illegible], Ytto~~

Iolus An Iuliani vel ea Gente Tharah? vid. ad Genes. 36.

An Jeremias c. 1. v. 11. 13. Cometam viderit? ita cum sing. a certe ô improbabiliter vid. post Arboretum

tieuslligen

De Conversione ~~Gentili~~ Judaeorum?

+ An locus Esaj. 10. 22. admittat in Textu originali tam judaeorum sensum quam habet Luthers et Nostri?

+ An Zach. 6. v. ex mente Lutheri de Aquilonari Evangelio exponi poterit, cum id meus alius interpretatur Osiandri Tarnovii Calvinus etc. et admittat B. videbat hoc Mattheus. Ferrumvirtutis Auctor

An Ps. 107. 3. a mari et aquilone. Sit optimum symbolum Academicum quod de toto Scriptura haberi poterit? ubi 1 quia Ps. de omnibus hominibus fidelibus 2 ibi de congregatione ad quod universitas. 3 sitque nulla terra ad austrum magis tot mare quam Finlandia, nec ullo magis ad aquilonem spectare debet

Sunt adhuc multi q̄ qui possunt & ad q̄ ō Cattis responsum.
De allegatione dictorum V. T. in N. T. vel sic de convenientia sensus in N. T. cum textu in V. T. e. g. de agro sanguinis, de loco Michaeae 5. De loco Act. 7. 16. qd Abraham pro Jacobo positus sit. Joh. 7. 39 de fluminibus e ventre.

Ob. In Genealogia Christi? Anni Judicum quomodo ostendendi

Chronologico-Biblica vid. q̄ Calvinus notat & ꝯferatur deinde cum Pol.

Varia Philologica. e. g. An urim et thumim diversum a pectorali? An sint proprie ut Spencerus. De Dudaim de Teraphim, de Cherubim, de voto Jephtae, quorsum arca fordeni? De baptismo sup. mortuis. De didrachmis de Korban. De ficu arefacta. An duo genera Siclorum An duo initia anni? hinc duo posteriora neg. A Calvinus. De voto Jephtae. De fenestra arcae Noae &c vid. ane notata ad Genesim & Exodum

x An Michaeae 5. explicatio S. ꝯcilio Porockii sit optima? Rg. ex illo bono cum Dno educam optimam Sc. עמיר notare duxem sed inferiorem, et sic erit sensus ō prorsus ꝯtrarius vid. Bibl. mea Hebraica. ad h. l. et artem p. 26.

De religione communi.

IV. notitiae ~~[illegible]~~ pronuntiatis. 1. Deum esse et esse unum, 2. [illegible] quod videatur. Sed his aliquid obliviscitur, 3. a Deo [illegible] et [illegible] arbitrium dijudicari. 4. eundem esse [illegible] extra se. Grotius de j. b. ac pacis lib. 2

Capita. 1. de religione in communi. quid sit et quid [illegible] 2. de ordine horum; 3. de [illegible] in specie. [illegible]

Theologi [illegible] de Theologia ~~[illegible]~~ [illegible]. Feldenus Elementa [illegible] 430 sqq. Seldenus de j. N. ad discipl. Ebrior. Velthusius ad Metaph. Cartesii. Seldenus de Dis Syris. Verelius in not. ad Gothic. Vossius Theologia Gentilis, Gyraldus de Historia [illegible] Misae de Theologia [illegible] et [illegible] de [illegible] an quo [illegible] [illegible] Sennertus de [illegible] Dei contra Cartesium. Voetius Disp. Select. di opera Grotius de verit. Chrisi Religionis [illegible] Grotius [illegible] 2. c. 20 §. 45 et 2 [illegible] de [illegible] Deo. Aristoteles lib. 8 et 9 Ethic. [illegible] Cherburgius de religione gentilium. etc.

X an in regno toleranda religionis diversitas? Rs. aff. 1.) quando antiquitus in Republ. introducta 2.) quando principes ad eam tolerandam se obstrinxerunt. 3.) quando subditi diversa religionis sunt pacifici 4.) quando finis est, heterodoxos per tolerantiam ad saniorem mentem convertere. vid. disp. M. Gerke utrum Regum officium sit religionem conservare Regiom. 1711. cit. gal. fama part. 9. p. 658. A.i 1711.

Revelatio Divina de Ecclesia Evangelica.

Thesis probanda. Sicut primitiva Christi Ecclesia a solum infallibili Scripturæ
authoritate dogmatum suorum sanctitatem petivit, sed et ex divino prophetiæ
lumine certo scivit et alia adjuncta fidei a Judæis et veri Ecclesiæ
Dei; Ita et Evangelica A. C. post reformationis tempora a solum probata
dogmata sua ex divino verbo et puro et primo, sed et ex divino prophetiæ
certo scivit sua a Romani Papatus, et veram Christi Ecclesiam.

Pars 1ª de percipiendi 2ª de locis ex quibus, et methodo qua ejusmodi debuit, 3ª ipsa ejusdem
In parte 1ª ostendo 2ª Doctrinæ cultus ac regiminis Romanæ — duo verbo divino in-
primis donare Ecclesiæ veritatem
& Posse et ac debuit, adhiberi et videri divina clarissima documenta ex prophetiis
& quotuplex hæc plenitudo inferiant: primum fidelium (testimonia Dei & Spiritus
Prophetiæ Apoc. 19.) roborans debitantibus & quidlibet adversantibus
fidem. An et quod hæc argumenta magis principalia sc. ea fidei dogmata vel ritus vel
magis fundamentalia fuerint advertunt, illa elevant & quæ talia fuit, & unde ea in
tam ut lucem necessario illa quidem. Deinde varios traditionibus et vertentibus vim
interpretationibus in pravam fuisse tradita. Docet DG ut ex tabulis figuris manifestis
cognoscant illa Ecclesiæ tempora. Quæ secundo longanimitatem Dei externa Spiritus & profectionis
istemam habuit de sua integritate. Ex his rebus ex aliis signis dijudicant Ecclesiæ
vera ab illa altera apostata; & secundo externa Spiritus, ex divina ordinatione
debuisse et velle a suis hominibus abjecta. Illa privando & ea aliis characteribus
non humanis de Ecclesia vel bonitate vel falsitate judicant, manifestis aliis signis &
ex ni manifestis argumentis desumendis convincatur. Sic si de gloria bonitas est & fides
illos Dei gratis, inter a ab illo ejusdem propositum vel hypostasi; Certa vera de fide
medium spiritus, se ad nomen divinæ vivæ aliis a accusare, a extali justam
& facile discernit optime; at Deus autem debuit & voluit gerentem regulas dari
ea secundo & hunc illum ultimum generali, sed et expresse ostendisse tali loco
tempore, habitu, adjunctis aliis dijudicandi regulas & hypostasi. Spiritus
hæc illa cognoscendi

2 Non potuit diversitas interpretum obtrudi veritati manifesti; nec si e.g. & quoniam
Theologi de mille annis E. nulla de hoc certitudo, nec si de hoc sive aperte
sive hæreticis &c. & diversis ne ipsa regenda. Non. e.g. Petrus & cæteri primi
& unitas expressa de Deo Deo & quia pedi & certitudo in edendo tempore
nec pridie & Christi & qui & primi Christi = ante excidii Hierosolymæ, cui fortis
& Spiritus completa & plenitudo, tot de illa tam & Spiritus cum

quam hæc fuerint. & tot Ecclesiæ. Solvendi de Christi in fine ubi multa tot & per re-
formationis ingressa primo ed dies, & tunc temporis sive divina mentione sive
exitus tuchis illa de Christi post natos in Christ.

2ª pars

Part. 2.a Script. divinæ Canonicæ continere præcipuas Ecclesiæ militantis tractationes, ad probandum ex consensu totius scripturæ & eiusdem sectariorum, ubi refutandi quæ nimis restringunt Apocalypsim ut Alcasar &c.

C. Manifesta in ipsa scriptura est discrimen inter illa quæ didactica et prophetica quantum ad N. T. aliqua spectant ex V. T.

D. Non omnia quæ in N. T. prophetata ad unam Ecclesiæ statum pertinent, hinc sequitur posse in probatione ~~omnibus~~ Ecclesiæ Evangelicæ omitti quæ de 6. sigillis dicta & quæ de mille annis et sic ex solidum tractanda quæ eo spectant

Sabbatum

Institutionis locus et tempus) Judaei et Talmudici
[illegible] ad stationem in Mara quae quinta est ab exitu
deque Sabbatino et aliis diei ibid. Exod. 15. 25 vid. [illegible]
[illegible] jure [illegible] jubente discipl. Heb. lib. 3. c. 9, ab [illegible]
[illegible] idque ex vetustissima traditione ut opinatur Selden. [illegible]
[illegible] Mariae Chrung Theologo. Comment. in Exod. p. 228 [illegible]
tamen plurimi vid. Abulensis in Exod. 15. q. 7. 9. [illegible]
XXIV de Creatione. Theologi ubi de lege. Tertio [illegible]
[illegible] et Jurelius ad Gen. 2. ibi [illegible] [illegible] de sanctifi[illegible]
traditur ad sancta sequentia [illegible] vid. Selden. l. c. [illegible]
20 sanctificationem Dei Gen. 2. referunt ad benefi[illegible]
et in primo sabbato. ut voluit. Exod. 16. 4. Selden. [illegible] Ab tamen [illegible]
[illegible] statim a creatione, et postmodum observari Selden.
[illegible] c. 14. ingeniosum est hoc Judaeorum de Sabbato. Designa[illegible]
tum in Mara, in numerum praeceptorum conjectum est in mon[illegible]
Sanctificatio ejus in ipsa rerum creatione evenit, primum
tum (quod observatum est) evenit futuris saeculis. Selden. ib.

De nomine sabbati Selden. de j. N. Hebr. l. 3. c. 17.
iter sabbaticum) vid. plura de hoc Selden. de j. N. et gent. l. 3. c. 9.

an sit ex jure universali et ad omnes gentes, ut Philo et Josephus [illegible]
Selden. lib. 3. c. 13. de jure N. Ebr. sed refutantur ib. c. 14. et 15. ad
aliorum auctorum locum de ejus observatione ab Gentibus. ib. c. 16. [illegible]
c. 17. 18. de festis sacris Gentilis de Herbert. p. 212 de [illegible]

Acta Sacra.

Innocentius III. de Sacro altaris mysterio

Tempore Canuti Regis Sueciae (A.C. 1268 secundum Loccenium Hist. Sect. p. 82) indultum est ab ejus temporis Papa Romano Innocent. IIX. ut Septentrionales Christiani ob pecuniam et defectum vini, in S. Coena mulso uti possent (mirabile) hoc D. D. Stigzelius mihi attulit. vid. Gesch. de S. Coen. § 22 p. 29 (et § 67.)

Tempus institutionis, administrationis et durationis vid. Gerhard. L. C. de S. Coena. c. 28. addit: in primitiva Ecclesia et quidem crebriores erant prosecutiones quotidie communicabant fideles, sed postquam respiratio aliquantis quaesita, tunc semel in septimana, quod tempore Augustini fuerit. sed non Papatus tempore solum Pasentes etc. (D. Stigzel

Chrysostomus ait: Sacerdotem quotidie stare ad altare, et alios ad gratiarum accessere, alios arcere. addit ut in Acta Conf. art. 3. de abus. p. 27.

De [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Vos. Dig. Rect. 22.
Censum Coloniensis Pontific. p. 302 dicit institutionem S. Caeus jure divino pertinere ad Ecclesiasticos solid. jure a. humano [illegible] ad Laicos.

ad fin. pag. seq.
X. Numne residuum vini in ipso subsequenti S. coenae actu, cum alio nondum consecrato vino permiscendum et iterum consecrandum, an vero ut jam consecratum modo distribuendum est? affirmat posterius: etsi nonnulli theologi dissentiant, nulla tn. solida pt praeferri ratio, quare id, quod ad hominem est vinum consecratum, non etiam benedictum maneat per diei dimidium? et si hoc, cur non p totum diem? aut per triduum? aut per longius adhuc tempus? Pesarovius Quaest. ex casual. theol. sel. Quaest. 5.

[illegible] sacrae coenae, an hostiae sed oblatae sint vinum [illegible]
[illegible] fermentatum azymo? an alio pariter [illegible] quae tritici
vid. Vol. Pag. Theol. 19. de consecratione et fractione vid. Pag.
[illegible] an sc. ore [illegible] v. [illegible]
[illegible] Pag. 21. Vini loco aliud habere licet; [illegible]
[illegible] vid. Pag. 22. an [illegible] Pag. 23.

Quid agendum sit cum pane et vino consecrato, quod post actionem coenae reliquum fuerit? Rs. nequaquam miscendum aut confundendum cum pane et vino priori nondum consecrato. Schilterus Prof. Lips. in exegesi Catecheseos loco de S. coena Quaest. 18.

Quidam docent ministrum ecclesiae, si jam praevidet aliquid de calice benedicto remansurum esse, in dispensatione illius paulo liberaliorem esse debere et ultimos jubere, ut longis ac multis haustibus vinum benedictum bibant: quae sea a nobis amplectitur. Pesarovius

Si tn. his omnibus non obstantibus accidat, uti plus simplici vice accidisse nobis constat, tantam benedicti calicis remanere quantitatem quae pro tribus aut duabus personis sufficiat, quid tum faciendum? num ecclesiae minister bona conscientia istud residuum ad instantem proximam S. coenae distributionem reservare pt.? ego sane non video quid impediat affirmativam sententiam tueri? inprimis si temporis intervallum non sit justo longius, ne vinum vel acescat vel alio modo ad usum sacrum fiat inepthum. nam illam repositionem ac reservationem, quae nullo alio fine fit, quam ut tempore opportuno juxta Christi institutionem consumatur, non improbari posse vel exinde censeo cum et antiquam graecam et latinam ecclesiam hunc morem citra reprehensionem observasse reperiamus. Pesarov. Quaest. ex casu theol. sel. Quaest. 5. vid. haq. praeced. not. 1.

[illegible] Chronolog.

[illegible] Sec. IIX Scotus [illegible] discipulus Bertrandus
[illegible] in Gallia. [illegible] Catricinus

An minister ecclesiae in loco solitario viventis, collegii et vicinis Pastoribus destitutus, sibimet ipsi S. coenam dispensare possit? Rs. posse ministrum ecclesiae in extraordinario isto necessitatis casu salva conscientia, posteaquam semetipsum bene probavit, examinavit et a Deo peccatorum veniam precatus est, sibimet ipsi S. coenam dispensare. nam ille qui sibimet ipsi S. coenam porrigit est persona in ministerio sacro ordinarie constituta, in qua δόσις et λῆψις ad hoc sacramentum necessaria diverso respectu fieri potest; quatenus nimirum ordinatus ac in sacro ministerio constitutus Pastor est, dat, quatenus vero hoc peccator accipit S. coenam. Pesarovius Quaest. ex casuali theologia select. Quaest. 4.

Utrum minister ecclesiae administrans S. coenam, illud quod de calice benedicto reliquum forte permansit, bona conscientia et sine scandalo infirmorum ipse ebibere possit? Rs. omni studio cavendum est ne prorsus quicquam de consecrato pane et vino remaneat; sed si aliquid forte de calice benedicto remanserit, illud bona conscientia non ebibere licet: nam qua intentione presbyter reliquias illas calicis benedicti ebibit? num tanquam verum sanguinem Christi? est ibi sanguis ibi et corpus Christi adsit, necesse est, alias mutilata et manca S. coena existet. ibidem Quaest. 5.

Sacramentum. Sacrificium

Differt a sacrificio, quod hoc in V. T. institutum erat ut homo Deo aliquid dare offerret, eetq vel commemorativum, quatenus alicujus beneficii memores aliquid Deo offerebant vel declaratorium, quod in declarandam obedientiam solum et gratitudinem adhibebantur, illud v. a Deo ipso ordinatum ut per id Deus nobis aliquid dat et confert, nos v. ipsi nihil. Et est hic finis sacramentorum respectu Dei, scilicet quod Deus suam gratiam nobis per ea conferre vult, finis respectu hominis, est vel excitatio fidei, ut in Baptismo, vel ejusdem commutatio per repetitionem crebram devotamque S. Cœnae usum, vid. A. Con. Art. 13. N. 3. et alii fines inferiores Sacramentorum utpote discrimen ab ipsis Ecclesiam sunt, sed notand. legitimum usum esse spectandum, ideoque apud Pontificios o recte administratur, apud Calvinianos dee justa verbo Sacramenti explicatio, licet hi volunt externum usum posse discerni Christianos a o Christianis, adeoque nimis late sumunt, nos v. negamus, vid. A. Con.

Differunt Sacramenta ratione dispensationis gratiae divinae, sic n. alia communicandae gratiae rationem habet S. Baptismus alium, S. Cœna. D. Bur.

Sacrificia Volunt Pontificii esse [illegible] Nature, et o ex positione quadam lege indicta apud Judaicam gentem, ex qua nascitur erat Messias, cujus adumbrandi usum solum habebant, ut ex Epist. ad Ebrios multis in locis [illegible] quare et ibi C. 13. dicit Abel obtulisse sacrificia o ut [illegible] [illegible] pareret, sed per fidem, scil. in Christum: Pontificii ut autem accedente corpore merito tollerent umbram, tamen ubi nos id dicimus profugiunt ad jus naturae, [illegible] [illegible] versale illud esse in omnibus gentibus, R. 1. illud ex [illegible] [illegible] addiebant n. rumore id fieri apud Israelitas, et sic a vicino [illegible] vicinium [illegible] Chenzel [illegible] 2. Diabolus ut est Simia Dei, et quia vidit ita Deum coli, tanta caligine alias gentes fascinatus est ut se pari modo, imo quod magis est hominibus vivis sacrificarentur. C. D. [illegible]

De Sacrificiis in statu innocentiae, agit Bellarmin. lib. 1. C. 16 de Missa. Gregor. de Valentia lib. 1. c. 2. de Missa sacrificio, et volunt a religione o posse sejungi sacrificia, sed multi [illegible] [illegible] habebant Deorum, absque sacrificiis et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] oblationes [illegible] negamus, sed pie credimus. Micrel. [illegible] Eccl. [illegible] lib. 1. 2. C.

Sadducei.

negant resurrectionem. qua occasione ad id inducti vid. Voss. Dig. Theol. 12. §. 8. & alibi vid. ut notat a me ad avoth ex Cl. Bodkaporum [illegible] item Voss. Dig. 4. §. 11.

an recipiebant alios libros quam Pentateuch.! vid. Sepr. Error. [illegible] & nomen Calvin. Theiffer. de Sadducaeis & Voss. Dig. Theol. 12. §. 1. q. ut hic negare videtur.

Samaritani ad inter alios de his Sanctitate in 28

Scripta Suppositita Ecclesiastica

Epistola Christi ad Abgarum Reg. ad Dign. [illegible] Regi Ro-
mani 5. Euseb. hist. 1. Hist. Eccles. c. 16. illam inter
Ecclesiastica Apocrypha Scripta. Baronius [illegible] legimus
ea illam Epistolas ad [illegible] ; & Gelasius [illegible]
dicit [illegible] ea [illegible]. Bellarminus [illegible] [illegible]
admissa inter scripturas Canonicas [illegible] Centurias in
, 2 Gelasii [illegible] quia [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ admissa
si ab ipso Domino scripta fuisse [illegible]. [illegible]
Ob: Richardi Montacutii Melchioris Cani [illegible]
qui illam [illegible] ea apocrypham. qu. 1. [illegible]
[illegible] [illegible]. 2 nec [illegible] ad [illegible]
[illegible] 222 [illegible]. Epistolas, vel [illegible] Canonicas addiderint
[illegible] 273. 2. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] illius ab Apostolis
Canones Apostolorum, non esse ab Apostolis, ostendit Osian.
Hist. Eccles. Cent. 1. l. 2. c. 3. Chemnit. Exam. Concil. Trid.
p. 782. Rivet. Critic. Sacr. lib. 1 c. 1. qa. 1 [illegible]
[illegible] Hierosolymis [illegible] [illegible], at [illegible] [illegible]
[illegible] 2 dissentiunt a Canonicis scriptis Apostolorum in [illegible], 3 [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] tempore Apostolorum. 4 [illegible]
[illegible] illos ab [illegible], nec [illegible] [illegible] in Ecclesia
[illegible], & apocryphi titulo illos insignit idem Gelasius 5. [illegible]
Augustini scripta [illegible] [illegible] idem [illegible] [illegible] fuisse [illegible]
potius [illegible] de [illegible] [illegible] Advers. 1. ad.

Symbol. Apostol. und Solon.
Hieronymi Prophetia; Historia Vastat. Hierosol. und
Gallia Theologia.

Scriptura

Langius de natalibus scripturae seu prima origine scripsit.
Vid. Thom. Bangii Cuilen. Orientis.

An Moses scriptor primus? imo et liberum scripsit.
An Adam scripserit? Dubium.

Theologi.

Haffenrefferus. Claruit A.C. 1611. tunc occupatus in controversiis cum Pontificiis. Collegas habuit optimos in Aurd. Tubingensi Osiandrum utrumque Andream et Lucam scriptis clari, A.C. v. cum Giessensibus et in ur. Mentzero, Winckelmanno, item Giessenio, hic ordine et re ipsa interhos ultimus in controversiis incidit de exinanitione Christi, cum hanc et ipsam meritoriam causam salutis referebat solum ad officium Christi sacerdotale, item cum statuit divinitatem Christi esse passam, in prima compendii sui editione, mutavit v. sententiam monitu Mentzeri, fundato in Scriptum S. q. dicit Deum esse passum, licet propter unionem personalem, non dictitat, divinitatem Filii Charmeteri, ratam esse passam.

Hottingerus in suo Bibliothecario laborat studio partium, cum enim adversarios Arminianorum recensere debet. lib. 3. c. 2. p. 383. solum illos in Belgia recensetur nostros tacet, & in primis D. Calovium, qui tu scripsit consideratione Arminianismi, & cum nominandus est. sic & p. 400 erravit ille Hottingerus statuens peculiarem Theologiae speciem sc. Apocalypticam (vid. Th. Theologia) E. cum judicio legendus monente M. Brunner. Select. publ. 25 Febr. 67.

Winkelmannus, Theologus primo Giessensis, celebris, tempore Menzeri, deinde Superintendens Dresdensis.

Dies, anni, menses, tempus &c. in Chronologia.

Horologium. Tempus

Tempus est ipse motus numeratus) nec tu pendere volunt ab intellectu illud formale in tempore heri hodie, non de mente Eldari scil. quatinus motus res est clara illud esse absque intellectu: sed si prius affirmatur de formali esse absque intellectu, utique est effectus absque causa, quod absurdum. Itaque Hamerus in Dig. A. 1660 Ep. §. 19. sed opponenti D. Hofvenio respondet 1 esse in motu illo mensurabilitatem absque intellectu Rg. at sine ô facit illud mensuratum. 2 ante creationem Adami 6 dies ô cent ex numero temporis. si penderet ab intellectu nostro Rg. erunt intellectus divinus & angelicus & indifferenter ad omnem intellectum fieri potest mensura illa, scilicet n. quod descendit Dei ad creatum

D. Mollerus in disp. de mathesi barbarica refert ex Vitruvio libro de Architectura 9. p. 199. horologiorum primum inventorem esse Berosum Chaldaeum. Item ex Paduani Catena temporis p. 13. Babylonios primos fuisse horarum observatores: ferunt enim Herm. Trismegistum horas ex urina cujusdam animalis sacri Seraphi Aegyptiorum Deo dicati observasse; nam cum animadverteret, ab eo animali diei ac noctis unius spatio, aequalibus interpositis intervallis, urinam duodecies emitti, placuit in totidem horas diem civilem dividere, qui postea in horas 24. est distinctus. cit. gal. fama part. 8. pag. 537. A. 1711.

Temperanā

Incontinens & intemperans differunt, quod licet neuter voluptatibus corporis modum ponit, illen-
facit affectū aliq; praeventus, nec placet ei, sed dolet. caā ē qd vi affectuum ō v. aīi electione facit.
hic ē contra quare intemperanā revera ē vitium, ingtinenā disposiō tm. prava, hac corrigi illa
vix, potest eam ob caām. quod ita depravatum judicium ex electione Sinistra. Hom. Eth. lib. 3. C. 3 §.